

	<p>- vaidlustamisviide (HMS § 57): otsuses peab olema viide vaidlustamise võimaluste, koha, tähtaja ja korra kohta;</p> <p>- vorminõuded (HMS § 55): otsus peab olema selge ja üheselt mõistetav.</p> <p>Eelnõu § 1 lg 3 sätestab, et käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi. Õigusselguse huvides on vajalik selgitada seletuskirjas, kuidas kutse andmata jätmise otsus vormistatakse ja milliseid HMS nõudeid kohaldatakse. See aitab vältida õigusselgusetust. Seega palume seletuskirja HMS-i kohaldamise osas täiendada.</p>	
Justiits- ja Digiministerium	<p>Eelnõu § 18 lg 5 – kõnealune säte näeb ette, et kutse kande õigsuse eest kutse- ja oskuste registris vastutab kutse andja. Juhime tähelepanu, et kutse andjal on kohustus registrisse kanda õiged andmed, kuid hetkest, mil andmed on registrisse kantud, vastutab nende õigsuse eest andmekogu (isikuandmete) vastutav töötaja.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Säte viidud muudetud sõnastuses kutse- ja oskuste registri põhimääruse kavandisse (andmete esitaja vastutab registrile esitatud andmete õigsuse eest). Seaduseelnõu seletuskirja §-i 28 osas täiendatud.</p>
Justiits- ja Digiministerium	<p>Eelnõu § 18 lg 6 – kõnealune säte näeb ette, et isikul on õigus taotleda kutse kande kohta kutse- ja oskuste registri paberikandjal väljavõtet. Juhime tähelepanu, et kui isiku puhul on silmas peetud üksnes isikut, kelle kohta on kanne tehtud, siis on tegemist andmesubjekti päringuga, mille osas kehtib isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 15, mille kohaselt on isikul samuti õigus saada koopia oma andmetest ja kui ta soovib, siis ka paberil.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Säte välja jäetud. Seletuskirja lisatud §-i 28 juurde selgitus isiku IKÜMist tuleneva õiguse kohta.</p>
Justiits- ja Digiministerium	<p>Eelnõu § 24 – kutse andmise otsuse kehtivuse peatamine. Kavandatav § 24 lg 1 näeb ette kutse andmise otsuse kehtivuse peatamise võimaluse. HMS § 64 lg 1 kohaselt kohaldatakse kehtetuks tunnistamise sätteid ka haldusakti kehtivuse peatamisele. Kehtivuse peatamine on isiku kahjuks tehtav otsus, millele kohalduvad HMS §-d 66 ja 67 (usalduse arvestamine, proportsionaalsus). Kavandatav säte ega seletuskiri ei viita HMS-i nõuetele ega sätesta menetluslikke tagatisi (ärakuulamine, põhjendamine), mis tekitab õiguspärasuse riski. HMS § 67 lg 2 kohaselt ei tohi haldusakti tunnistada kehtetuks isiku kahjuks, kui isik on haldusakti kehtima jäämist usaldades muutnud oma elukorraldust. Kutse kehtivuse peatamine võib sellist usaldus kahjustada, eriti, kui isik on kutse alusel tegutsemas reguleeritud kutsealal. Seega palume kaaluda eelnõu või seletuskirja täiendamist, mis puudutab otsuse peatamise kooskõla HMS-i nõuetega.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu § 24 ei sätesta eraldi viidet haldusmenetluse seadusele ega korda HMSist tulenevaid menetluslikke nõudeid, kuna HMS kohalduv haldusorganite tegevusele vahetult ning eriseadus ei pea neid norme dubleerima, kui tegemist ei ole eriregulatsiooniga.</p> <p>Kutse andmise otsuse kehtivuse peatamine on haldusakt, mille suhtes kohaldatakse HMS § 64 lõike 1 alusel haldusakti kehtetuks tunnistamise regulatsiooni, sh HMS §-des 66 ja 67 sätestatud nõudeid. See tähendab, et peatamise otsuse</p>

		<p>tegemisel tuleb arvestada usalduse kaitse põhimõttega, proportsionaalsusega ning järgida kõiki haldusmenetluse üldnõudeid, sealhulgas isiku ärakuulamise ja otsuse põhjendamise kohustust.</p> <p>Märgime, et haldusmenetluse sätete kohaldamine on eelnõu seletuskirjas juba käsitletud (§ 24 põhiseaduspärasuse analüüs).</p>
Justiits- ja Digiministerium	<p>Eelnõu § 24 – vaidlustamiskorra ebaselgus. Kehtiv KutS § 22 lg 4 sätestab selgesõnaliselt kutsetunnistuse kehtetuks tunnistamise otsuse vaidlustamise korra (halduskohus või vaie kutse andjale). Kavandatav § 24 ei sisalda analoogset vaidlustamisviidet. HMS § 57 lg 1 kohustab haldusaktis esitama vaidlustamisviite. Kuigi HMS § 57 lg 2 kohaselt ei mõjuta vaidlustamisviite puudumine haldusakti kehtivust, võib see HMS § 57 lg 3 alusel olla tähtaja möödalaskmise mõjuvaks põhjuseks, mis tekitab menetluslikku ebakindlust. Halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) § 46 lg 1 kohaselt on tühistamiskaebuse esitamise tähtaeg 30 päeva haldusakti teatavaks tegemisest. Kui vaidlustamisviide puudub, võib tekkida vaidlus tähtaja arvestamise üle. Seega palume eelnõu teksti täiendada vaidlustamiskorraga.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu § 24 ei sisalda eraldi vaidlustamiskorra regulatsiooni, kuna haldusaktide vaidlustamine on reguleeritud haldusmenetluse seaduses ja halduskohtumenetluse seadustikus ning neid kohaldatakse vahetult.</p> <p>Kutse andmise otsuse kehtivuse peatamine ja kehtetuks tunnistamine on haldusaktid, mille vaidlustamine toimub HMS §-de 73 jj ning HKMS § 46 alusel. Seetõttu ei ole vajalik vastavat regulatsiooni eriseaduses täiendavalt sätestada.</p> <p>HMS § 57 kohaselt tuleb vaidlustamisviide esitada haldusaktis, mitte seaduses. Vaidlustamisviite olemasolu või puudumine on seega haldusakti vormistamise küsimus ning ei eelda seaduse tasandil eraldi regulatsiooni.</p>
Justiits- ja Digiministerium	<p>Eelnõu § 24 – vaidealluvuse ebaselgus. Kavandatav sätted ei määra selgelt, kellele esitatakse vaie kutse andmise otsuse peale. HMS § 73 lg 1 kohaselt esitatakse vaie haldusorgani kaudu teenistuslikku järelevalvet teostavale organile. Kehtiva KutS § 23 kohaselt teostab haldusjärelevalvet Haridus- ja Teadusministerium. Samas ei ole eelnõuga kavandatavates sätetes selge, kas kutse andja otsuse peale esitatakse vaie kutse andjale</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu ei sätesta eraldi vaidealluvuse regulatsiooni, kuna see on terviklikult reguleeritud haldusmenetluse seaduses ja kohalduvad üldsätted (eelnõu § 1 lõige 3).</p>

	endale (HMS § 73 lg 2) või Haridus- ja Teadusministeeriumile. Palume eelnõu teksti täiendada selge vaidealluvuse sätetega.	
Justiits- ja Digiministeerium	<p>Eelnõu § 27 lg 2 – § kõnealuse sättega nähakse ette, et kutse andmisega seotud dokumendid on avalike ülesannete täitmise käigus loodud või saadud dokumendid, millele kohaldatakse arhiiviseaduses sätestatud. Märgime, et kui kutse andmine on avalik ülesanne, mille käigus töödeldakse ka isikuandmeid, siis tuleb seaduse tasandil ette näha töödeldavate isikuandmete kategooriad ja nende säilitamise tähtajad². Juhul kui isikuandmete töötlemise õiguslik alus on toodud välja mõnes teises kutseõpet reguleerivad seaduses, siis palume sellekohane viide seletuskirja lisada.</p> <p>Küll aga puudub vajadus reguleerida, et kutse andmisega seotud dokumendid on avalike ülesannete täitmise käigus loodud või saadud dokumendid, millele kohaldatakse arhiiviseaduses sätestatud, kuna avalike ülesannete täitmisel loodud ja saadud teabele kohaldub nii avaliku teabe seadus kui ka arhiiviseadus. Seega tuleb lõige 2 eelnõust välja jätta. Samuti juhime tähelepanu, et eelnõu § 27 lõige 1, mis näeb ette, et kutse andmisega seotud tegevus dokumenteeritakse kutseasutuse koostatud dokumendivormide järgi ja kutseasutuse määratud ulatuses ning dokumente säilitatakse kutseasutuse kinnitatud arhiveerimiskorras sätestatud aja jooksul, kui õigusaktides ei ole tähtaegu sätestatud, tuleks ka eelnõust välja jätta, kuna reeglid teabevaldaja loodud ja saadud avaliku teabe töötlemisele näeb ette avaliku teabe seadus ja selle rakendusaktid.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Muudetud paragrahvi näetakse ette isikuandmete töötlemise alused kutse andmise ja haldusjärelevalve menetlustes. Kutse andja õiguse konkursil isikuandmete töötlemise alused on lisatud paragrahvi 14.</p> <p>Kutse andmise menetluse teabehalduse nõuete osas on muudetud § 10 lg 3 punkti 13 sõnastust ning vastavat seletuskirja osa. Kutseasutusele antakse õigus kehtestada täiendavaid teabehalduse nõudeid kutse andmise menetluses, lisaks AvTSis ning selle rakendusaktides sätestatule. Isikuandmete säilitamistähtaegu kutseasutus kehtestada ei saa, need nähakse ette eelnõuga (§ 27 ja 28).</p>
Justiits- ja Digiministeerium	<p>Eelnõu § 28 lg 5 – kavandatud sätte kohaselt avalikustatakse kutse- ja oskuste registris kutsekomisjoni kuuluvate isikute eesnimi ja perenimi ning esindatav organisatsioon. Isikuandmete avalikustamisel tuleb seaduse tasandil välja tuua ka, mis eesmärgil neid andmeid avalikustatakse³.</p> <p>Seoses seletuskirjas märgituga, et kutse taotlemisel on isikul võimalus anda nõusolek oma isikuandmete avaldamiseks kutse- ja oskuste registris. Nõusoleku põhine andmetöötlus lähtub eeldusest, et isikul on igal ajal õigus oma nõusolek tagasi võtta. Palume seletuskirjas selgitada, kuidas toimub nõusoleku tagasivõtmine ning vastavate muudatuste tegemine registris.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu sõnastust täiendatud avalikustamise eesmärgiga. Seletuskirja lisatud, et igal isiku on võimalik enda antud nõusolek tagasi võtta kutse- ja oskuste registri iseteeninduskeskkonnas (kust ühtlasi isik näeb endale antud kutseid). Nõusoleku tagasivõtmine hakkab kehtima kohe ning isiku andmeid ei kuvata enam avalikult.</p>
Justiits- ja Digiministeerium	Eelnõu § 28 lg 6 – kavandatud sätte näeb ette, et kutse- ja oskuste registrisse kogutud isikule antud kutset puudutavaid isikuandmeid säilitatakse kümne aasta möödumiseni isiku	Arvestatud.

	<p>surmast, samas lõikes toodud isikuandmete kategooriad ei kajasta isiku surmaaega, millest alates saaks hakata arvutama säilitustähtaega. Palume isikuandmete kategooriaid täiendada.</p>	<p>Eelnõus isikuandmete kategooriaid täiendatud isiku surma ajaga, et oleks võimalik hakata arvutama säilitustähtaega.</p>
<p>Justiits- ja Digiministerium</p>	<p>Eelnõu § 28 lg 9 – säte näeb ette põhimääruse kehtestamise volitusnormi raamid. Juhime tähelepanu, et kavandatava regulatsiooni kohaselt tuleb andmeid säilitada seaduses ette nähtud tähtajani. Juhul kui mõnda andmekategooriat on vaja säilitada lühemat aega, siis tuleks seaduses välja tuua maksimaalne säilitamise tähtaeg ning lõike 9 punktis 5 näha ette volitus täpsed säilitamise tähtajad näha ette põhimääruses.</p>	<p>Arvestatud. Punkti 5 sõnastust muudetud.</p>
<p>Justiits- ja Digiministerium</p>	<p>Eelnõu § 28 lg 10 – nimetatud säte näeb ette, et kutse- ja oskuste registri volitatud töötajate ülesandeid võib halduslepingu alusel täita eraõiguslik juriidiline isik vastutava töötaja poolt ettenähtud ulatuses. Eelnõu § 28 lõiked 8 ja 9 näevad juba ette, et andmekogul vastutav töötaja määratakse põhimääruses, seega puudub vajadus ette näha ka halduslepingu sõlmimise võimalust. Palume lõige 9 sättest välja jätta.</p>	<p>Arvestatud. Lõige 10 eelnõust välja jäetud.</p>
<p>Justiits- ja Digiministerium</p>	<p>Eelnõu § 48 – seletuskirjas (lk 46) on napolisõnaline selgitus, milles märgitakse, et lõhkematerjaliseaduses asendatakse läbivalt sõnad „kutse- või pädevustunnistus“ sõnadega „kutse või pädevustunnitus“ ning sõna „kutsetunnistus“ sõnaga kutse” vastavas käändes. Muudatus on tehniline ja selle eesmärk on tagada vastavus kutseseaduse uuendatud mõistetele.</p> <p>Eelnõus on esitatud § 50 terviktekstina uues sõnastuses. Sel juhul tuleb selgitada kogu teksti põhjalikumalt. Palume juurde lisada, mida tähendab „käesoleva seaduse alusel“. Kas selleks on konkreetsed sätted vastavas seaduses? Kus need nõuded on kirjas? Palume need sätted välja tuua.</p> <p>Täiendavalt palume analüüsida, kas lisaks pädevustunnistuse või kutseta töötamisele ei peaks karistatav olema ka pädevustunnistuse või kutseta töötamise võimaldamine, töötamise tingimuste rikkumise võimaldamine. Praegu on ette nähtud vastutus üksnes füüsilisele isikule. See tähendab, et juhul, kui tööandja, juriidiline isik sellist töötamist võimaldab, teenib tulu, siis sellist tegevust ei peetagi taunimisväärseks. Kogu vastutus on pandud vaid töötajale. Üksnes füüsiline isik saab karistada, aga juriidiline isik, kes sellise isiku tööle võttis, ei kontrollinud, kas töötajal on olemas pädevustunnistus või kutse, samuti lubab tal jätkuvalt ka töötada, ei vastuta millegi eest. Meie arvates peaks olema karistatav ka sellise tegevuse võimaldamine. Nii nagu on näiteks sätestatud vastutus välismaalaste seaduse §-des 300 ja 301.</p>	<p>Mittearvestatud. Selgitame, et eelnõu ei mõjuta lõhkematerjaliseaduse § 50 kohaldamisala ega vastutusnorme. Tegemist on terminoloogilise muudatusega, et viia lõhkematerjaliseadus kooskõlla kutseseaduse eelnõuga.</p> <p>Sellest tulenevalt leiame, et ei ole põhjendatud kogu muudetava sätte sisuline ümberanalüüsimine seletuskirjas. Vastavalt hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale selgitatakse seletuskirjas muudatuse sisu ja eesmärki, mitte muutmata jääva regulatsiooni tervikut.</p> <p>Mõiste „käesoleva seaduse alusel“ on tavapärane viide vastava seaduse materiaalõiguslikele sätetele ning seda ei ole käesoleva eelnõuga muudetud.</p> <p>Mis puudutab ettepanekut laiendada vastutust ka juriidilistele isikutele, siis</p>

		<p>tegemist on sisulise karistusõigusliku regulatsiooni muutmise ettepanekuga, mis väljub kutseseaduse eelnõu reguleerimisalast. Kutseseaduse eelnõu ei käsitle lõhkematerjaliseaduse vastutusnormide sisulist ümberkujundamist.</p>
<p>Justiits- ja Digiministeerium</p>	<p>Kutsestandardite puhul on ka varem tõusetunud küsimus, millega on õigustatav delegeerida kutsestandardite kehtestamine riigivõimust väljapoole. Justiitsministeerium on oma seisukohas Riigikohtule kohtuasjas nr 3-18-1432 viidanud sellele, et arvestades põhiõiguste riive intensiivust, ei ole PS § 3 lõikega 1 kooskõlas see, et seadusandja on EHS § 25 lg 4 ja 5 nimetatud nõuete üle otsustamise delegeerinud täiel määral määrusandjale. Seda enam on kaheldav, kas eelnõu § 23 lõikes 4 ette nähtud regulatsioon, mille kohaselt sisalduvad pedagoogilised kompetentsinõuded kutsestandardis, vastab PS § 3 lõike 1 mõttele. Parlamendireservatsiooni ehk olulisuse põhimõtte kohaselt ei saa seda, mida põhiseaduse järgi on kohustatud tegema seadusandja, edasi delegeerida täitevvõimule. Nii nagu seadusandja tohib delegeerida täitevvõimule üksnes seda, mida põhiseaduse kohaselt ei pea tegema tema ise, tohib seadusandja ka normiloomefunktsiooni delegeerimisel põhiseaduses nimetatud organile üle anda üksnes nende küsimuste reguleerimise, mida põhiseaduse kohaselt ei pea otsustama Riigikogu ise või näiteks Vabariigi Valitsus. Eelnõu § 23 lõike 5 puhul tuleb küsida, kas seadusandja on kvalifikatsiooninõuete sisustamise jätmisel kutsekojale järginud olulisuse põhimõtet, mida tuleb praeguses kontekstis mõista mitte parlamendireservatsioonina, vaid põhimõttena, mis reserveerib teatud küsimuste otsustamise demokraatlikult enam legitimeeritud riigorganile, s.o kas seadusandjale enesele või Vabariigi Valitsusele või ministrile. See põhimõtte tuleneb PS § 3 lg 1 esimesest lausest, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Eelnevast tulenevalt palume eelnõu seletuskirjas analüüsida, kas ja mil määral tuleb kutsealal tegutsemise kitsendused (kvalifikatsiooninõuded) kehtestada seaduse tasandil, palume esitada seletuskirjas proportsionaalsuse analüüs, milles selgitada, millised kaalutlused õigustavad põhiõiguste riivet (antud juhul riivet PS §-s 29 ette nähtud õigusele valida endale elukutset või tegevusala) ning kuidas on põhjendatud seadusega ettenähtud</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud proportsionaalsuse analüüsiga (§ 10 lõike 3 punkti 5 selgitus). Ühtlasi selgitame järgmist. Eelnõuga kavandatud regulatsioon, mille kohaselt kutsestandardid kehtestab kutseasutus, ei kujuta endast normiloomefunktsiooni delegeerimist väljapoole riigivõimu selliselt, mis oleks vastuolus PS § 3 lõikega 1 või olulisuse põhimõttega. Eelnõuga on reguleeritud kutsesüsteemi põhielemendid, sealhulgas kutse mõiste, kutse seos kvalifikatsiooniraamistikuga, kutse andmise üldised alused ja menetlus ning pädevus ja järelevalve. Seega on kutsealal tegutsemise õiguslik raamistik ja piirangute alused kehtestatud seaduse tasandil. Kutsestandardid ei kehtesta uusi piiranguid, vaid täpsustavad seaduses sätestatud nõudeid (üldised eeldused kutse andmiseks ja kutsealal tegutsemiseks) vastava kutse eripära arvestades. Tegemist ei ole klassikalises mõttes normiloomefunktsiooni üleandmisega „väljaspoole riigiaparaati“. Kutseasutuse ülesannete täitmine toimub halduslepingu</p>

	põhiõiguse riive raamide sisustamise delegerimine väljaspoole nii-öelda riigiparaati, s.t kutsekojale	alusel, mille raames täidetakse avalikku ülesannet ja teostatakse täidesaatvat riigivõimu. Sellisel juhul kohaldub tegevusele avalik-õiguslik režiim, sealhulgas haldusmenetluse seadus, järelevalve kutseasutuse üle ja kutseasutuse ülesannete täitja haldusaktide vaidlustatavus. Seega ei ole SA Kutsekoda „väljaspool riigivõimu“ tegutsev isik, vaid tegutseb riigi nimel ja riigi kontrolli all.
Justiits- ja Digiministerium	Seaduse jõustumisel on oluline, et jätkuksid andmevahetusteenused kutseregistri ja sealt andmeid pärivate andmekogude vahel, et oleks tagatud avaliku teabe seaduses sätestatud andmete ühekordne esitamine. Samuti tuleb kutseregistri uuendamisel arvestada, et jätkuks ja areneks edasi piiriülene andmevahetus (näiteks SDG raames). Samuti tuleb arvestada eIDAS2 arenguid seoses digikukru võimaliku tulekuga, kuna kutsetunnistused saavad olema üks tõendi liik, mida hakatakse digikukrusse panema.	Teadmiseks võetud.
Justiits- ja Digiministerium	Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.	Arvestatud osaliselt. Normitehnilised märkused oleme arvesse võtnud. Keeleliste märkustega oleme arvestanud võimalikkuse piirides. Eelnõu mõjusid puudutavate märkustega on samuti arvestatud ja seletuskirja vajalikus osas täiendatud.
Kultuuriministerium	Spordivaldkonnast on seoses treeneri kutse andmisega tekkinud küsimus esmakutse andmise kohta. Palume täpsustada, kas esmakutse andmine puudutab ainult kutseõppeasutusi või on esmakutse andjaks seaduse jõustumisel ka kõrgkoolid? Kas spordis saab rakendada edasi täna kehtivat süsteemi, kus ülikooli kaudu saavad need lõpetajad võimaluse kutse omandamiseks, kus spetsialiseerumise õppekava on olemas ja kooskõlastatud ka erialaliidu komisjoniga? Või on seaduse jõustumisel tegemist sel juhul esmakutse andmisega? Kas ja millisel juhul oleks tegemist tähtajatu ja tähtajalise kutsega? Palume seletuskirjas antud teemat avada selgemalt (eelkõige § 13 lg 5 ja § 15 lg 1 juures).	Selgitame. Eelnõu kohaselt (§ 6 lg 4; § 15 lg 1) võib esmakutse andjaks olla nii kutseõppeasutus kui ka kõrgkool kui õppekava on riiklikult tunnustatud ja vastab kompetentsiprofiilile. Kõrgkool saab esmakutse andjaks juhul, kui ta esitab sellekohase avalduse õppekava registreerimisel ning õppekava vastavus kompetentsiprofiilile on

		<p>tõendatud.</p> <p>Spordivaldkonnas jääb võimalikuks tänase süsteemi jätkumine, kus kõrgkoolid saavad koostöös erialaliiduga anda treeningul tegutsemiseks vajaliku kvalifikatsiooni – seda ei loeta automaatselt esmakutseks, sest treeneri kutse ei ole ka praegu seotud õppekava lõpus kõrgkooli poolt väljastatava kutsega. Kutse andmine toimub jätkuvalt kutse andja kaudu vastavalt kutsestandardile. Esmakutse on tähtajatu, sest see põhineb õppekava täitmisel (§ 6 lg 4), kuid töömaailma kutse võib olla tähtajaline, kui kutsestandard nii ette näeb.</p>
Kultuuriministeerium	<p>Palume täpsustada eelnõu § 23 lõiget 2. Eelnõuga pakutav sõnastus on raskesti mõistetav ning seletuskirjas toodud näide ei selgita sätet piisavalt. Pakume välja sõnastusena järgmist: „Kutse andmisel võib varasema õppe ja töökogemuse arvestamisel olla kutse taotleja haridustase ühe kvalifikatsiooniraamistiku taseme võrra madalam, kui taotletava kutse tase eeldab (või ette näeb).“.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu § 23 lg 2 eesmärk on sätestada, et varasema õppe ja töökogemuse arvestamisel võib taotleja formaalne haridustase olla ühe kvalifikatsioonitaseme võrra madalam kui taotletava kutse tase. Seletuskirja lisatud täpsustav sõnastus, et näitlikustada omandatud haridustaseme ning taotletava kutsetaseme vahet.</p>
Kultuuriministeerium	<p>Palume rakendusaktis „Kutsetegevuse valdkondade loetelu, valdkondlike ekspertkogude nimetused, nende moodustamise ja lõpetamise kord“ kutsetegevuse valdkonnale „kultuur ja loomemajandus“ ja selle valdkondliku ekspertkogu nimetuse juurde lisada viide ka spordile. Loodame, et valdkondliku ekspertkogu loomine toob juurde ka spordialast kompetentsi.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Rakendusaktid töötatakse välja kaasates kutsesüsteemi osapooli, sh koostatakse lõplik valdkondlike ekspertkogude nimekiri. Juhime tähelepanu, et valdkondliku ekspertkogu nimes ei pea kajastuma kõik valdkonna ekspertkogu kutsealade nimetused. Nii nagu ka tänase kutsenõukogu puhul seotakse</p>

		kompetentsiprofiilid ning kutsestandardid avalikus kutse- ja oskuste registris valdkonnaliku eksperdikoguga. See säilitab ülevaate ning läbipaistvuse, millega antud eksperdikogu tegeleb.
Eesti Linnade ja Valdade Liit	ELVLi poolt kooskõlastame eelnõu, sest omavalitsustelt sisulisi märkusi ei tulnud.	
Kliimaministeerium	<p>Ettepanek defineerida seaduses mõiste „reguleeritud kutse“</p> <p>Eelnõu seletuskiri kasutab terminit „reguleeritud kutse“, kuid ei sisalda selle juriidilist definitsiooni. Kuna reguleeritud kutsetele rakenduvad teised nõuded (sh kutsestandard, ligipääsupiirangud, Euroopa Liidu vastastikuse tunnustamise loogika), on selge definitsioon vältimatult vajalik, et vältida tõlgenduslikku ebaselgust kutsete gruppide vahel ja ebajärjekindlust kutsestandardite või kompetentsiprofiilide rakendamisel.</p> <p>Ettepanek: sätestada mõiste paragrahvis 3 või 5, sidudes see kas eriseadusega või EL direktiivis 2005/36/EÜ määratletud kutsetega.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Seaduses defineeritakse üksnes neid mõisteid ja termineid, mida seadus ise kasutab. Kutseseaduse eelnõus ei kasutata mõistet „reguleeritud kutse“ ning ühegi sätte rakendamine ei sõltu sellise mõiste olemasolust.</p> <p><i>Eelnõu § 7 lõikes 2 on sätestatud, et kutsestandard koostatakse juhul, kui isiku tööturul osalemine või tööalaste hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega või juhul, kui selleks on tööturu osaliste tõendatud vajadus.</i></p> <p>Seega on seaduses kirjeldatud õiguslik olukord, mille puhul kutsestandardit rakendatakse, ilma et kasutataks eraldi mõistet „reguleeritud kutse“.</p> <p>Mõiste „reguleeritud kutse“ seaduse tasandil defineerimine ei oleks käesoleva regulatsiooni seisukohalt vajalik ning võiks vastupidi tekitada tõlgenduslikku ebaselgust, kuna ükski eelnõu säte ei ole selle mõistega otseselt seotud. Seetõttu ei peeta põhjendatuks uue termini lisamist seadusesse.</p>

<p>Kliimaministeerium</p>	<p>Eelnõu ja seletuskirja ebakõla esmakutse ja kutsestandardi vahel</p> <p>Seletuskirjas on öeldud, et kui õppekava aluseks on kutsestandard, saadakse kutse kutseeksami kaudu ning kui õppekava aluseks on kompetentsiprofiil, saadakse õppeasutuse lõpetamisel esmakutse. Samas eelnõu § 18 lõike 4 kohaselt loetakse õppe lõpetamisel isikule kutse antuks registrikandega, kui õppekava vastab kutsestandardile või kompetentsiprofiilile.</p> <p>See tähendab, et ka kompetentsiprofiilil põhinev õpe võib lõppeda kutsega, mis on otseselt vastuolus seletuskirja põhimõttega ning võib muuta esmakutse mõiste sisuliselt tühjaks.</p> <p>Ettepanek: täpsustada § 6, § 15 ja § 18 sätteid nii, et kutsestandardil põhinev õppekava korral saadakse kutse ja kompetentsiprofiilil põhinev õppekava korral saadakse esmakutse, ning välistada olukord, kus kompetentsiprofiilil põhinev õpe viib automaatselt kutse andmiseni.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Tegemis on välisriigi kutsequalifikatsiooni tunnustamise erisättega.</p> <p>Eelnõu §18 lõike 4 järgi peavad olema täidetud mõlemad punktid, mitte ainult üks toodud punktidest.</p> <p><i>(4) Õppe lõpetamisel loetakse isikule kutse antuks kandega kutse- ja oskuste registris, kui:</i></p> <p><i>1) isik on läbinud õppe Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2005/36/EÜ kutsequalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELTL 255, 30.9.2005, lk 22–142) nimetatud reguleeritud kutsealal ja</i></p> <p><i>2) õppekava vastab kutsestandardile või kompetentsiprofiilile ning õppeasutus on riiklikult tunnustatud.</i></p> <p>Eelnõu ja seletuskirja vahel vastuolu ei esine. Seletuskirjas kirjeldatud põhimõtte kehtib üldreeglina: kui õppekava aluseks on kutsestandard, omandatakse kutse kutseeksami kaudu ning kui õppekava aluseks on kompetentsiprofiil, antakse õppeasutuse lõpetamisel esmakutse.</p> <p>Eelnõu § 18 lõike 4 sätestab sellest põhimõttest erandi, mis tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2005/36/EÜ kutsequalifikatsioonide tunnustamise kohta. Tegemist on välisriigi kutsequalifikatsiooni tunnustamisega seotud erisättega.</p>
----------------------------------	---	---

<p>Kliimaministeerium</p>	<p>Palume täpsustada, kelle pädevuses on lõplik otsus selle kohta, milliste kutsete puhul rakendub kutsestandard ja milliste puhul kompetentsiprofiil. Eelnõu küll kirjeldab olukordi, kus kutsestandardit kasutatakse (§ 7 lg 2), kuid ei määra otsustaja rolli, selgeid kriteeriume, otsustusprotsessi läbipaistvust ja seost EL nõuetega.</p> <p>Leiame, et kui kutseala on reguleeritud EL pädevusnõuetega (nt F-gaaside valdkonnas EL määrus 2024/573 ja selle rakendusmäärus), siis kohalduvad erinõuded, nt taastõendamine, nõuded sertifitseerimisasutusele jne, siis ei saa rakendada kompetentsiprofiili ja säilima peab kutsestandard.</p> <p>Ettepanek: selgelt fikseerida, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reguleeritud kutsealadel → kutsestandard + kutseksam, • kompetentsiprofiil ja esmakutse → ainult reguleerimata kutsealadel, • otsustaja peab olema üheselt määratletud (kas kutseasutus, valdkonna eest vastutav minister või koondotsustuskogu). 	<p>Osaliselt arvestatud.</p> <p>Eelnõus on kutsestandardi ja kompetentsiprofiili rakendamise põhimõtted juba sätestatud. Vastavalt § 7 lg 2 koostatakse kutsestandard juhul, kui kutsealane ligipääs või hüvede saamine on seotud kutse omamise nõudega. Kompetentsiprofiili kasutamine on reguleeritud §-s 8 ning see on suunatud eelkõige õppe- ja koolituskavade aluseks ning esmakutse andmiseks (§ 6 lg 4, § 8 lg 3). Otsustuspädevus kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide kehtestamisel on kutseasutusel (§ 10 lg 3 p 4 ja 5).</p> <p>Täiendava õigusselguse huvides täpsustatakse seletuskirjas § 7 ja § 8 juures, et kutsealadel, mis on seotud kvalifikatsiooninõuetega (sh EL õigusest tulenevate nõuete korral) rakendatakse kutsestandardit ning kompetentsiprofiile kasutatakse eelkõige reguleerimata kutsealadel.</p>
<p>Kliimaministeerium</p>	<p>Paragrahvi 1 lõige 2, seaduse kohaldamine</p> <p>Eelnõu sätestab, et seadust ei kohaldata kutsealadel, mille nõuded on muudes seadustes reguleeritud. Ebaselge määratlus võib tekitada dubleerimist või õiguslünki.</p> <p>Ettepanek: Täpsustada seletuskirjas, kas ja millistel juhtudel kohaldatakse erand täielikult, millistel juhtudel osaliselt. Kaaluda sõnastuse täpsustamist eelnõus juhul, kui eelnõu sätteid tuleb kohaldada ulatuses, mida seletuskirjas viidatud eriseadused ei reguleeri. Kindlasti palume täiendada eelnõu § 1 lõike 2 selgituse juures toodud eriseaduste näidete loetelu, lisades sinna meresõiduohutuse seaduse. Laevapere liikmete koolitus- ja kvalifikatsiooninõuded, kutsete ja diplomite andmise alused ning vastav riiklik järelevalve on ammendavalt reguleeritud meresõiduohutuse seaduse ja rahvusvaheliste konventsioonidega (STCW). Meresõiduohutuse seaduse otsene nimetamine eriseaduste</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Lisame meresõiduohutuse seaduse seletuskirja vastavate seaduste nimekirja.</p>

	näidete hulgas aitab vältida tulevikus võimalikke tõlgendusvaidlusi asutuste ja õppeasutuste vahel.	
Kliimaministeerium	<p>Paragrahvi 3 lõigete 1 ja 2 järjekord</p> <p>Mõistete esitamise järjekord ja loogika ei ole kõige selgem. Selge mõistesüsteem aitab vältida tõlgendusprobleeme omavahel seotud ja sarnase kõlaga terminite puhul, eelkõige kutsestandardeid ja kvalifikatsioone käsitlevates dokumentides.</p> <p>Ettepanek: kaaluda § 3 lõigete 1 ja 2 järjekorra vahetamist, et tagada mõistete loogiline hierarhia: kompetents → kompetentsus → kvalifikatsioon.</p>	Arvestatud.
Kliimaministeerium	<p>Paragrahvi 6 lõige 4. Esmakutse usaldusväärsus</p> <p>Seletuskirja kohaselt ei toimu esmakutse andmisel konkursiga valitud kutse andja kutseeksamit ning hindamise meetodid otsustab õppeasutus. Samas tunnistab seletuskiri, et see võib tekitada erisusi koolide vahel. Kui esmakutse antakse tähtajatult, peab selle hindamine olema tööturu jaoks usutav ja võrreldav. Kui tööandjad ei usalda esmakutse hindamist, kaotab kutse oma väärtuse.</p> <p>Ettepanek: kaaluda töömaailma sisendi tugevamat sidumist esmakutse hindamisega (nt töömaailma esindajate kohustuslik kaasamine hindamisse; hindamispõhimõtete kooskõlastamine valdkondliku eksperdikoguga). Palume seda täpsustada eelnõus või käsitleda põhjalikumalt eelnõule lisatud rakendusaktides. Lisaks palume seletuskirjas selgitada, kuidas on uue mudeli kohaselt võimalik tööturul eristada isikuid, kelle kompetentsus tugineb üksnes õppeasutuses omandatud ja hinnatud teadmistele, isikutest, kelle kompetentsus on kujunenud ja täiendavalt tõendatud ka tööturu kogemuse pinnalt.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Töömaailma kaasatus õppe pakkumisse säilib kompetentsiprofiilide kaudu. Eelnõu § 8 järgi on kompetentsiprofiil õppe- ja koolituskavade koostamise alus ning esmakutse antakse õppekava lõpetamisel just kompetentsiprofiilis kirjeldatud kompetentside omandamise korral. Samal ajal näeb eelnõu § 12 ette valdkondlikud eksperdikogud, kuhu kuuluvad töötajate, tööandjate, kutse- ja erialaühenduste ning haridus- ja koolitusasutuste esindajad ning mille ülesanne on teha ettepanekuid kompetentsiprofiilide väljatöötamiseks ja uuendamiseks ning anda nende kavanditele eksperthinnang. See tähendab, et esmakutse aluseks olevate kompetentside kujundamisse on kaasatud töömaailma esindajad.</p> <p>Teiseks tuleneb töömaailma kaasamine hindamise tasandil. Eelnõu § 16 lõike 2 järgi peab õppeasutus esmakutse andmisel kaasama kompetentsuse hindamisse valdkonna tööandjaid. See tähendab, et</p>

		<p>õppija kompetentsuse hindamises osalevad lisaks õppeasutusele ka töömaailma esindajad. Täpsemad õppe hindamisse kaasamise viisid kirjeldatakse vastava haridustaseme õigusaktides näiteks kutseharidusstandardis. Haridusstandardid reguleerivad õppe alustamise ning lõpetamise tingimused ning ka kehtivas õiguses on õppe lõpetamisel kutseksamite läbiviimine kutsehariduse õppekavade lõpetamisel kirjeldatud kutseharidusstandardis.</p> <p>Kolmandaks tuleneb töömaailma sisendi süsteemne arvestamine tööjõu ja oskuste arendusnõukogu kaudu. Eelnõu § 11 kohaselt on tegemist Vabariigi Valitsuse moodustatud nõukoguga, kuhu kuuluvad töö- ja haridusvaldkonna osapooled ning mille ülesanne on koondada tööjõu nõudluse ja oskuste vajadusega seotud teavet ning teha ettepanekuid kutse- ja oskuste süsteemi arendamiseks.</p> <p>Seega näeb eelnõu ette töömaailma kaasamise kolmel tasandil: kompetentsiprofiilide kujundamisel (valdkondlikud eksperdikogud), õppijate kompetentsuse hindamisel (tööandjate kaasamine hindamisse) ning süsteemi strateegilisel kujundamisel (tööjõu ja oskuste arendusnõukogu). Kirjeldatud meetmete kaudu on tagatud, et esmakutse</p>
--	--	---

		aluseks olevad kompetentsid ja nende hindamine on seotud tööturu vajadustega.
Kliimaministeerium	<p>Paragrahvi 7 lõige 2. Kutsestandardi koostamine ja tööturu sisend § 7 lg 2 kohaselt koostatakse kutsestandard juhul, kui isiku kutsealane ligipääs tööturule või kutsealaste hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega. Kliimaministeeriumi hinnangul on selline lähenemine põhjendamatult kitsas. Kutsestandardi koostamise aluseid ei tohiks siduda ainult juhtudega, kus kutse on tööturule ligipääsu eeltingimus või annab konkreetseid kutsealaseid hüvesid.</p> <p>Kutsestandardil on oluline roll ka nendes valdkondades, kus kutse ei ole kohustuslik, kuid kus standard aitab kirjeldada tööks vajalikku pädevust, kujundada õppekavu ja täiendkoolituste programme, toetada töö kvaliteeti ning anda tellijatele ja lepingupartneritele selgemad alused pädevuse hindamiseks. Kutsesüsteemil on seega ka valdkonda distsiplineeriv roll, kuna kutsestandardit ja kutse olemasolu saab kasutada mh hangetes, lepingupartnerite valikul ja kvaliteediootuste kujundamisel.</p> <p>Vabatahtlikel kutsetel on lisaks oluline praktiline funktsioon: need aitavad kujundada ja juurutada head praktikat ning annavad indikatsiooni, kas ja millisel kujul on tulevikus üldse mõistlik või vajalik liikuda rangema, sh reguleeritud kutsesüsteemi suunas. Kui vastavas valdkonnas puuduvad kutsed ja kutse saanud isikud, võib ootamatu vajaduse tekkimisel üleminek reguleeritud kutsesüsteemile osutada aeglaseks ja keeruliseks (näiteks oli piisaval hulgal kutsetega isikute olemasolu eeltingimuseks ehitusvaldkonna vastutavates rollides tegevuse piiramiseks üksnes kutsega tõendatud kvalifikatsiooniga isikutele).</p> <p>Praegune sõnastus loob mulje, et muudel juhtudel ei ole kutsestandardi koostamine vajalik ega põhjendatud. Sellega kaasneb risk, et töömaailma roll kutsesüsteemis kitseneb ning kutsestandardideid hakatakse käsitlema üksnes piiratud tööriistana teatud juhtumite korral. Selline lähenemine ei ole Kliimaministeeriumi hinnangul põhjendatud.</p> <p>Ettepanek: muuta § 7 lõike 2 sõnastust selliselt, et kutsestandardi koostamine ei sõltuks üksnes tööturule ligipääsu või kutsealaste hüvede piiramisest kutse omamise nõudega. Seadusest peab nähtuma, et kutsestandardi koostamine on võimalik ka juhul, kui selleks on valdkondlik vajadus ning töömaailma osapoolte põhjendatud algatus või sisend.</p> <p>Teeme ettepaneku lisada põhimõte, et kutsestandardi koostamisel ja uuendamisel lähtutakse tööturu vajadusest ning valdkondlike ekspertide ja töömaailma osapoolte poolt antud sisendist. Näiteks võib täiendada lõiget 2: „... või juhul, kui selleks on valdkondlik vajadus ja töömaailma osapoolte põhjendatud ettepanek“.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu eesmärk on muuta kutsestandardite kasutamine sihitumaks ning keskendada nende rakendamine eelkõige juhtudele, kus kutse olemasolu on vajalik tööturule osalemiseks või kutsealaste õiguste ja hüvede kasutamiseks. Selline lähenemine võimaldab vähendada kutsesüsteemi liigset bürokraatiat ning tagada, et kutsestandardid täidavad oma põhifunktsiooni – olla kutsealase kompetentsuse hindamise alus olukordades, kus kutse omamine on õiguslikult või sisuliselt vajalik. Võrreldes VTKga, mille järgi algselt oli soov alles jätta vaid reguleeritud kutsed, on eelnõu väljatöötamisel oluliselt arvestatud töömaailma osapoolte sisendiga ning kutsestandardi koostamise vajaduse aluseks laiemalt kirjeldatud.</p> <p>Eelnõu sõnastust täiendatakse arvestades ettepanekut nii, et oleks tagatud kutsestandardite koostamine tõendatud vajaduse korral.</p>

<p>Kliimaministeerium</p>	<p>Paragrahv 12. Valdkondliku eksperdikogu roll</p> <p>Juhtimismudelil koondub otsustusõigus kutseasutusele ning eksperdikogu roll jääb eelnõu kohaselt valdavalt nõuandvaks. Töömaailma sisuline osalus on kutseüsteemi legitiimsuse alus. Kui töömaailma sisendil puudub praktiline kaal, võib see muutuda formaalseks kaasamiseks.</p> <p>Ettepanek: Kaaluda mehhanismi, kus kriitiliste dokumentide puhul on vajalik arvestada eksperdikogu arvamusega, ning kui esineb kõrvalekaldeid eksperdikogu arvamusest, siis tuleb neid põhjendada. Palume täpsustada eelnõus ja seletuskirjas või rakendusaktides.</p> <p>Samuti teeme ettepaneku täiendada § 12 lõiget 3 punkti 3 selliselt, et valdkondlik eksperdikogu teeb turutõrke tuvastamisel (nt kriitiline spetsialistide nappus) kutseasutusele ettepaneku kutsestandardi pädevuspiiride või taastõendamise nõuete (nt projektide mahu nõue) koheseks ülevaatamiseks ja võimaluse korral leevendamiseks.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Nõustume, et töömaailma sisuline osalus on kutseüsteemi legitiimsuse alus.</p> <p>Nõustume, et töömaailma sisuline osalus on kutseüsteemi legitiimsuse alus.</p> <p>Selgitame, et VEKile ei saa anda otsustusõigust, sest tegemist on kollektiivorganiga ja kollektiivorgani otsuste eest saab õigusliku vastutuse võtta juriidiline isik/asutus, kes selle organi moodustab.</p> <p>Otsustusõiguse viimine kutseasutusele lahendab kehtivas õiguses esinevat probleemi õigusselgusega, kus kollegiaalse haldusorgani sisuline vastutus ei ole praktikas olnud selgelt eristatav. Haldusotsuse tegemise pädevus koos sellega kaasneva vastutusega antakse selgelt kutseasutusele, tagades, et otsuse tegija ja vastutaja on üks ning menetlusprotsessid on läbipaistvad ja üheselt mõistetavad.</p> <p>Eelnõu § 12 lõikes 3 nähakse ette VEK roll nii kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostamiseks kui uuendamiseks, samuti eksperthinnangute andmiseks mõlemal juhul. Muuhulgas on VEK roll sisuliselt hinnata, kas kutsestandard või kompetentsiprofiil vastab sellele määratud kvalifikatsiooniraamistiku tasemele, kas nõuded kompetentsusele on piisavad ning</p>
----------------------------------	--	--

		<p>proportsionaalsed. Seega kutseasutuse ülesanne on kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide väljatöötamine, kuid nende algatamiseks, sisuliseks valideerimiseks ja muutmiseks vajab kutseasutus sisendit valdkonna ekspertidelt.</p>
<p>Kliimaministeerium</p>	<p>Paragrahvi 13 lõige 4. Mitu kutseandjat</p> <p>Eelnõu lubab anda kutse andmise õiguse „ühele või mitmele“ kutse andjale. Seletuskirja järgi ei ole mitmele kutse andjale õiguse andmine mõeldud reeglina, vaid erandina. Samas ei ole põhjendatud käsitleda selliste erandjuhtude sisulisi aluseid üksnes seletuskirjas. Olukorrad, mille puhul tuleb erandeid kaaluda, tuleks sätestada eelnõus. Lisaks võib mitme kutse andja mudel suurendada killustumise ja nõuete erineva tõlgendamise riski.</p> <p>Ettepanek: sätestada eelnõus selgelt (1) üldjuhul üks kutse andja; (2) põhjendatud erandjuhul mitu kutse andjat.</p> <p>Näiteks: “(4) Kutseasutus annab kutse andmise õiguse kuni viieks aastaks ühele kutse andjale. Põhjendatud juhul võib kutseasutus anda kutse andmise õiguse mitmele kutse andjale, kui see on vajalik kutse andmise kättesaadavuse tagamiseks või suure taotlejate arvu tõttu ning kui kutseasutus tagab ühetaolise kutse andmise korra.”</p>	<p>Osaliselt arvestatud.</p> <p>Selgitame, et mitme kutse andja valimine on eelnõus ette nähtud võimalusena, mitte reeglina.</p> <p>Seletuskirjas selgitame, et kutseasutus kaasab jätkuvalt kutse andjate taotluste hindamisse eksperte, moodustades vajadusel laekunud taotluste hindamiseks komisjoni, mis vaatab läbi laekunud pakkumised ning hindab pakkumuse esitanud organisatsioonide võimekust kutse andjana tegutseda. Sh annavad eksperdid sisendit kuivõrd kiireloomuline ja rohkearvuline kutse taotlemine on ning millal on põhjendatud mitme kutse andja valimine. Lisame seletuskirja põhjendused, mis juhtudel võib tekkida vajadus mitme kutse andja valimiseks ning lisame täpsemad kriteeriumid, millal valitakse mitu kutse andjat sätestatakse §4 lg 5 alusel antavas määruses.</p>
<p>Kliimaministeerium</p>	<p>Paragrahv 23. Varasema õppe ja töökogemuse arvestamine</p> <p>Ettepanek: kaaluda § 23 täiendamist nii, et kutse andmisel peab arvestama asjakohast erialast töökogemust sõltumata sellest, kas kogemus omandati peale või enne kutsele vastava hariduse omandamist (nt enne matrikuleerimist), kui kogemus on sisuliselt tõendatav.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Kehtiv § 23 sõnastus koos kutsesüsteemi üldpõhimõtetega võimaldab juba arvestada kutse andmisel kogu asjakohast erialast töökogemust sõltumata selle omandamise</p>

		<p>ajast. Paragrahvis kasutatud mõiste „varasem töökogemus“ ei sea ajalisi piiranguid ning hõlmab kogu enne kutse andmise menetlust omandatud kogemust, sealhulgas enne formaalhariduse omandamist saadud praktilist kogemust. Samuti tuleneb § 23 lõikest 1, et arvestamine toimub kompetentside hindamise osana, mis on olemuselt sisupõhine ega sõltu õppe või kogemuse omandamise kronoloogiast.</p> <p>Lisaks kohustab § 23 lõige 3 kutse andjat kehtestama varasema õppe ja töökogemuse arvestamise korrad, mis tagavad paindliku ja juhtumipõhise hindamise, sh mitteformaalse ja iseseisva õppe ning töökogemuse arvestamise.</p> <p>Seetõttu on ettepanekus toodud põhimõte juba kehtiva regulatsiooniga kaetud ning selle eraldi täpsustamine seaduse tasandil ei ole vajalik. Probleemide esinemisel tuleks vajadusel täpsustada rakenduslikke juhiseid, mitte muuta seaduse üldnormi.</p>
Kliimaministeerium	<p>Seletuskirja p 6.8. Riigilõiv ja rahastusmudel</p> <p>Seletuskiri tunnistab, et riigilõivu tõus võib vähendada huvi kutse andja õiguse taotlemiseks. Risk võib olla suurem valdkondades, kus kutse taotlejaid on vähem. Kutsesüsteemi toimimine sõltub valdkondlike organisatsioonide aktiivsest osalusest.</p> <p>Ettepanek: täpsustada seletuskirjas mõjude analüüsi ja riskide maandamise kirjeldamisel, kuidas vältida vähemsuutlike valdkondade süsteemist väljalangemist või kuidas säilitada kvaliteet konkurentsivõime kasvamisel.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõust jäetakse välja riigilõivu tõstmise, et säilitada laiapõhjaline ligipääs kutse andja õiguste taotlemisele.</p>
Kliimaministeerium	<p>Paragrahv 36 – liiga lühike kutsestandardite ülemineku periood</p> <p>Paragrahvi 36 lõige 1 sätestab, et enne seaduse jõustumist kehtestatud kutsestandardid kehtivad kuni oma kehtivusaja lõpuni, kuid mitte kauem kui 31.12.2028.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Kutsestandardite kehtivuse tähtaeg pikendatud maksimaalselt kuni 31. august</p>

	<p>Arvestades standardite suurt mahtu, uute kompetentsiprofiilide väljatöötamise vajadust, kaasamise- ja menetluskoormust, kutse andjate ja õppeasutuste valmisoleku erinevusi, on seatud tähtaeg ebamõistlikult lühike ning toob kaasa olulist halduskoormust ja kvaliteediriske.</p> <p>Ettepanek: kaaluda pikendada üleminekuaega vähemalt aastani 2030, et tagada sujuv ja kvaliteetne üleminek.</p>	<p>2029. Selliselt on kutsestandarditelt kompetentsiprofiilidele üleminek samas ajagraafikus kutse andja õiguste kehtivusega.</p> <p>Ülemineku rahastamine on seotud ESF toetuse perioodiga, mis lõpeb 2029. aastal, võimaldades ülemineku kulupõhist toetamist kuni perioodi lõpuni.</p> <p>Eelnõu ja seletuskirja ülesehitusest tuleneb, et üleminek kompetentsiprofiilidele toimub selge ajagraafiku alusel, kus lisaks õiguslikele lahendustele on tagatud ka rahaline tugi ning protseduuriline järjepidevus. Seetõttu ei ole üleminekuaja pikendamine 2030. aastani põhjendatud.</p>
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	<p>Eelnõu § 18 lõike 2 kohaselt antakse esmakutse õppeasutuse otsusega ametialase kompetentsiprofiili alusel koostatud õppekava lõpetamisel. Seletuskirjas on märgitud, et tööandjate usalduse säilitamiseks kutseõppe kvaliteedi ja esmakutse suhtes peab õppeasutus kaasama vastava valdkonna tööandjaid hindamisprotsessi nii õpingute jooksul kui ka õppe lõpus. Sellist tööandjate kaasamise kohustust eelnõu normtekstis siiski ei sätestata, mistõttu ei ole tegemist õiguslikult siduva nõudega ning tööandjate kaasamine jääb õppeasutuse otsustada. Selguse huvides palume kas sätestada eelnõus selgesõnaline kohustus tööandjate kaasamiseks või juhul, kui selline kohustus tuleneb muust õiguslikust regulatsioonist, sellele seletuskirjas üheselt viidata.</p> <p>a. Täiendavalt palume täpsustada, keda mõeldakse eelnõus ja seletuskirjas "valdkonna tööandja" all ning millises mahus peab tööandjate kaasamine toimuma.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Eelnõu § 16 sätestab kutse andja ülesanded, sh lõige 2 õppeasutuse ülesande esmakutse andjana kaasata kutse andjaid kompetentsuse hindamisel.</p>
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	<p>Palume parandada seletuskirja § 20 lõikes 3 sisalduv viide, kuna seal nimetatud varasema õppe ja töökogemuse arvestamise alused on eelnõus sätestatud §-s 23, mitte §-s 22.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Seletuskirjas viide parandatud</p>
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	<p>Palume täiendada seletuskirja § 23 varasema õppe ja töökogemuse arvestamise käsitlemist. Kuigi seletuskirjas on kirjeldatud varasema õppe ja töökogemuse arvestamise üldist raamistikku, ei ole esmakutse kontekstis piisavalt selge, kuidas see süsteem praktikas rakendub. Arvestades, et esmakutse andmise mudel erineb tavapärasest kutse andmisest,</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Täiendame seletuskirja selgitusega, et varasema õppe/töökogemuse arvestamine esmakutse taotlemisel toimub esmakutse</p>

	oleks asjakohane seletuskirjas eraldi selgitada varasema õppe ja töökogemuse arvestamise põhimõtteid ja nende kohaldamist esmakutse puhul.	puhul õppekava aluseks olevat kompetentsiprofiili ning õppeasutuse hindamiskorra sh õppeasutuse kehtestatud varasema õpi ja töökogemuse arvestamise korra lausele järgides vastava taseme haridusstandardites sätestatud põhimõtteid.
Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium	Palume kaaluda seletuskirjas mõistekasutuse ühtlustamist. Seletuskiri kasutab esmakutse kirjeldamiseks paralleelselt mitut mõistet, näiteks nii esmane kutsequalifikatsioon kui ka koolilõpukutse. Arvestades, et eelnõus on esmakutse defineeritud, palume kaaluda seletuskirjas mõistekasutuse ühtlustamist ja kasutada läbivalt sama mõistet. See toetaks paremat jälgitavust ja õigusselgust.	Arvestatud. Eelnõus kasutatakse terminit esmakutse, mistõttu ühtlustame seletuskirjas mõistekasutust.
Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium	Palume ettevõtjate ja vabaühenduste halduskoormuse vähendamiseks muuta eelnõu § 36 lõiget 1 , täpsustada kehtivuse lõpptähtaega ning sõnastada lõige järgmiselt: <i>"Enne käesoleva seaduse jõustumist kehtestatud kutsestandardid kehtivad nende kehtivusaja lõpuni, kuid mitte kauem kui 2028. aasta 31. detsembrini. Reguleeritud kutsealadel kehtivad enne käesoleva seaduse jõustumist kehtestatud kutsestandardid nende kehtivusaja lõpuni."</i>	Arvestatud. Kutsestandardite kehtivuse tähtaeg pikendatud maksimaalselt kuni 31. august 2029. Selliselt on kutsestandarditelt kompetentsiprofiilidele üleminek samas ajagraafikus kutse andja õiguste kehtivusega. Ülemineku rahastamine on seotud ESF toetuse perioodiga, mis lõpeb 2029. aastal, võimaldades ülemineku kulupõhist toetamist kuni perioodi lõpuni. Eelnõu ja seletuskirja ülesehitusest tuleneb, et üleminek kompetentsiprofiilidele toimub selge ajagraafiku alusel, kus lisaks õiguslikele lahendustele on tagatud ka rahaline tugi ning protseduuriline järjepidevus. Seetõttu ei ole üleminekuaja pikendamine 2030. aastani põhjendatud.
Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium	Palume täiendada seletuskirjas § 52 riigilõivuseaduse muutmise mõjuanalüüsi. Riigilõivu tõstmine 150 eurolt 500 eurole võib avaldada suuremat mõju väiksematele erialaliitudele ja valdkondlikele ühendustele. Seletuskiri toob ka ise välja riskina võimaliku huvi vähenemise kutse andja õiguse taotlemise vastu. Samas ei ole piisavalt veenvalt põhjendatud eeldus, et	Arvestatud. Võttes arvesse mitmetelt partneritelt saadud tagasisidet ning välja toodud riske, jäetakse eelnõust välja riigilõivu tõstmine,

	500 euro suuruse riigilõivu tasumise võimekus oleks otseselt seotud organisatsiooni suutlikkusega kutse andjana tegutseda. Täiendavalt vajab selgitamist olukord, kus sama kutse andja osaleb mitmel erineval konkursil, mille tulemusel võib tegelikult kulu ühe organisatsiooni kohta kujuneda oluliselt suuremaks. Arvestades seletuskirjas prognoositud ligikaudu 50 kutse andjat, palume hinnata muudatuse mõju erinevat tüüp taotlejatele põhjalikumalt ja selgitada, kas ja millistel tingimustel saab kutse andja konkursse kombineerida.	et säilitada laiapõhjaline ligipääs kutse andja õiguste taotlemisele. Kuna kutse andja konkursse korraldatakse aastas üksikud (keskmiselt 5), siis ei oma riigilõivu tõstmise ärajätmine mõju riigieelarvele.
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Seletuskirjas on märgitud, et eelnõuga ajakohastatakse ja kujundatakse ümber kutsesüsteemi õiguslik raamistik, asendades senise kutsesüsteemi käsitluse laiema kutse- ja oskuste süsteemi mõistega. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku muuta seaduse nime, viies see kooskõlla kavandatud muudatustega, et see kajastaks selgemalt oskuste kesket rolli ning seaduse tegelikku sisu ja eesmärki.	Arvestatud. Seaduse nimi on „Kutse- ja oskuste seadus“
Rahandusministeerium	Kutseseaduse §-s 25 on sätestatud kutse taotlemisega seotud kulud. Kulude katmine hõlmab muu hulgas kutse taotlemise ja taastõendamise tasu kehtestamist. Tasu kehtestab kutseasutus (lõige 4) eelnevalt tehtud kutse andja kalkulatsioonide põhjal. Kalkulatsiooni kulukomponendid ja muud lähtealused aga kehtestab kutseasutus (lõige 2). Kutse andjaks võib eelnõu kohaselt olla juriidiline isik, riigiasutus, õppeasutus või kohaliku omavalitsuse üksus (§ 13 lõige 1). Seega on loetletud isikud ja asutused ka tasu kehtestajaks kutseasutuse (kelleks on HTM, kuid ta on volitanud halduslepinguga seda ülesannet täitma SA Kutsekoja) kalkulatsioonide alusel. Seletuskirjas leitakse, et kutse taotlemise ja kutse taastõendamise tasu näol ei ole tegemist avalik-õigusliku rahalise kohustusega, vaid kulude katmiseks ettenähtud kulupõhise tasuga, mis on seotud kutse andmise ja kutse taastõendamise menetlusega. Eristada tuleks tasu kujunemise aluseid ja tasu kehtestamist, samuti kutse taotlemise ja kutse taastõendamise seotud kulude katmist. Asjaolu, et tasu kujuneb kulupõhimõtte alusel, ei tähenda seda, et tegemist poleks avalik-õigusliku rahalise kohustusega – riigilõiv on selle kohta selge näide, sest kuigi riigilõiv on kulupõhine, on ta siiski klassifitseeritav avalik-õigusliku rahalise kohustusena. Leiame, et kutse taotlemise ja kutse taastõendamise tasu (edaspidi kutse taotlemise tasu) on samuti avalik-õiguslikud rahalised kohustused, mistõttu tuleks need eelnõus reguleerida kooskõlas EV põhiseaduse (PS) §-ga 113 alljärgnevatel põhjustel: 1) kutse andmine on haldusülesanne; 2) riik on kehtestanud kutsealased nõuded teatud valdkondade tööturule sisenemisele või kutsealase tegevuse jätkamisele, seega peab riik tagama ka et selle nõude täitmine oleks võimalik. PS § 113 annab seadusereservatsiooni klausli avalik-õiguslike rahaliste kohustuste	Selgitame. Nõustume, et kutse taotlemise ja taastõendamise tasu kvalifitseerub avalik-õiguslikuks rahaliseks kohustuseks PS § 113 tähenduses, arvestades, et tegemist on haldusülesande täitmisega seotud tasuga ning tasu maksmine on eelduseks kutse omandamiseks. Parandame seletuskirja. Samas leiame, et eelnõus sätestatud regulatsioon vastab PS § 113 nõuetele ning Riigikohtu praktikas kujundatud kriteeriumidele avalik-õiguslike rahaliste kohustuste kehtestamisel. Käesoleval juhul on seadusandja need elemendid piisavalt sätestanud. Eelnõu § 25: 1. määratleb tasu eesmärgi (kutse andmise ja taastõendamise seotud kulude katmine), 2. sätestab tasu kujunemise alused (kulupõhisus),

kehtestamisel. Seega ei saa avalik-õiguslike tasude kehtestamise otsustusõigust täielikult delegeerida Vabariigi Valitsusele või ministrile. Õiguskirjanduses on järeldatud, et Teie 18.02.2026 nr 8-1/26/1108, HTM/26-0233/-1K Meie 24.03.2026 nr 1.1-11/831-2 2 seadusereservatsiooni klausel hõlmab lisaks maksudele ka kõiki muid avalik-õiguslikke makseid¹. Ka Riigikohus on sedastanud, et tegelikult on § 113 kaitseala laiem ning sinna kuuluvad kõik avalik-õiguslikud rahalised kohustused, sõltumata sellest, kuidas neid ühes või teises õigusaktis nimetatakse. Paragrahvi 113 eesmärgiks on saavutada olukord, kus kõik avalik-õiguslikud rahalised kohustused kehtestatakse üksnes Riigikogu poolt vastu võetud ja seadusena vormistatud õigusaktiga. Siiski on Riigikohus möönnud, et tasumäärade kehtestamine võib delegeerida täidesaatvale võimule, kui see tuleneb rahalise kohustuse iseloomust ning seadusandja määrab kindlaks diskretsiooni ulatuse, mis võib seisneda tasu alam- ja ülemmäära seadusega sätestamises, tasu suuruse arvestamise aluste kehtestamises vms. Arvestades ülaltoodut, tuleks kutse taotlemise tasu alam- ja ülemmäärad või tasu kujunemise alused kehtestada kutseseaduses ning nende kehtestamine volitada valdkonna eest vastutavale ministrile.

3. loetleb tasu arvestamisel arvesse võetavad kulukomponendid,
4. piirab tasu suuruse põhjendatud kuludega.

Selline regulatsioon tagab, et tasu kujuneb objektiivsetel alustel, võimaldab adressaadil piisava täpsusega ette näha kohustuse ulatust ning tagab isikute võrdse kohtlemise, vastates seega Riigikohtu praktikas kujundatud nõuetele.

Kuigi seadus ei sätesta konkreetseid tasumäärasid ega vahemikke, tuleneb tasu ülempiir sisuliselt seadusest – tasu ei või ületada kutse andmisega seotud põhjendatud kulusid. Arvestades kutsealade suurt arvu ja kulustruktuuride varieeruvust, ei oleks konkreetsete määrade või vahemike sätestamine seaduses proportsionaalne ega praktiliselt teostatav. Seetõttu on põhjendatud jätta tasu kehtestamine täitevvõimu teostajale (kutseasutus) seaduses sätestatud selgete raamtingimuste piires.

Täiendavalt märgime, et eelnõus on täiendatud järeelhindamise sätet (eelnõu § 38), mille kohaselt hinnatakse mh kutse taotlemise ja taastõendamise tasude kujunemist, läbipaistvust ja proportsionaalsust ning nende mõju asjaosalistele. See loob täiendava mehhanismi regulatsiooni toimivuse ja

		<p>põhiseaduspärasuse hindamiseks praktikas.</p> <p>Tulenevalt eeltoodust leiame, et eelnõus sätestatud tasude regulatsioon on kooskõlas PS §-ga 113 ning Riigikohtu praktikaga ning ei vaja täiendamist tasumäärade või -vahemike seaduses sätestamisega. Riigikohtu praktika kohaselt (3-4-1-1-10, p 58) piisab avalik-õigusliku rahalise kohustuse elementide seaduses sätestamiseks tasu arvestamise aluste kehtestamisest, mis ilmtingimata ei hõlma tasu konkreetse suuruse määramist õigustloova akti (seaduse, määruse) tasandil.</p>
Rahandusministeerium	Kutse taotlemise ja taastõendamise tasu kogumise ja kasutamise puhul võib oletada, et seda teeb kutse andja, kuid see peaks olema ka seadusest selgelt välja loetav.	Arvestatud. Eelnõu § 25 on täiendatud vastava sõnastusega (§ 25 lg 2).
Rahandusministeerium	Eelnõu § 25 lõige 7 käsitleb ainult kutse taotlemise tasu, erinevalt eelmistest lõigetest, mis käsitlevad nii kutse taotlemise tasu kui ka kutse taastõendamise tasu.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust on täpsustatud (uus sõnastus § 25 lg 8).
Rahandusministeerium	Eelnõu § 25 lõige 10 ei ole asjasse puutuv ja selle eesmärk jääb arusaamatuks. See loetleb neli võimalust, kuidas kutse taotlemisega seotud kulud kaetakse. Ilma täpsustamata, millal ühte või teist võimalust võib kasutada, ei oma loetelu sisu, sest nt kutse taotleja või töandja (so eraõigusliku juriidilise isiku) poolt tasumine ei vaja seaduses eriluba. Ka on võimalik eelnõud tõlgendada praegu nii, et tasu kaetakse eri allikatest solidaarselt või võrdselt. Või kõigi poolt igal juhul. Või et muid allikaid ei või kulude katmisel olla – seletuskirjas on selgitatud, et toodud loetelus on allikad, millistel juhtudel on kulude kandmine lubatud. Kusjuures punktid 1 ja 2 puudutavad sedasama taotlejat. Vahet pole, kas ta maksab ise või tema töandja või kolmas isik. Paragrahvist ei selgu, kuhu tulud laekuvad. Lõikes 1 öeldakse küll, et eesmärk on katta kutse andmisega vahetult seotud kulud, kuid see ei selgita tulude laekumist. Palume sätte välja jätta või leida seos ülejäänud paragrahviga.	Arvestatud. Säte on eelnõust välja jäetud.

Rahandusministeerium	Eelnõu § 13 lõike 1 loetelu ei ole koostatud ühtsel alusel. Selle kohaselt on kutse andja juriidiline isik, riigiasutus, õppeasutus või kohaliku omavalitsuse üksus, kellele kutseasutus on andnud kutse andmise õiguse. Üldiselt on loetelu tegutsemisvormi järgi, kuid sinna sekka on sattunud õppeasutus. Õppeasutus võibki tegutseda nendes erinevates juriidilistes vormides.	Selgitame. Õppeasutus ei ole ilmingimata riigiasutus. Võib olla ka KOVi hallatav asutus. Riigi ja KOVi hallatav asutus ei ole ka juriidiline isik. Seega leiame, et on põhjendatud jätta eelnõusse algne sõnastus.
Rahandusministeerium	<p>Eelnõu § 52 kohaselt suurendatakse kutseseaduse alusel kutset andva organina tegutsemise õiguse taotluse läbivaatamise eest võetavat riigilõivu 150 eurolt 500 euroni. Seletuskirjas on märgitud, et riigilõivu suurust ei ole muudetud 2015. aastast. Palume seletuskirjas täpsustada, millises ulatuses (sh protsentuaalselt) on võrreldes 2015. aastaga suurenenud konkursi läbiviimisega seotud otsesed kulud ning võimaluse korral esitada ka arvutuskäik, mille alusel on jõutud järelduseni, et menetluse keskmine kulu on 500 eurot.</p> <p>Lisaks teeme ettepaneku harmoniseerida riigilõivuseaduse (RLS) § 54 pealkiri kutseseaduse § 14 lõikes 2 nimetatud riigilõivu võtmise alusega. Nimelt, RLS § 54 pealkiri räägib kutset andva organina tegutsemise õiguse taotluse läbivaatamisest, ent kutseseaduse § 14 lõige 2 räägib kutse andjana tegutsemise õiguse taotlemisest avalikul konkursil osalemise kaudu. Terminite kasutus („kutse andja“ vs „kutset andev organ“) võiks siinkohal olla ühtne, samuti võiks RLS § 54 pealkiri peegeldada seda, et taotlus esitatakse avaliku konkursi raames, nagu seda praegu mainib sama sätte sisu ning kehtestatav kutseseaduse § 14 lõige 2.</p>	<p>Selgitame. Võttes arvesse mitmetelt partneritelt saadud tagasisidet ning välja toodud riske jäetakse eelnõust välja riigilõivu tõstmine, et säilitada laiapõhjaline ligipääs kutse andja õiguste taotlemisele. Kuna kutse andja konkursse korraldatakse aastas üksikud (keskmiselt 5 tükki), siis ei oma riigilõivu tõstmise ärajätmine mõju riigieelarvele.</p> <p>Arvestatud. Riigilõivuseaduse § 54 pealkirja ja sisu on täpsustatud ja viidud see terminoloogiliselt kooskõlla eelnõu sõnastusega.</p>
Sotsiaalministeerium	<p>Kohaldamisala tervishoiu töäjõule vajab täpsustamist</p> <p>Eelnõu § 1 lõike 2 kohaselt ei kohaldata kutseseadust kutsealadel, mille kutsenõuete väljatöötamine ning kutse andmise alused on reguleeritud teiste seadustega. Eelnõu seletuskiri (nt lk 53) sedastab üheselt, et seadus tervishoiutöötajatele ei kohaldu.</p> <p>Leiame, et eelnõu seletuskirjas peegelduv tõlgendus, mille kohaselt on kõigi tervishoiutöötajatele kutse andmise alused reguleeritud muu eriseadusega, ei ole lõpuni korrektne. Selline eriseadus eksisteerib vaid eriarstide puhul (vt Tartu Ülikooli seadus § 15 lõiked 3 ja 7), kuid mitte (üld)arsti, hambaarsti, õe, ämmaemanda, proviisori ega farmatseudi puhul. Nimelt reguleerib tervishoiuteenuste korraldamise seadus tervishoiutöötajana registreerimist ja mujal riikides omandatud kvalifikatsiooni tunnustamist, kuid seda ei saa pidada samaväärseks <i>kutsenõuete väljatöötamise ega kutse</i></p>	<p>Selgitame. Seletuskirjas on toodud näited seadustest, mille alusel on kehtestatud eriseadustega kvalifikatsiooninõuded ning vastavad registrid, sh tervishoiuteenuste korraldamise seadus. Ei ole põhjendatud eriseaduste nimetamine eelnõus ning kõigi kutsealade nimetamine seletuskirjas, mis on nimetatud vastavas eriseaduses. Nõustume, et seletuskirjas esitatud üldistus, mille kohaselt kutseseadus ei kohaldu tervishoiutöötajatele, ei ole</p>

	<p><i>andmisega.</i> Jättes tõlgenduslikult tervishoiutöötajad kutseaduse reguleerimisalast välja, jäävad nad HTM-i pakutavas õiguslikus lahenduses halli alasse, mis läbi kahaneb õigusselgus.</p> <p>Teeme seetõttu ettepaneku hõlmata ka ülal nimetatud tervishoiutöötajate kutsealad üheselt kutseaduse reguleerimisalasse. Leiame, et esmase lahendusena puudub selle võimaldamiseks otsene vajadus muuta regulatsiooni teksti ning piisav on seletuskirjas eksitavate kirjakohtade kõrvaldamine (lk 9 viies lõik, lk 53 ja 54 eelviimased lõigud). Praktikaks tuleks vastavalt § 18 lõikele 4 hakata kõrgkoolidel kandma kutse- ja oskuste registrisse seega ka (üld)arsti, hambaarsti, õe, ämmaemanda, proviisori ja farmatseudi õppe lõpetanuid. Seda aspekti peaks seletuskirja mõjuanalüüsis kõnetama. Et kutse- ja oskuste register peaks täielik ja hõlmama kõiki omandatud kutseid, ootame siinkohal HTM-i ettepanekuid sammudeks varem omandatud kutsete lisamiseks kutse- ja oskuste registrisse.</p>	<p>piisavalt täpne. Kehtiv eriregulatsioon, sh tervishoiuteenuste korraldamise seadus, reguleerib küll registreerimist ja kvalifikatsiooni tunnustamist, kuid ei hõlma kutsesüsteemi tervikuna. Samas on välja toodud tervishoiutöötajate sh üldarstide, õdede, proviisorite ja ämmaemandate õppekava aluseks olevad nõuded reguleeritud lisaks Tartu Ülikooli seadusele Vabariigi Valitsuse määrusega. Kuna tervishoiu töötamise kvalifikatsiooninõuetele vastavuse kinnitamise aluseks on kanne tervishoiutöötajate registris peame ebaotstarbekaks topeltkannete tegemist antud õppekavade lõpetajate kohta kutse- ja oskuste registris. Selline lähenemine mitte ei vähenda, vaid suurendab administratiivset halduskoormust.</p>
<p>Sotsiaalministeerium</p>	<p>Tervishoiu eksperdikogu roll</p> <p>Eelnõu § 2 p 22 ja § 3. Valdkondlikel eksperdikogudel on eelnõu kohaselt oluline roll kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide kujundamisel ning tööjõuvajaduse analüüsi tulemuste hindamisel. Tervishoid on eraldi kutsetegevuse valdkond ning moodustatakse tervishoiu eksperdikogu. Eelnõus ei ole täpsustatud, kuidas tagatakse Sotsiaalministeeriumi kui valdkonnastutaja sisuline roll ning arvestatakse olemasolevaid pädevus- ja kvaliteedisüsteeme. See on aga oluline, sest tervishoiu tööjõu planeerimine sõltub tihedalt riiklikust koolitustellimusest, teenuste kättesaadavusest ja erialaseltsidest. Tervishoiu tööjõu planeerimine on otseses seoses teenuse kättesaadavuse ja patsiendihutusega – siin ei või tekkida normatiivset dubleerimist või vastutuse hajumist.</p> <p>Vaimse tervise poliitika seisukohalt on oluline, et eksperdikogude koosseis hõlmaks tasakaalustatult tervishoiu, sotsiaalvaldkonna, hariduse ja psühhosotsiaalse valdkonna esindajaid. Sellisel juhul on võimalik käsitleda vaimse tervise teenuseid tervikliku süsteemina, mis ühendab ennetuse, varajase sekkumise, ravi ja spetsialiseeritud abi.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Valdkondlike eksperdikogude moodustamine täpsustatakse rakendusakti koostamisel. Vastavalt eelnõu § 12 lõikele 1 on ette nähtud riigi esindajate osalus valdkondlikus eksperdikogus. Seeläbi on tagatud kindlus, et kaasatakse ministeeriumid ja valdkonna riigiasutused. Sama paragrahvi lõige 2 seab valdkondliku eksperdikogu eesmärgiks kutsetegevuse valdkonna tööjõunõudluse ja pakkumise ning inimeste oskustega seotud info ja ekspertteadmise koondamise. Ehk valdkondliku eksperdikogu eesmärk on</p>

	<p>Palume täpsustada tervishoiu eksperdikogu ja Sotsiaalministeeriumi rollijaotus ning koostoime tervishoiu valdkondlike regulatsioonide ja kvaliteedistruktuuridega</p>	<p>kaasa rääkida oskuste ja tööjõuvajaduse planeerimise protsessis.</p>
<p>Sotsiaalministeerium</p>	<p>Kutse kandja vaade</p> <p>Eelnõus on inimese perspektiiv jäänud tagaplaanile, sest seletuskiri ei ava kutsesüsteemi väärtust selle kasutaja vaates. Nii kutset kui ka mikrokvalifikatsiooni defineeritakse vaid süsteemi osadena, unustades ära inimese, kes neid omab või taotleb. Seetõttu tuleks üle vaadata §-d 3 ja 6 ning kaaluda neis sisalduvate sätete täiendamist <i>isikuga</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • § 3 lg 2: Kompetents on teadmiste, oskuste ning kogemuste ja hoiakute kogum, mis võimaldab <u>isikul</u> täita kindlat töö- või õppeülesannet või tegutseda teatud olukorras. • § 3 lg 3: Kvalifikatsioon on pädeva asutuse hindamise tulemusena tunnustatud <u>isiku</u> kompetentsus. <p>§ 6 lg 1: Kutse on kutsestandardis kirjeldatud ja kutse andja otsusega tõendatud <u>isiku</u> kompetentsus teatud ametites tegutsemiseks</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu §des 3 ja 6 toodud mõisted on sõnastatud õiguslikult korrektselt ning koosõlas kvalifikatsioonisüsteemi terminoloogiaga. Mõistetes “kompetents”, “kvalifikatsioon” ja “kutse” on tegemist üldsõnaliste õiguskategoriate ja süsteemsete definitsioonidega, mis kirjeldavad kvalifikatsiooni kui nähtust tervikuna. Nende eesmärk ei ole kirjeldada konkreetse isiku olukorda, vaid määratleda normatiivne raamistik, mille alusel hiljem hinnatakse isiku kompetentsust.</p> <p>Eelnõu teistes sätetes, sealhulgas kutse andmise reeglites ja esmakutse andmist puudutavates peatükkides (nt § 6 lg 4, § 18), on isikupõhisus juba selgelt sätestatud, mistõttu ei teki tõlgenduslikku ebaselgust, kelle kompetentsust hinnatakse. Mõistete juurde “isiku” lisamine ei suurendaks sätte arusaadavust, kuid muudaks definitsioonid ebaühtlaseks ja kitsendavaks, sest mõisted ise peavad kirjeldama kvalifikatsiooni olemust, mitte selle kandjat.</p> <p>Seletuskiri avab kvalifikatsiooni olemuse ja süsteemi eesmärgi juba piisavalt ning inimese roll kutse ja oskuste süsteemis tuleb esile eelnõu rakenduslikes sätetes, kus hinnatakse just isiku kompetentsuse vastavust normidele. Seetõttu ei ole täiendused vajalikud.</p>

Sotsiaalministeerium	<p>Kutsestandardi koostamise tingimuslikkus</p> <p>Eelnõu § 7 lg 2 sätestab, et „Kutsestandard koostatakse juhul, kui isiku kutsealane ligipääs tööturule või kutsealane hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega.”</p> <p>Sätte kohaselt koostatakse kutsestandard edaspidi vaid siis, kui kutse omamine on õigusaktidega nõutud. Kuigi see aitab vähendada ülereguleerimist, võib see kaasa tuua olukorra, kus ennetus- ja kogukonnatöö rollid kujunevad välja ilma ühtsete standarditeta. See omakorda tekitab kvaliteedierinevusi nii piirkondade kui ka tööandjate vahel. Lisaks on teenuse kasutajal edaspidi raskem spetsialisti pädevust hinnata, sest praegu kasutatakse selle kontrollimiseks aktiivselt Kutsekoja kutseregistrit. Alternatiivina pakutakse küll välja kompetentsiprofiilide loomist, kuid sellega ei kaasne registrit inimestest, kes neile nõuetele tegelikult vastavad. Palume kaaluda võimalust, et kutsestandardit võib koostada ka avaliku huvi ja teenuse kvaliteedi tagamise eesmärgil, isegi kui kutse omamine ei ole formaalselt, st regulatiivselt kohustuslik.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu sõnastust on täiendatud, arvestades ettepanekut, et oleks tagatud kutsestandardite koostamine tõendatud vajaduse korral.</p>
Sotsiaalministeerium	<p>Mikrokvalifikatsioonid</p> <p>Eelnõu võimaldab kutsestandardites ja kompetentsiprofiilides eristada mikrokvalifikatsioone. Toetame seda, sest see loob paindlikud võimalused täiendusõppeks ning võimaldab spetsialistidel omandada lisapädevusi. Vaimse tervise valdkonnas võib see toetada näiteks esmatasandi töötajate oskuste arendamist või lisanduvate vaimse tervise spetsialistide koolitust, nt väheintensiivse psühholoogilise sekkumise (VIPS) spetsialiste.</p> <p>Samas kaasneb mikrokvalifikatsioonidega risk, et lühiajalised koolitused võivad tekitada näilise pädevuse olukorras, kus tegelik töö eeldab põhjalikku ettevalmistust ja supervisiooni. Kui rollipiirid muutuvad ebaselgeks, võib see mõjutada teenuste kvaliteeti ja vastutuse jaotust. Seetõttu on oluline selgelt määratleda, millistes rollides on mikrokvalifikatsioon piisav ning millistes valdkondades on vajalik terviklik kvalifikatsioon koos põhjalikuma ettevalmistusega</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu loob võimaluse kompetentsiprofiili või kutsestandardi alusel loodud mikrokvalifikatsiooni õppe arvestamiseks kvalifikatsiooninõuete täitmisel.</p>
Sotsiaalministeerium	<p>Esmakutse</p> <p>Eelnõu § 6 lõike 4 kohaselt luuakse uus termin esmakutse, mis antakse õppekava lõpetamisel juhul, kui õppekava vastab kompetentsiprofiilile. See tugevdab hariduse ja kutse seost ning võib vähendada dubleerivat hindamist ja korduva eksami tegemist kutse saamiseks. Küll aga jääb arusaamatuks, kas see on võimalik ainult kutseõppeasutustes või ka teiste õppeasutuste puhul? Vaimse tervise valdkonnas tõstatuks küsimus, kuidas sellesse</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Arvestame märkust ja täpsustame seletuskirja. Selgitame, et eelnõu kohaselt ei anna kutse- ja oskuste registrisse tehtud kanne iseenesest õigust töötada konkreetsel ametil või kutsealal, kui vastav õigus ei</p>

suhestuvad juba olemasolevad õppekavad, nt psühholoogia, kus hetkel puudub psühholoogi kutse tase 6, vaid spetsiifiline kutse tasemel 7 saavutatakse kutse aasta läbimisel (nt kliiniline psühholoog, psühholoog-nõustaja jt). Palume seletuskirjas neid aspekte selgitada. Seletuskirjas lk 13–16 esineb ebaselgust mõistetes „esmakutse ehk koolilõpukutse“, „töömaailma kutse“ ja „kutse“ vahel. Samuti jääb segaseks, kas tulevikus on kutsestandardid kasutusel ainult hindamise alusena ja kompetentsiprofiilid õppekavade alusena või jäävad kutsestandardid ka õppekava aluseks ja milliste kriteeriumite alusel neid otsuseid tehakse. Teeme ettepaneku nende punktide sõnastuse täpsustamiseks nii, et need oleksid üheselt mõistetavad. Seletuskirjas on öeldud, et kutsete süsteemi arusaadavuse huvides eristatakse kahte erinevat kutse liiki – esmakutse ja töömaailma kutse. Samal leheküljel on aga kasutusel kolm erinevat mõistet: esmakutse (kompetentsiprofiilil põhineva õppekava alusel), töömaailma kutse (pärast õpingute lõppu ja töökogemuse omandamist eraldiseisvalt taotletav kutse), kutse (kui õppekava aluseks on kutsestandard). Sellest tulenevalt jääb segaseks, millise kutse saab õppiija siis, kui õppekava aluseks on kutsestandard – kas tähtjatu esmakutse? Tähtjatu esmakutse kohta on aga öeldud, et seda saab ainult kompetentsiprofiilil põhineva õppekava alusel.

Kui lk 15 on öeldud, et õppekava aluseks on edaspidi kompetentsiprofiilid, siis lk 16 tuuakse välja, et alati kompetentsiprofiili ei looda. Samas on keeruline topelheituse kaudu mõista, mis on kompetentsiprofiili loomise kriteeriumiteks.

Seletuskirjas lk 14 on öeldud, et koolilõpukutse ehk esmakutse antakse koolilõpetajale edaspidi alati tähtjatult. Sellega seonduvalt tekib riskikoht seoses kvalifikatsiooninõuete sätestamisega õigusaktides. Kui mõne ameti puhul on tarvis kehtestada kutsenõue, siis tuleb õigusakti sõnastamisel läbi mõelda, kas tegu on esmakutse nõudega (tähtjatu) või töömaailma kutse nõudega (tähtjaline) või nende kombinatsiooniga, et õigusaktis sätestatud kvalifikatsiooninõuete puhul ei tekiks mitmeti tõlgendamise võimalust.

tulene eriseadusest. Selgitame ka seda, et kandel kutse- ja oskuste registris on informatiivne, mitte õiguslik iseloom. Õiguse tegutsemiseks annab kutse andmise otsus, mille alusel tehakse kanne kutse- ja oskuste registris.

Tervishoiu reguleeritud kutsealadel tuleneb tegutsemisõigus jätkuvalt valdkondlikest eriseadustest (nt tervishoiuteenuste korraldamise seadusest, sotsiaalhoolekande seadusest) ning kutse seaduse alusel antav esmakutse ega registrikanne seda ei asenda ega muuda.

Samas ei välista eelnõu tervishoiu valdkonnas kutsestandardi või kompetentsiprofiili koostamist ning esmakutse või kutse andmist, kui selleks on tööturu osapoolte vajadus ja see on koosõlas seaduses sätestatud alustega.

Vastavalt eelnõu § 8 sätestatud koostatakse kompetentsiprofiili õppe- ja koolituskavade alusena.

Kompetentsiprofiilide koostamiseks ettepaneku tegemise ülesanne on vastavalt §-le 12 valdkondlikul eksperdikogul ning nende koostamist juhib ning kehtestab vastavalt §-le 10 kutseasutus. Kutseasutusel on kompetentsiprofiilide kehtestamisel kohustus arvestada valdkondliku eksperdikogu eksperthinnangut.

Eelnõu kohaselt (§ 6 lg 4; § 15 lg 1) võib esmakutse andjaks olla nii kutseõppeasutus kui ka kõrgkool, kui õppekava on riiklikult

		tunnustatud ja vastab kompetentsiprofiilile. Seletuskirja on täpsustatud läbivalt kaustades mõistet „esmakutse“.
Siseministeerium	<p>Kõrgkool kui kutse andja ja esmakutse andja (§ 13 ja § 16) Eelnõu kohaselt on kõrgkoolil võimalus saada § 13 lõike 5 alusel kutse andja õigus ning lisaks on kõrgkoolil (õppeasutusel) võimalik saada esmakutse andja õigus (§ 15 lg 1). Esmakutse andjale on § 16 lõigetes 2 ja 3 ette nähtud mitmed lihtsustused, kuid kõrgkoolile kui kutse andjale, kelle tasemeõppekava vastab kutsestandardile, erisusi ette nähtud ei ole.</p> <p>Peame oluliseks, et seletuskirjas oleks selgemalt avatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuidas suhestub kõrgkooli roll kutse andjana ja esmakutse andjana; • millist lisaväärtust nähakse § 13 lõike 5 erisusega võrreldes üldise esmakutse andja regulatsiooniga. <p>Lisaks teeme ettepaneku kaaluda seaduse tasandil võimalust, et kõrgkoolile, kes on üksnes esmakutse andja (st ei tegutse paralleelselt kui „täismahus“ kutse andja samadele kutsetele), laienevad § 16 lõigetes 2 ja 3 ette nähtud lihtsustused samadel alustel teiste esmakutse andjatega. See aitaks tulevikus vältida olukorda, kus kõrgkool satub rangema regulatsiooni alla ainult seetõttu, et annab tasemeõppekava alusel esmakutset, kuid ei soovi ega pea olema laiemas mõttes kutse andja.</p> <p>Võimalik uus sõnastus § 16 lõike 2 täiendamiseks: <i>„(2) Esmakutse andjale ja käesoleva seaduse § 13 lõikes 5 nimetatud kutse andja õiguse saanud kõrgkoolile kohaldatakse järgmisi erisusi:</i> Võimalik uus sõnastus § 16 lõikele 2 ja 3: (2) Esmakutseandjaks olev õppeasutus ja käesoleva seaduse § 13 lõikes 5 nimetatud kõrgkool täidavad esmakutse ja kutse andjana järgmisi ülesandeid: 1) hindamisjuhendite ja teiste esmakutse ja kutse andmiseks vajalike dokumentide väljatöötamine ja kehtestamine; 2) kompetentsuse hindamine sobilikus õppe- või töökeskkonnas, kaasates valdkonna tööandjaid; 3) esmakutse ja kutse andmine; 4) esmakutse ja kutse andmisega seonduvate andmete edastamine kutseasutusele kutse- ja oskuste registrisse kandmiseks.</p>	<p>Selgitame. Eelnõu kohaselt ei eristata eraldi esmakutse andjat kui iseseisvat staatust, vaid esmakutse andmine on kutse andja õiguse erivorm. See tähendab, et kutse andmise õigus antakse § 13 alusel ning §-s 15 sätestatud esmakutse andmise õigus on selle õiguse spetsiifiline teostamise viis, mis on seotud õppekava lõpetamisega.</p> <p>§13 lõige 5 alusel saab kõrgkool kutse andja õiguse ilma avaliku konkursita, kui tema õppekava vastab kutsestandardile. Tegemist on erandiga kutse andja õiguse andmise menetluses, mitte eraldi staatuse loomisega. Kutsestandardi alusel loob kõrgkool õppekava ning saab kutse andjaks juhtudel, kus õppe järgselt tööturule siirdumisel on eelduseks kutse olemasolu. §13 alusel saab õppeasutus esmakutse andja õiguse juhul kui õppekava vastab kompetentsiprofiilile ning õppeasutus on täitnud ka muud esmakutse andja tingimused.</p> <p>Mis puudutab ettepanekut laiendada § 16 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erisusi kõrgkoolile, kes annab esmakutset, siis eelnõu kohaselt kohaldatakse neid erisusi juba kõigile kutse andjatele, kes teostavad</p>

	<p>(3) Õppeasutusele ei kohaldata esmakutse ja kutse andmisel käesoleva paragrahvi lõikes 1 ning käesoleva seaduse §-des 19, 20 lõikes 2, 21 ja 22 sätestatud</p>	<p>esmakutse andmise õigust. Seega ei ole vajalik eraldi regulatsioon kõrgkoolide jaoks. Tulenevalt eeltoodust ei ole vajalik eelnõud selles osas muuta, kuid täpsustame seletuskirja selgitustega.</p>
<p>Siseministerium</p>	<p>Kutsekomisjoni ja hindamiskomisjoni liikmete sõltumatus (§ 21 ja § 22) Eelnõu § 22 lõike 5 kohaselt kohaldatakse hindamiskomisjoni liikmetele § 21 lõigetes 4 ja 5 kehtestatud nõudeid. Eelnõu § 21 lõige 4 sätestab keelu osaleda hindamisel, kui liige on vahetult seotud ettevalmistava koolituse või väljaõppega, on taotleja tööandja või muul viisil isiklikult huvitatud või on osalenud hindamiskomisjoni töös. Eelnõu § 21 lõige 5 näeb ette, et kutse andmise korras tuleb kirjeldada erapooletuse ja kvaliteetse hindamise tagamise meetmed juhul, kui lõikes 4 toodud kriteeriume ei ole võimalik täita.</p> <p>Üldjoontes lahendab § 21 lõige 5 senise kitsaskoha seaduses spetsiifiliste valdkondade jaoks, kus ongi vaid üks tööandja ja üks õppeasutus (nt Päästeamet, Sisekaitseakadeemia), kelle puhul oli ka seni ajani murekohaks 1/3 nõude täitmine. Esitatud eelnõus on küll lisatud erisuse loomise võimalus, kuid § 21 ise on sõnastatud oluliselt rangemaks, mille kohaselt ei tohiks hindamiskomisjoni üldse kuuluda kutse taotleja tööandja ega teda koolis ettevalmistanud õppejõud. See tähendab, et meie valdkonnas ei ole võimalik enam ka osaliselt seaduse nõuetele vastata, sest näiteks päästja, päästemeeskonnajuhid ja ka demineerimiskutsete puhul on kutse taotleja ainsaks tööandjaks Eestis Päästeamet ning nii kutsekomisjoni kui hindamiskomisjoni liikmeid ei ole võimalik mujalt kaasata. Loodud on küll erisus, kuid arvestades, et Sisekaitseakadeemia puhul tuleb põhjendada uues versioonis enam mitte osalist, vaid täielikku mitte vastamist seadusele, siis eelistame lahendust, kus saaksime osaliselt vastavuse luua ning põhjendada erandina, miks ei ole seda täielikult võimalik tagada.</p> <p>Sellest tulenevalt teeme ettepaneku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • täiendada seletuskirja näidetega sõltumatuse riive vähendamise meetmetest; • ning kaaluda seaduse tasandil 1/3 põhimõtte säilitamist, mis annaks selge aluse tööandjate ja koolitajate osalemisele. • 	<p>Arvestatud. Eelnõu sõnastust on muudetud nii, et on tagatud hindamiskomisjoni liikmetel sarnaselt kutsekomisjoniga võimalus kirjeldada sõltumatuse tagamise meetmed kutse andmise korras, et oleks tagatud sisekaitse ja riigikaitse vajadustest tulenevatel erandjuhtudel komisjonide moodustamine.</p>

	<p>Võimalik uus sõnastus § 21 lõike 4 muutmiseks (1/3 põhimõte):</p> <p>„(4) Kutsekomisjoni liige ei tohi osaleda kutset taotleva isiku kompetentsuse hindamisel ega kutse andmise otsustamisel, kui:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ta on vahetult seotud kutset taotlevale isikule kutse andmiseks ettevalmistava koolituse või väljaõppe korraldamisega, v.a juhul, kui selliste liikmete osakaal kutsekomisjoni koosseisus ei ületa ühte kolmandikku ning on rakendatud käesoleva seaduse § 21 lõikes 5 sätestatud sõltumatuse tagamise meetmed; 2. ta on kutset taotleva isiku tööandja või muul viisil isiklikult huvitatud kutse andmisest, v.a juhul, kui selliste liikmete osakaal kutsekomisjoni koosseisus ei ületa ühte kolmandikku ning on rakendatud käesoleva seaduse § 21 lõikes 5 sätestatud sõltumatuse tagamise meetmed; 3. ta on osalenud hindamiskomisjoni töös või muud asjaolud tekitavad kahtlust tema erapooletuses.“ <ul style="list-style-type: none"> • Lisaks, arvestades tasemeõppe eripära (praktikajuhendaja on ühtlasi koolitaja, kes paratamatult osaleb hindamises), teeme ettepaneku lisada tasemeõppe kohta erisäte: • <p>Võimalik uus lõige § 21-s:</p> <p>„(4¹) Tasemeõppekava raames toimivas kompetentsuse hindamises võib hindamiskomisjoni või kutsekomisjoni liikmena osaleda tasemeõppekava õppejõud või praktikajuhendaja tingimusel, et on tagatud erapooletus ning rakendatud käesoleva seaduse § 21 lõikes 5 sätestatud sõltumatuse tagamise meetmed.“</p>	
<p>Siseministerium</p>	<p>Esmakutse andja hindamiskomisjoni liikme sõltumatuse meetmete dokument (§ 22 lõige 5)</p> <p>Eelnõu § 16 lõike 3 järgi ei kohaldata õppeasutusele esmakutse andmisel paragrahvi 16 lõikes 1, §-s 19, § 20 lõikes 2 ja §-s 21 sätestatud. Teisisõnu ei moodusta esmakutse andjaks olev õppeasutus kutsekomisjoni ega kehtesta kutse andmise korda, mis peaks reguleerima muuhulgas hindamiskomisjoni liikmetele esitatavaid nõudeid. Eelnõu § 22 lg 5 järgi kohalduvad aga hindamiskomisjoni liikmetele § 21 lg 4 ja 5 nõuded ehk samad sõltumatuse ja pädevuse nõuded, mis kutsekomisjoni liikmele. Eelnõu § 21 lg 5 järgi peavad kutse andmise korras olema kirjeldatud erapooletu ja kvaliteetse hindamise tagamise meetmeid.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Esmakutse andmisel kohaldatakse vastavaid haridusstandardeid ning neist tulenevaid nõudeid õpiväljundite saavutamise hindamisel. Esmakutse andmise lihtsustatud kord õppeasutustele vähendab dubleerimist ja võimaldab kutse omandamist juba õppeprotsessi käigus, toetades elukestva õppe põhimõtteid ja tööjõu kiirendatud siirdumist tööturule. Esmakutse andmisel on õppeasutusel kutse</p>

	<p>Kuivõrd esmakutse andjana tegutseval õppeasutusel ei ole § 16 lõike 2 järgi kutse andmise korda ning hindamiskomisjoni ülesanded seostuvad analoogselt kutsekomisjonile ennekõike kutse andjaga, teeme tõlgendusküsimuste vältimiseks ettepaneku täiendada eelnõu § 16 lg-t 3 ning lisada kohaldamisele mittekuuluvate sätete loetellu ka viide §-ile 22.</p> <p>Juhul, kui hindamiskomisjon tuleb moodustada ka esmakutse andjal (st § 22 on mõeldud kohalduma), siis palume täpsustada, millises dokumendis esmakutse andja vastavad meetmed ette näeb, viidates § 16 lõike 2 punktis 1 nimetatud dokumendile.</p>	<p>andjana vastavalt eelnõu § 16 lõike 2 punktile 2 kohustus kaasata õpilase kompetentsuse hindamisse sobilikus õppe- või töokeskkonnas valdkonna tööandjaid. Samas ei näe seadus ette, et tööandjate kaasamine peab toimuma ühe komplekseksamina õppe lõpus.</p>
Siseministerium	<p>Esmakutse elektrooniline kutseksam ja infosüsteem (§ 16 lõige 4)</p> <p>Eelnõu § 16 lõike 4 kohaselt viib kutseõppeasutus esmakutse andmisel korraldatava elektroonilise kutseksami läbi riiklikus eksamite hindamissüsteemis. Peame sellist sõnastust liiga piiravaks, arvestades, et mitmel õppeasutusel on juba kasutusel või arendamisel oma elektroonilised eksamisüsteemid, mis vastavad andmekaitse, turvalisuse ja kvaliteedi nõuetele. Teeme ettepaneku sõnastust avardada nii, et riiklik eksamite hindamissüsteem on üks võimalik lahendus, kuid mitte ainus:</p> <p>Võimalik uus sõnastus § 16 lõikele 4: <i>„(4) Kutseõppeasutus viib esmakutse andmisel korraldatava elektroonilise kutseksami läbi riiklikus eksamite hindamissüsteemis või muus kutseõppeasutuse või kutse andja poolt kasutatavas elektroonilises hindamissüsteemis, mis vastab kutseseaduse ning selle alusel kehtestatud õigusaktide andmekaitse, turvalisuse ja kvaliteedi nõuetele.“</i></p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu sõnastust on muudetud nii, et ka esmakutse andmisel kohaldatakse sätet, mille alusel elektroonilise kutseksami läbiviimisel saab kasutada, kas riiklikku eksamite hindamissüsteemi või muud andmekaitse, turvalisuse ja kvaliteedi nõuetele vastavat elektroonilist hindamissüsteemi.</p>
Siseministerium	<p>Sisekaitse rakenduskõrgkooli kutseõppe tasemeõppe õpilaste kulud (§ 26 lõige 5)</p> <p>Eelnõu § 26 lõike 5 kohaselt ei kohaldata § 26 sätteid sisekaitse või riigikaitse rakenduskõrgkooli kutseõppe tasemeõppe õpilastele kutse andmise kulude katmisel. Praktikas katab nende õppurite kutse andmise kulud riik, sisekaitse õppeasutuse puhul Siseministerium, haridusvaldkonnas üldjuhul HTM-i baasrahastuse kaudu, kuid praegune sõnastus ei ava seda loogikat lugejale üheselt. Teeme kaks võimalikku ettepanekut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Variant A: erisuse väljajätmine seadusest <i>„§ 26 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks.“</i> 	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõus käsitletakse vaid Haridus- ja Teadusministeriumi eelarve kaudu eraldatavat rahastust kutseõppe tasemeõppe lõpus toimuvate kutseksamite eest tasumiseks kooskõlas määrusega „Kutseõppe tasemeõppe õpilaste kutseksami kulude ülemmäärad“.</p> <p>Lisame seletuskirja, et sisekaitse õppeasutuse puhul tagab õppe rahastuse ning selles sisalduva kutse andmise kulude katmise Siseministerium.</p>

	<p>Sellisel juhul selgitada seletuskirjas, et sisekaitse rakenduskõrgkooli tasemeõppe kutse andmise kulud katab Siseminister oma eelarvest.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Variant B: volitusnormi ja riigipoolse katmise sätestamine „(5) Sisekaitse või riigikaitse rakenduskõrgkooli kutseõppe tasemeõppe õpilasele kutse andmise kulud katab riik Siseministri või Kaitseministri eelarvest vastavalt kooli alluvusele. Vastutav minister võib määrusega kehtestada täpsustava korra, kuidas kulud kaetakse ja millistel tingimustel võib kulude katmisel rakendada soodustusi või erandeid.“ Palume eelnõu koostajatel valida siinkohal sobivam lahendus; meie hinnangul on Variant A normitehniliselt lihtsam, samas kui Variant B annab selgema volitusnormi kulude katmise detailsuse reguleerimiseks. <p>Lisaks on eelnõu rakendusaktis rahvastikuregistriga seoses sätteid, mille osas palume seaduseelnõu koostajatel määruse eelnõu kindlasti ka Siseministri kooskõlastamisele saata. See on oluline seetõttu, et regulatsiooni puhul oleks lahendatavad ka need olukorrad, kus ainult rahvastikuregistri päring ei pruugi tulemusi anda (nt kui inimesel ei ole isikukoodi).</p>	
--	--	--

Arvamuse andja	Arvamus/ettepanek	Märkusega arvestamine või mitteamvestamine ning selle põhjendus ja selgitus
Statistikaamet	Statistikaameti vaatest hetkel täiendavaid kommentaare ega küsimusi pole.	Võtame teadmiseks.
Eesti Ametiühingute Keskliit	Eesti Ametiühingute Keskliit nõustub esitatud kutseõppe eelnõuga ja täiendavad ettepanekud meil puuduvad.	Võtame teadmiseks.
Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse (EVS)	Kommentaar puudutab eelnõu seletuskirja lisa 1 olevat rakendusakti kavandit „Kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostamise, muutmise ja vormistamise täpsem kord“. Kavandi §-de 3 ja 16 kohaselt peab kutseasutus kutsestandardi kavandi koostamisel tuginema muuhulgas ka rahvusvahelistele standarditele.	Arvestatud. Määruse kontekstis on mõeldud kutse- ja kõrgharidust ning kutsealast tegevust puudutavaid rahvusvahelisi standardeid, mitte standardimisorganisatsioonide standardeid.

	<p>Kuna ei ole aru saada, kas mõeldud on rahvusvahelisi kutseharidust puudutavaid standardeid või rahvusvaheliste standardimisorganisatsioonide (ISO, IEC) vastuvõetud standardeid, siis juhime tähelepanu, et <u>kui tegemist on standardimisorganisatsiooni poolt vastuvõetud standarditega, on toote nõuetele vastavuse seaduse § 42 lg 6 kohaselt lubatud tehnilises normis standardile kohustuslikku viidet sätestada üksnes Eestile rahvusvahelisest õigusest või Euroopa Liidu õigusaktist tulenevate kohustuste täitmisel.</u></p> <p>Kui viidatud alus puudub, tuleks standardi kohustusliku järgimisega seotud nõue sõnastada soovituslikult või kaaluda selle välja jätmist. Võimalikud näited soovitusliku sõnastuse kasutamisel: <i>soovitatavalt asjakohastele standarditele, võimalusel asjakohastele standarditele</i> vm sobiv sõnastus.</p> <p>EVS oleks tänulik ka tagasiside (aadressile haidi.kanamae@evs.ee) eest, kui viidatud sätetes on rahvusvaheliste standardite puhul siiski silmas peetud üksnes kutseharidust puudutavaid standardeid, siis on edaspidi teada, et tegu ei ole standardimisorganisatsioonide standarditega (ISO, IEC, EN või neid üle võtavad Eesti standardid).</p>	
<p>Eesti Mööblitootjate Liit (EMTL)</p>	<p>§ 7 Kutsestandard</p> <p>Eelnõu § 7 kohaselt koostatakse kutsestandard üksnes juhul, kui kutse omamine on tööturule ligipääsu või kutsealaste hüvede eelduseks.</p> <p>EMTL ei toeta kutsestandardite sellist piiritlemist. Mööbli- ja puidutöötlemise erialad ei ole seadusega reguleeritud, kuid kutsestandard täidab sektoris kvaliteediraamistiku, tasemekirjelduse ja rahvusvahelise võrreldavuse funktsiooni. Kutsestandardi kadumine reguleerimata, kuid majanduslikult olulistest tööstusvaldkondades vähendaks erialade professionaalset staatust, kahjustaks noorte huvi tootmiserialade vastu ning nõrgestaks sektori konkurentsivõimet nii sise- kui välisturgudel.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu eesmärk on muuta kutsestandardite kasutamine sihitumaks ning keskendada nende rakendamine eelkõige juhtudele, kus kutse olemasolu on vajalik tööturule ligipääsuks või kutsealaste õiguste ja hüvede kasutamiseks. Selline lähenemine võimaldab vähendada kutsesüsteemi liigset bürokraatiat ning tagada, et <u>kutsestandardid täidavad oma põhifunktsiooni – olla kutsealase kompetentsuse hindamise alus olukordades, kus kutse omamine on õiguslikult või sisuliselt vajalik.</u> Võrreldes VTKga, mille järgi algselt oli soov alles jätta vaid reguleeritud kutsed, on eelnõu väljatöötamisel oluliselt arvestatud töömaailma osapoolte sisendiga ning kutsestandardi koostamise vajaduse aluseks laiemalt kirjeldatud.</p>

	EMTL teeb ettepaneku täiendada sätet nii, et kutsestandardit oleks võimalik koostada ka majanduslikult olulistes, kuid reguleerimata kutsetegevuse valdkondades, kui tööandjate või valdkondlike organisatsioonide hinnangul on see vajalik kutsealase kvaliteedi, rahvusvahelise võrreldavuse või tööturu läbipaistvuse tagamiseks.	Eelnõu sõnastust täiendatakse arvestades ettepanekut nii, et <i>oleks tagatud kutsestandardite koostamine tõendatud vajaduse korral.</i>
Eesti Mööblitootjate Liit (EMTL)	<p>§ 8 Kompetentsiprofiil</p> <p>Eelnõu § 8 näeb ette, et õppekavade aluseks saab kompetentsiprofiil, mis koostatakse koostöös tööandjatega. EMTL toetab kompetentsiprofiilide kasutuselevõttu, kuna see võimaldab paindlikumalt reageerida tööturu muutustele ning arvestada kiiresti arenevaid tootmistehnoloogiaid, sealhulgas CNC-tehnoloogiat ja digitaliseerimist. Samas ei tohi kompetentsiprofiil asendada kutsestandardit ilma võrdväärse kvaliteediraamistikuta.</p> <p>Peame vajalikuks sätestada seaduses tööandjate ja erialaliitude kohustuslik ning sisuline esindatus kompetentsiprofiilide koostamisel.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu kohaselt koostatakse kompetentsiprofiilid koostöös töömaailma esindajatega ning nende väljatöötamisel kasutatakse valdkondlike eksperdikogude sisendit. Valdkondlikud eksperdikogud koosnevad tööandjate, töötajate, kutse- ja erialaühenduste, haridus- ja koolitusasutuste ning riigi esindajatest, mis tagab tööandjate ja erialaliitude sisulise kaasamise kompetentsiprofiilide väljatöötamisse.</p> <p>Tööandjate ja erialaliitude osalemine kompetentsiprofiilide koostamisel on tagatud süsteemi ülesehituse kaudu ning seetõttu ei peeta vajalikuks täiendava esindatuskohustuse sätestamist seaduse tasandil. Täpsemad koostamise põhimõtted ja meetodika kehtestatakse rakendustasandil.</p>
Eesti Mööblitootjate Liit (EMTL)	<p>§ 12 Valdkondlik eksperdikogu</p> <p>Eelnõu § 12 kohaselt asendatakse kutsenõukogud valdkondlike eksperdikogudega.</p> <p>EMTL toetab süsteemi lihtsustamist ja dubleerimise vähendamist, kuid tööandjate ja erialaliitude tugev ning selgelt sätestatud esindatus peab olema tagatud. Valdkondliku tootmiskompetentsi nõrgenemine kahjustaks oskuste kirjeldamise kvaliteeti ning vähendaks süsteemi praktilist väärtust tööandjate jaoks.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu kohaselt moodustatakse valdkondlikud eksperdikogud tööandjate, töötajate, kutse- ja erialaühenduste, haridus- ja koolitusasutuste ning riigi esindajatest.</p> <p>Selline koosseis tagab tööandjate ja erialaliitude osaluse valdkonna kompetentsusnõuete kujundamises ning tööjõu- ja oskuste vajaduse analüüsimises. Täpsem koosseisu kujundamine jäetakse paindlikkuse tagamiseks rakendustasandile.</p>
Eesti Mööblitootjate Liit (EMTL)	§ 18 Esmakutse andmine	Selgitame.

	<p>Eelnõu § 18 kohaselt annab õppeasutus tasemeõppe lõpetamisel esmakutse ning üldreeglina ei toimu enam tööandjate eraldi kutseeksamit.</p> <p>EMTL ei toeta tööandjate rolli vähenemist tootmiserialade hindamisel. Mööbli- ja puidutöötlemise erialadel on praktiline oskus keskse tähtsusega ning kompetentsuse hindamine peab toimuma reaalse töö- või tootmiskeskonna tingimustes tööandjate osalusel.</p> <p>Peame vajalikuks sätestada võimalus või kohustus tööandjate osalusega praktiliseks hindamiseks tootmiserialadel, et tagada lõpetajate vastavus tööturu tegelikele ootustele</p>	<p>Eelnõu eesmärk on vähendada dubleerivat hindamist ning siduda kutseõppe lõpetamine selgemalt töömaailmas vajalike kompetentsidega. Eelnõu kohaselt peab õppeasutus esmakutse andmisel hindama õppija kompetentsust sobilikus õppe- või töökeskkonnas ning kaasama hindamisse valdkonna tööandjaid. Seega säilib tööandjate roll ka edaspidi kompetentsuse hindamisel ja nende osalus on jätkuvalt ette nähtud õppe lõpphindamise protsessis.</p>
Eesti Mööblitootjate Liit (EMTL)	<p>§ 24 Kutse andmise otsuse peatamine</p> <p>Eelnõu § 24 näeb ette kutse andmise otsuse peatamise võimaluse.</p> <p>EMTL toetab seda sätet, kuna see tugevdab süsteemi usaldusväärsust ning aitab tagada, et kutse vastab tegelikule kompetentsusele.</p>	Teadmiseks võetud.
Eesti Mööblitootjate Liit (EMTL)	<p>§ 25 Kutse taotlemise kulud ja riigilõiv</p> <p>Eelnõu § 25 kohaselt on kutse taotlemise tasu kulupõhine ning riigilõiv suureneb.</p> <p>Toetame läbipaistvuse ja kulupõhisuse põhimõtet, kuid palume hinnata riigilõivu tõusu mõju väiksematele erialaliitudele ja sektoriorganisatsioonidele, et vältida nende osalusvõime vähenemist kutsesüsteemis ja tööandjate esindatuse koondumist üksikute suuremate osapoolte kätte.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Võttes arvesse mitmetelt partneritelt saadud tagasisidet ning välja toodud riske jäetakse eelnõust välja riigilõivu tõstmine, et säilitada laiapõhjaline ligipääs kutse andja õiguste taotlemisele.</p>
Eesti Mööblitootjate Liit (EMTL)	<p>§ 36 Üleminekusätted</p> <p>Eelnõu § 36 kohaselt kehtivad kutsestandardid kuni 31.12.2028.</p> <p>Üleminekuperiood on vajalik, kuid oluline on tagada selge kommunikatsioon ja praktilised juhised sektoritele, et vältida ebakindlust ettevõtetes ja õppeasutustes ning tagada sujuv üleminek.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Oleme eelnõus täpsustanud üleminekuperioodi, mille jooksul kehtivad olemasolevad kutsestandardid kuni 31. augustini 2029. Üleminekuperioodi eesmärk on tagada kutsesüsteemi muudatuste järkjärguline rakendamine ning anda sektoritele ja õppeasutustele piisav aeg uue süsteemiga kohanemiseks.</p>

<p>Eesti Mööblitootjate Liit (EMTL)</p>	<p>Põhimõtteline seisukoht sektori vaates Soovime rõhutada põhimõttelist küsimust. Eesti mööbli- ja puidutööstus ei ole hobiharidus ega huvitegevus, vaid ekspordile suunatud ja tehnoloogiliselt arenev tööstussektor, millel on oluline roll Eesti majanduses ja regionaalses tööhõives. Kutsestandardite piiramine üksnes reguleeritud kutsealadele võib viia olukorrani, kus tootmiserialade professionaalne raamistik nõrgeneb ning neid käsitletakse mitte-strateegiliste oskustena. Selline käsitlus ei kajasta sektori tegelikku majanduslikku kaalu ega arengupotentsiaali. Peame vältimatuks, et mööbli- ja puidutöötlemise erialasid käsitletakse tööstuslike ja majanduslikult oluliste valdkondadena ning nende professionaalne kompetentsiraamistik säiliks. Kokkuvõte Eesti Mööblitootjate Liit toetab kutsesüsteemi ajakohastamist ja hariduse ning töömaailma tugevamat lõimimist. Reform peab toimuma viisil, mis säilitab tööandjate sisulise rolli, võimaldab kutsestandardite kasutamist majanduslikult olulistest reguleerimata sektorites.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>Riigi Infosüsteemide Amet</p>	<p>Seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt muudetakse senine kutseregister kutse- ja oskuste registriks. Kutseregister on riigi infosüsteemi halduse infosüsteemis (RIHA) registreeritud. Palume Haridus- ja teadusministeeriumil enne andmekogus kogutavate andmete koosseisu muutmist registri tehniline dokumentatsioon (sh andmete koosseis) avaliku teabe seaduses ja Vabariigi Valitsuse 28.02.2008 määruses nr 58 „Riigi infosüsteemi haldussüsteem“ sätestatud korras kooskõlastada RIHAs.</p>	<p>Arvestatud. Ajakohastame RIHA portaali kirje.</p>
<p>Riigi Infosüsteemide Amet</p>	<p>Kehtiv kutseregistri põhimäärus sätestab, et isikuandmeid isikule antud kutse kohta säilitatakse kolme aasta möödumiseni isiku surmast. Kutseseaduse eelnõu § 28 lõike 6 kohaselt</p>	<p>Osaliselt arvestatud. Seletuskirja täiendatud varasemalt registris olevate andmete säilitustähtaja osas. Kui kutset puudutavad isikuandmed on seaduse</p>

	<p>säilitatakse kutse- ja oskuste registrisse kogutud isikule antud kutset puudutavaid isikuandmeid kümne aasta möödumiseni isiku surmast. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu kui kaua säilitatakse kuni registri laiendamiseni kogutud isikule antud kutset puudutavaid isikuandmeid. Palume eelnõud ja/või seletuskirja selles osas täiendada. Seejuures tekib ka küsimus, et miks soovite rakendada 10 aastast aegumispõhimõtet ja mitte tavapäraselt 3 aastat? Soovitame selle üle vaadata ja vajadusel korrigeerida tähtaega lühemaks, sest 10 aastat on väga pikk aeg.</p>	<p>jõustumise ajal juba senises kutseregistris, siis hakkab ka neile kehtima säilitustähtaeg 10 aastat isiku surmast arvates.</p> <p>Lühema säilitustähtaja ettepanekut ei ole arvestatud. Seletuskirjas on põhjendatud säilitustähtaja pikkus.</p>
Riigi Infosüsteemide Amet	<p>Seaduse eelnõu lisas 1 esitatud kutse- ja oskuste registri põhimääruse kavandi (edaspidi põhimäärus kavand) § 3 kohaselt peetakse registrit ühetasandilise infotehnoloogilise andmekoguna. Selgitame, et kuni 2007. aastani kehtinud andmekogude seaduses oli sätestatud kohustus reguleerida registri põhimääruses ka registri pidamise organisatsiooniline struktuur, andmete töötlemise kord eri tasanditel, andmete vahetamine ja võrdlemine eri tasandite vahel. Kuigi praktikas kirjeldatakse andmekogu eri tasandeid kehtivates põhimäärustes ka praegu, jääb sageli selgusetuks, mida andmekogu haldajad selle all tegelikult mõtlevad. Teeme ettepaneku kõnealune säte eemaldada.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Arvestame ettepanekut põhimääruse eelnõu koostamisel.</p>
Riigi Infosüsteemide Amet	<p>Põhimääruse kavandi § 4 punkti 1 kohaselt kuuluvad registri koosseisu „§-des 6–9 nimetatud andmete kogud digitaalkujul“. Registrisse kantavad andmed on aga kirjeldatud §-des 6-11.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Arvestame ettepanekut põhimääruse eelnõu koostamisel.</p>
Riigi Infosüsteemide Amet	<p>Kavandi § 5 kohaselt kantakse registrisse andmed ka kutsetunnistuste kohta. Kutseseaduse eelnõu § 28 lõike 1 järgi aga kutsetunnistuste kohta teavet kutse- ja oskuste registrisse ei kanta. Palume vastuolu kõrvaldada. Ühtlasi jääb arusaamatuks mis saab registri laiendamisel kutseregistrisse kantud kutsetunnistustest ja nende lisadest. Palume eelnõud ja/või seletuskirja selles osas täiendada.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Uues süsteemis uusi kutsetunnistusi enam välja ei anta. Registrisse kantakse üksnes varasemast kutseregistris üle toodavad olemasolevad andmed kutsetunnistuste ja nende lisade kohta, et tagada andmete järjepidevus, varasemate dokumentide kontrollitavus ning õigusselgus.</p>

		Seega ei ole eesmärk luua uut õiguslikku alust kutsetunnistuste edaspidiseks registrisse kandmiseks, vaid säilitada ja teha kättesaadavaks kehtivas süsteemis juba olemas olev teave. Seletuskirja täiendatud, et registrisse jäävate varasemate andmete staatus oleks selgemalt väljendatud.
Riigi Infosüsteemide Amet	Põhimääruse kavandi § 19 lõike 2 puhul jääb hädaseks andmete väljastamise piir. Selle sätte kohaselt saaks igaüks sõlmida vastutava töötlejaga lepingu, mille alusel siis andmeid väljastama hakataks. Soovitame seda normi täpsustada, sest sellest ei selgu millistele adressaatidele, mis eesmärgil, mis mahus, mis turvameetmetel andmed väljastatakse. Vastasel juhul jääb lepingupõhine väljastamine avatud väravaks, eriti kui registrit kasutatakse ka poliitika kujundamiseks ja uuringuteks.	Teadmiseks võetud. Kaalume ettepanekut põhimääruse eelnõu koostamisel.
Riigi Infosüsteemide Amet	Kavandi § 20 paistab olevat justkui logimise regulatsioon, kuid see on liiga napp. Andmekaitse ja infoturbe mõttes tuleks lisada logimise regulatsiooni vähemalt: a. Toimingu liik eristatult, et kas logitakse vaatamine, sisestamine, muutmise, kustutamine ja väljastamine; b. Milliste andmete või andmesubjekti kohta toiming tehti; c. Kellele andmeid väljastati; d. Logide säilitustähtaeg; e. Logidele juurdepääsu kord. Väga hea oleks, kui seal oleks kohe juures ka millisel õiguslikul alusel andmed väljastati.	Teadmiseks võetud. Kaalume ettepanekut põhimääruse eelnõu koostamisel.
Riigi Infosüsteemide Amet	Põhimääruse kavandi § 21 kohaselt lähtutakse registrisse kantud andmete ja registri volitatud töötlejale esitatud dokumentide arhiveerimisel ja säilitamisel „arhiiviseadusest, käesolevast määrusest ja volitatud töötleja kehtestatud korrast“. Soovitame sellise sisutühja sätte kavandist eemaldada, sest arhiiviseadus ei anna säilitustähtaegu. Konkreetsed säilitustähtajad tuleb sätestada põhimääruses, lähtudes andmete kasutamise eesmärgist, selmet viidata nt	Teadmiseks võetud. Kaalume ettepanekut põhimääruse eelnõu koostamisel.

	<p>asutuse dokumentide liigituskeemile, millest vaid eriteadmiste omamisel leiaks säilitamise ajad. IKÜM art 13 ja 14 kohaselt tuleb andmete säilitamise aeg andmesubjektile teatavaks teha. Kui seda põhimääruses või seaduses kirjas pole, tuleb 1 kuu jooksul andmete saamisest andmesubjekti teavitada.</p>	
<p>Andmekaitse Inspektsioon</p>	<p>Eelnõu § 10 lõige 2 näeb ette, et valdkonna eest vastutav minister võib kutseasutuse ülesannete täitmiseks sõlmida eraõigusliku juriidilise isikuga halduslepingu halduskoostöö seaduses sätestatud korras. Halduslepingu sõlmimisele ei kohaldata halduskoostöö seaduse §-s 13 sätestatud. Märgime, et kui kutseasutuse ülesandeid täitma volitatud isik töötleb ka isikuandmeid, peab lisaks halduskoostöö lepingule sõlmima mh IKÜM artiklile 28 vastava andmetöötluslepingu.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>Andmekaitse Inspektsioon</p>	<p>Eelnõu § 10 lõige 4 sätestab, et kui käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel on kutseasutuse ülesannete täitmiseks sõlmitud haldusleping, täidab eraõiguslik juriidiline isik käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 2 sätestatud ülesannete täitmisel täidesaatva riigivõimu ülesandeid isikuandmete kaitse seaduse § 6 lõike 5 tähenduses. Seletuskirjas on välja toodud, et lõikes 4 täpsustatakse, et kutseasutus on täidesaatva riigivõimu kandja isikuandmete kaitse seaduse § 6 lõike 5 tähenduses ka juhul, kui kutseasutuse ülesannete täitmiseks on sõlmitud haldusleping. See on vajalik, et võimaldada kutseasutusel seaduslikult töödelda andmeid tööjõu- ja oskuste prognoosi ning muude riiklike uuringute läbiviimisel, samuti volitada sellist andmetöötlust halduslepingu kaudu. Kuna Andmekaitse Inspektsioon on asunud seisukohale, et kutseseaduses sätestatud ülesannete täitmisel ei teosta HTM täidesaatvat riigivõimu, on antud lõike lisamine vajalik, et kutseseaduses toodud kutseasutuse ülesandeid oleks võimalik halduslepingu alusel eraõiguslikule juriidilisele isikule edasi</p>	<p>Selgitame. Eelnõus sätte sõnastust täpsustatud, samuti seletuskirja. Eelnõu § 10 lg 4 sõnastus ei muuda eraõiguslikku juriidilist isikut täidesaatva riigivõimu asutuseks ega anna talle poliitika kujundamise pädevust. Sätte selgitab, et halduslepingu alusel volitatud isik võib töödelda isikuandmeid kutseasutusele seadusega pandud avaliku ülesande – tööjõuvajaduste ja oskuste uuringute ning seire tegemine – täitmisel <u>IKS § 6 lg 5 funktsionaalses tähenduses</u>. IKS § 6 lg 5 reguleerib poliitika kujundamise eesmärgil tehtavaid uuringuid kui tegevust, mitte uuringu teostaja organisatsioonilist staatust. Halduslepingu alusel antakse üle üksnes poliitikakujundamise aluseks oleva uuringu läbiviimine kui haldusülesanne; poliitilised otsused ja vastutus uuringu tulemuste kasutamise eest jäävad pädevale riigiasutusele.</p> <p>Käesoleval ajal menetluses oleva IKS § 6 muutmise eelnõu kohaselt loetakse teadusuuringuks IKS § 6 mõttes ka halduskoostöö seaduse alusel avalikke ülesandeid täitva eraõigusliku juriidilise isiku tehtud analüüsid ja uuringud. Jälgime eelnõu menetlust ning vajadusel</p>

	<p>volitada, sh anda volitust andmete töötlemiseks IKS§ 6 alusel uuringute tegemiseks.</p> <p>Juhime tähelepanu, et kui eraõiguslikule juriidilisele isikule antakse seaduse või halduslepinguga täitmiseks mingi avaliku võimu ülesanne, ei muuda see eraõiguslikku juriidilist isikut täidesaatva riigivõimu asutuseks. Täidesaatva riigivõimu pädevust nõ valitsemise funktsioonis, kuhu kuulub poliitika kujundamine, ei saa eraõiguslikule juriidilisele isikule üle anda. Halduslepinguga saab üle anda mingi haldusülesandme täitmise(vt PS § 86 kommentaaride punktid 4 ja 9-13).Seda enam ei muuda nimetatud säte kutseasutust ennast täidesaatva riigivõimu asutuseks. Seega kui viidatudlõige räägib sellest, et volitatuderaõiguslikule juriidilisele isikule peaks kehtima IKS § 6 lõige5, ei paranda olukorda, et ka kutseasutusele IKS § 6 lõige 5 ei kehti. Oleme selle kohta juba selgitusi andnud 06.02.2025 taotluse läbi vaatama jätmises nr 2.2.-1/25/24-4ja 03.12.2024 otsuses nr 2.2.-1/24/24-2, sarnast seisukohta on avaldanud ka Justiits-ja Digiministeeriumi 22.01.2024 vastuseselgitustaotlusele nr 2-6/24-7834-2.</p>	<p>muudame kutseeaduse eelnõus § 10 lg 4 sõnastust, tagamaks kutseeaduse ja IKS § 6 kooskõla.</p>
<p>Andmekaitse Inspektsioon</p>	<p>Eelnõu § 14 lõike1 punkt 2 näeb ette, et kutse andjal peab kutse andmiseks olema palgatud piisav arv vajaliku hariduse, väljaõppe ja kogemustega töötajaid ning moodustatud kutsekomisjon. Seletuskirjas on täpsustatud, et töötaja mõiste hõlmab käesoleva seaduse tähenduses kõiki isikuid, kes osalevad kutse andmise korraldamises ja kompetentsuse hindamises ning kellel on selleks vajalikharidus, väljaõpe ja erialane kogemus, sõltumata nende õigussuhtest kutse andjaga. See võib hõlmata muu hulgas töölepingu, käsunduslepingu või muu tsiviilõigusliku lepingu alusel tegutsevaid isikuid, samuti vajaduse korral avaliku teenistuse või muu õigussuhte alusel kaasatud isikuid. Sellest tulenevalt näeb eelnõu ette, et kutse andja peab kutseasutusele tõendama konkreetsete isikutehariduse, väljaõppe ja kogemuste piisavust ehk ise töötlemata ja edastama kutseasutusele nende isikute andmeid.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu §-i 14 on täiendatud lõigetega 6 ja 7 isikuandmete töötlemise regulatsiooniga.</p>

	<p>Samas eelnõu ei täpsusta, millised andmed tohib nimetatud eesmärgil töödelda. Kui eelnõu näeb ette isikuandmete töötlemise, peab sellest olema selge, kelle andmed töödeldakse, mis ulatuses ja mis tingimustel. Palume eelnõu selles osas täiendada.</p> <p>Lisaks märgime, et kuigi töödeldavaid isikuandmeid peab vähemalt kategooriate kaupa nimetama seaduses, et sätesta ka eelnõu § 14 lõike 5 alusel kehtestatav rakendusakti kavand nr 5 eelnõu § 14 lõike 1 punktis 2 nimetatud isikute töödeldavate andmete loetelu.</p>	
Andmekaitse Inspeksioon	<p>Eelnõu § 27 sätestab kutse andmise dokumenteerimist ja dokumentide säilitamist. Viidatud paragrahvi lõige 1 sätestab, et dokumente säilitatakse kutseasutuse kinnitatud arhiveerimiskorras sätestatud aja jooksul, kui õigusaktides ei ole tähtaegu sätestatud. Juhime tähelepanu, et isikuandmete säilitamise maksimaalne tähtaeg peab olema sätestatud seaduse tasandil, mitte kutseasutuse kinnitatud arhiveerimiskorras. Isikuandmete säilitamise näol on tegemist põhiõiguste riivega ning mida kauem on säilitamine, seda suurem on riive. Säilitustähtaega võib vastava volitusnormi olemasolul asutuse korras täpsustada, aga seaduse tasandil peab olema ette nähtud kõige laiem võimalik raamistik, mida määrusega ületada ei tohi. Oluline on, et andmete säilitustähtaja lõppemisel tuleb isikuandmed kohe kustutada või anonüümida.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Muudetud paragrahviga nähakse ette isikuandmete töötlemise alused kutse andmise ja haldusjärelvalve menetlustes; samuti säilitustähtajad.</p>
Andmekaitse Inspeksioon	<p>Eelnõu § 27 lõike 2 sisu ja eesmärk on selgusetu. Norm näeb ette, et kutse andmisega seotud dokumendid on avalike ülesannete täitmise käigus loodud või saadud dokumendid, millele kohaldatakse arhiiviseaduses sätestatud. Selgitame, et kui dokumendid on loodud avalike ülesannete täitmise raames, on tegemist avaliku teabega, millele kohaldub avaliku teabe seadus (AvTS). Seega pole vaja seaduses täpsustada, et</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Muudetud paragrahviga nähakse ette isikuandmete töötlemise alused kutse andmise ja haldusjärelvalve menetlustes.</p>

	<p>tegemist on avalike ülesannete täitmise käigus loodud või saadud dokumentidega. Lisaks jääb selgusetuks viide arhiiviseadusele. Seletuskirjas on selle lõike kohta selgitatud, et kutse andmise dokumenteerimise ja dokumentide säilitamise regulatsioon tagab võimaluse vajadusel teatud olukordades kutse andmise protsessiga seotud dokumentidega tutvumiseks. Juhime tähelepanu, et kui tegemist on avaliku teabega, siis sellele juurdepääsu tagatakse samuti AvTS-is ettenähtud korra järgi. Palume vaadata kutse andmise dokumenteerimise, dokumentide säilitamise ja dokumentide avalikustamise regulatsiooni üle ning viia see kooskõlla kehtiva seadusandlusega.</p>	
<p>Andmekaitse Inspektsioon</p>	<p>Eelnõu § 28 lõige 6 näeb ette, et kutse- ja oskuste registrisse kogutud isikule antud kutset puudutavaid isikuandmeid säilitatakse kümne aasta möödumiseni isiku surmast. Samas näeb eelnõu § 24 ette, et kutse andmise otsuse kehtivuse võib peatada ja kehtetuks tunnistada. Jääb seega selgusetuks, kas andmete säilitamine inimese elu lõppuni on vajalik ka juhul, kui kutse andmise kohta tehtud otsus on kehtetuks tunnistatud. Palume hinnata säilitamise tähtaega eesmärgipärasuse ka otsuse kehtetuks tunnistamise juhtude osas ning lisada vastavad põhjendused seletuskirja.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja täiendatud andmete säilitamise tähtaja põhjendusega.</p>
<p>Andmekaitse Inspektsioon</p>	<p>Eelnõu § 28 lõike 7 kohaselt kutsekomisjoni kuulumise isikuandmeid säilitatakse kuni isik kuulub vastavasse kutsekomisjoni. Juhime tähelepanu, et selline sõnastus tähendab, et kohe (mitte paari päeva pärast) kui isik ei kuulu enam kutsekomisjoni, peab tema andmeid kustutama. Palume vaadata üle, kas registri süsteem seda tegelikult ka tehniliselt võimaldab. Kui andmete koheselt kustumise ei ole võimalik alati tagada, soovitame määrata säilitamise tähtaega selliselt, et see arvestaks ka süsteemi tehniliste võimalustega.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Kutsekomisjoni koosseis kinnitatakse kutse andmise korras. Kutse andmise korra kehtestab vastavalt § 10 lõige 3 punktile 7 kutseasutus. Kutse andjal ei ole õigust muuta kutsekomisjoni koosseisu seda kutseandmise korras muutmata ning kutseasutuse heakskiitu sellele otsusele saamata. Kutseasutus on kutse- ja oskuste registri pidaja ning seetõttu liiguvad andmed kutsekomisjoni koosseisu muudatuse kohta koheselt ka kutse- ja oskuste registrisse. Täiendava tähtaja määramine andmete kustutamiseks ei ole seetõttu vajalik.</p>

<p>Andmekaitse Inspeksioon</p>	<p>Kutse-ja oskuste register (rakendusaktide kavand nr 4)</p> <p>Kavandi § 3 järgi peetakse registrit ühetasandilise infotehnoloogilise andmekoguna. Selgusetuks jääb, mida on tasandilisuse all silmas peetud. Kuni 2007. aastani kehtinud andmekogude seaduse § 35 punktis 3 oli sätestatud kohustus reguleerida registri põhimääruses registri ülesehitus ja registri pidamise organisatsiooniline struktuur, andmete töötlemise kord eri tasanditel, andmete vahetamine ja võrdlemine eri tasandite vahel. Kehtiva avaliku teabe seaduse § 43⁵ aga sellist andmekogu tehnilise ülesehituse detailset sätestamist põhimäärustes ei nõua. Kuigi praktikas kirjeldatakse andmekogu eri tasandeid kehtivates põhimäärustes ka praegu, jääb enamasti selgusetuks, mida andmekogu haldajad selle all tegelikult mõtlevad. Soovitame kaaluda § 3 vajalikkust ning juhul kui eemaldamist ei peeta vajalikuks, siis vajab selgitamist, mida tasandilisuse all silmas peetakse.</p> <p>Kavandi § 4 punkti 1 järgi kuuluvad registri koosseisu põhimääruse §-des 6-9 nimetatud andmete kogud digitaalkujul. Samas põhimääruse § 10 järgi kantakse andmekogusse ka kutsekirjelduse andmed ja § 11 järgi kutse andja andmed, mis peaksid samuti kuuluma registri koosseisu. Palume kavandit vastavate andmekoosseisudega täiendada.</p> <p>Kavandi § 4 punkti 2 järgi kuuluvad registri koosseisu ka arhiveeritud registriandmed, kuid ebaselgeks jääb, mida arhiiv sisuliselt tähendab ning mida täpsemalt on arhiveeritud registriandmete puhul silmas peetud. Põhimäärusest ei nähtu, millal muutuvad registri andmed arhiivseks, kellel ja millistel tingimustel on juurdepääs jms. Seega palume kas põhimääruse kavandit täiendada arhiveerimist puudutavate sätetega või siis arhiivi puudutavad sätted põhimääruse kavandist eemaldada. Samuti jääb ebaselgeks kavandi § 21 esimene lause, mille kohaselt lähtutakse registrisse kantud andmete arhiveerimisel ja säilitamisel arhiiviseadusest. Antud juhul ei ole tegemist arhiiviväärtusliku andmekoguga, mistõttu jääb selgusetuks,</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Kaalume ettepanekuid põhimääruse eelnõu koostamisel.</p>
---------------------------------------	---	--

mida on silmas peetud. Sama puudutab ka § 21 kahte järgmist lauset, mis peaksid reguleerima isikuandmete säilitamist. Nende järgi säilitatakse §-s 8 nimetatud isikuandmeid isikule antud kutse kohta 10 aastat alates isiku surmast ning muid isikuandmeid säilitatakse nende kehtivuse lõpuni. Märgime, et kavandi § 8 annab loetelu kompetentsiprofiilide kohta registrisse kantavatest andmetest ja ei sisalda isikuandmeid. Lisaks ei nähtu kavandist, kui kaua andmekogus tegelikult andmeid säilitatakse. Seega vajab andmekogu põhimääruse kavad kindlasti täiendamist andmete säilitamist puudutavas osas.

Kavandi § 6 punkti 3 järgi kuulub andmekoosseisu ka eksperdikogu institutsionaalne koosseis, kuid põhimäärusest ei nähtu, milliseid andmeid koosseisu kohta andmekogusse kogutakse. Oleme andmekogude juhendis selgitanud, et andmekogusse kogutavate andmete täielik loetelu ei pea olema seaduses, kuid põhimäärus peab sisaldama ammendavat loetelu andmekogusse kogutavatest andmetest. Sealjuures peab loetelust selguma, kelle kohta (s.t andmesubjektide kategooriad) neid andmeid kogutakse. Samuti on Justiits- ja Digiministeerium eelnõude koostamise juhises selgitanud, et andmekogu põhimääruses tuleb sätestada andmekogusse kantavate andmete täpne/ammendav loetelu (vajaduse korral saab esitada lisana) –nt isiku üldandmed või „isiku kohta käivad andmed“ ei ole piisavalt ammendavad, kuna pole võimalik aru saada, mis on täpne andmekoosseis. Palume põhimääruse kavandit selles osas täiendada.

Kavandi § 18 lõike 2 järgi ei ole registrisse kantud isikuandmed avalikud, kui põhimääruses ei ole sätestatud teisiti. Põhimääruses puuduvad sätted, mille kohaselt oleks registrisse kantud andmed avalikud, kuid samas näeb kutseseaduse eelnõu § 28 lõige 5 ette kutsekomisjoni kuuluvate isikute ees- ja perekonnanime ning esindatava organisatsiooni avalikustamise. Lisaks on eelnõu seletuskirjas selgitatud, et

	<p>kutse taotlemisel on isikul võimalus andma nõusolek oma isikuandmete avaldamiseks kutse-ja oskuste registris, Nõusoleku alusel avaldamisele kuuluvad isiku eesnimi ja perekonnanimi ning sünniaeg. /.../ Nende andmete avaldamine vabastab isiku korduvast kvalifikatsiooni tõendamisest. Samas ei nähtu kutseeaduse eelnõust ega ka andmekogu põhimääruse kavandist, millistel tingimustel isikuandmeid avalikustatakse. Palume juurdepääsu puudutavad sätted uuesti üle vaadata ning sõnastada selliselt, et oleks selge, millised andmed on juurdepääsupiiranguga ning millised andmed ja millistel tingimustel kuuluvad avalikustamisele.</p>	
<p>Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit</p>	<p>Eelnõu § 5. Kutsetegevuse valdkond ja kutseala lõige 3 sätestab: (3) <i>Kutseala on samalaadset kompetentsust eeldav kutsetegevus.</i></p> <p>Seletuskiri selgitab, et eelnõu loob õigusselgust: Kehtivas kutseeaduses puudub eraldi paragrahv, mis defineeriks „kutseala“ mõiste. Uue seaduse lõige 3 määratleb kutseala uue mõistena samalaadset kompetentsust eeldava kutsetegevusena, mida võib olla mitu. Nii kuuluvad õpetamise kutseala sisse õpetaja, kutseõpetaja, sotsiaalpedagoogi ja eripedagoogi kutsetegevused. Kutsesüsteemi rakendumise analüüs ja OSKA uuringud on näidanud, et senine kutsealade ja valdkondade määratlus on olnud ebaselge ja killustunud.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada §5 lõiget 3 järgnevalt:</p> <p>(3) Kutseala on samalaadset kompetentsust eeldav kutsetegevus. Kutsealad määratleb valdkondlik eksperdikogu lähtudes asjakohastest klassifikaatoritest või valdkondlikest standarditest.</p> <p>Täiendavaks küsimuseks antud teemal on kas eelnõus kasutatav termin “kutseala” on inglise keeles „<i>profession</i>“ nii nagu kasutatakse rahvusvahelises klassifikaatoris ISCO-08-s?</p>	<p>Osaliselt arvestatud. Kutseala definitsioon eelnõus ja seletuskirjas täpsustatud.</p>
<p>Eesti Infotehnoloogia ja</p>	<p>Eelnõu § 6 Kutse, kutsetase, osakutse ja esmakutse sätestab lõikes 4: <i>Esmakutse on õppeasutuse otsusega tõendatud</i></p>	<p>Selgitame.</p>

Telekommunikatsiooni Liit	<p><i>kompetentsus, et isik on omandanud kõik kompetentsiprofilis kirjeldatud ametialased kompetentsid.</i></p> <p>Oleme seisukohal, et ainult õppeasutuse enda esindajate poolt langetatud otsusest ei piisa vajaliku kompetentsuse tõendamiseks. Kui tööandjate esindajat hindamisprotsessi ja otsustamisse ei kaasata, siis muutub esmakutse sisuliselt kooli lõputunnistuseks mis ei pruugi tööturule tegelikult omandatud kompetentsidest tõest ülevaadet anda.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada §6 lõiget 4 järgnevalt: Esmakutse on õppeasutuse ja tööandjate ühise otsusega tõendatud kompetentsus, et isik on omandanud kõik kompetentsiprofilis kirjeldatud ametialased kompetentsid.</p>	<p>Eelnõu § 16 lõike 2 järgi peab õppeasutus esmakutse andmisel kaasama kompetentsuse hindamisse valdkonna tööandjaid. See tähendab, et õppija kompetentsuse hindamises osalevad lisaks õppeasutusele ka töömaailma esindajad. Täpsemad õppe hindamisse kaasamise viisid kirjeldatakse vastava haridustaseme õigusaktides näiteks kutseharidusstandardis. Haridusstandardid reguleerivad õppe alustamise ning lõpetamise tingimused ning ka kehtivas õiguses on õppe lõpetamisel kutseksamite läbiviimine kutsehariduse õppekavade lõpetamisel kirjeldatud kutseharidusstandardis.</p>
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	<p>Eelnõu § 7 Kutsestandard sätestab lõikes 2: <i>Kutsestandard koostatakse juhul, kui isiku kutsealane ligipääs tööturule või kutsealane hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega.</i></p> <p>Kahjuks on antud sätte sisu raskesti mõistetav ja ka seletuskiri ei too selgust kuna on täpselt sama sõnastusega.</p> <p>Seepärast teeme ettepaneku asendada eelnõu lõige 2 järgmiste uues sõnastuses lõigetega:</p> <p>(2) Kutsestandard koostatakse juhul kui ilmneb avalikust huvist või ohutusest või tööturu toimivusest või ohust isiku varale tingitud tõendatud vajadus teatud kutsealal või ametialal kvalifikatsiooni väärtustamiseks või tööturule ligipääsu reguleerimiseks.</p> <p>(2)1 Kutsestandard koostatakse ja uuendatakse tööturu algatusel ja tööturu osapooltelt saadud sisendi alusel, et määratleda minimaalne teadmiste, oskuste ja hoiakute lävend kutsealal või ametialal tegutsemiseks.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu eesmärk on muuta kutsestandardite kasutamine sihitumaks ning keskendada nende rakendamine eelkõige juhtudele, kus kutse olemasolu on vajalik tööturule ligipääsuks või kutsealaste õiguste ja hüvede kasutamiseks. Selline lähenemine võimaldab vähendada kutsesüsteemi liigset bürokraatiat ning tagada, et kutsestandardid täidavad oma põhifunktsiooni – olla kutsealase kompetentsuse hindamise alus olukordades, kus kutse omamine on õiguslikult või sisuliselt vajalik. Võrreldes VTKga, mille järgi algselt oli soov alles jätta vaid reguleeritud kutsed, on eelnõu väljatöötamisel oluliselt arvestatud töömaailma osapoolte sisendiga ning kutsestandardi koostamise alused paindlikumalt kirjeldatud.</p> <p>Eelnõu sõnastust täiendatakse arvestades ettepanekut nii, et oleks tagatud kutsestandardite koostamine tõendatud vajaduse korral.</p> <p>„(2) <i>Kutsestandard koostatakse juhul, kui isik tööturul osalemine või tööalaste hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega või juhul, kui selleks on tööturu osaliste tõendatud vajadus</i></p>
Eesti Infotehnoloogia ja	<p>Eelnõu § 10 sätestab lõike 3 punktis 5): <i>kompetentsiprofilide ja kutsestandardite väljatöötamine, uuendamine ja</i></p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Kutseasutus on kohustatud eelnõu järgi arvestama kompetentsiprofilide ja kutsestandardite väljatöötamisel,</p>

<p>Telekommunikatsiooni Liit</p>	<p><i>kehtestamine, arvestades valdkondliku eksperdikogu ettepanekuid ning eksperthinnanguid.</i></p> <p>Siin on probleemiks miks keegi teine peale Kutseasutuse (nt. valdkondlik erialaliit) ei saa kompetentsiprofiilide või kutsestandardite kavandeid ise koostada vaid seda peab igal juhul tegema Kutseasutus kus vajalik valdkondlik ekspertiis tegelikult puudub.</p> <p>Teeme ettepaneku muuta §10 lõike 5 sõnastust järgnevalt: <i>kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite väljatöötamisene, ning uuendamisene korraldamine ja kehtestamine, arvestades valdkondliku eksperdikogu ettepanekuid ning eksperthinnanguid.</i></p>	<p>uuendamisel ja kehtestamisel valdkondlike eksperdikogude ettepanekuid ja eksperthinnanguid, et säiliks töömaailma sisuline kaasarääkimine ja sisend tööturul vajalike kompetentsusnõuete kirjeldamisel.</p> <p>Eelnõu § 12 lõikes 3 nähakse ette VEK roll nii kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostamiseks kui uuendamiseks, samuti eksperthinnangute andmiseks mõlemal juhul. Muuhulgas on VEK roll sisuliselt hinnata, kas kutsestandard või kompetentsiprofiil vastab sellele määratud kvalifikatsiooniraamistiku tasemele, kas nõuded kompetentsusele on piisavad ning proportsionaalsed. Seega kutseasutuse ülesanne on kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide väljatöötamine, kuid nende algatamiseks, sisuliseks valideerimiseks ja muutmiseks vajabki kutseasutus sisendit valdkonna ekspertidelt.</p>
<p>Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit</p>	<p>Eelnõu § 12 Valdkondlik eksperdikogu sätestab lõikes (3): <i>Valdkondliku eksperdikogu ülesanded on:</i></p> <p><i>1) ettepanekute tegemine kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide väljatöötamiseks ja uuendamiseks;</i></p> <p><i>2) eksperthinnangu andmine kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite kavanditele;</i></p> <p>VEK teeb eelnõu kohaselt ainult ettepanekuid kompetentsiprofiili ja kutsestandardi koostamiseks ning tegeliku otsuse langetab Kutseasutus. Vastava kutsetegevuse valdkonna ekspertteadmine aga Kutseasutuses puudub ning võib tekkida olukord kus Kutseasutus mingil põhjusel ettepanekuid ei kinnita aga kompetentsiprofiil või kutsestandard on tööandjate hinnangul tegelikult vajalik.</p> <p>Teeme ettepaneku sõnastada §12(3) järgnevalt: Valdkondliku eksperdikogu ülesanded on:</p> <p>1) kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide väljatöötamise ja uuendamise otsustamine;</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Nõustume, et töömaailma sisuline osalus on kutsesüsteemi legitiimsuse alus.</p> <p>Selgitame, et VEKile ei saa anda otsustusõigust, sest tegemist on kollektiivorganiga ja kollektiivorgani otsuste eest saab õigusliku vastutuse võtta juriidiline isik/asutus, kes selle organi moodustab.</p> <p>Otsustusõiguse viimine kutseasutusele lahendab kehtivas õiguses esinevat probleemi õigusselgusega, kus kollegiaalse haldusorgani sisuline vastutus ei ole praktikas olnud selgelt eristatav. Haldusotsuse tegemise pädevus koos sellega kaasneva vastutusega antakse selgelt kutseasutusele, tagades, et otsuse tegija ja vastutaja on üks ning menetlusprotsessid on läbipaistvad ja üheselt mõistetavad.</p> <p>Eelnõu § 12 lõikes 3 nähakse ette VEK roll nii kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostamiseks kui uuendamiseks, samuti eksperthinnangute andmiseks mõlemal juhul. Muuhulgas on VEK</p>

	<p>2) kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite kavandite heakskiitmine;</p>	<p>roll sisuliselt hinnata, kas kutsestandard või kompetentsiprofiil vastab sellele määratud kvalifikatsiooniraamistiku tasemele, kas nõuded kompetentsusele on piisavad ning proportsionaalsed. Seega kutseasutuse ülesanne on kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide väljatöötamine, kuid nende algatamiseks, sisuliseks valideerimiseks ja muutmiseks vajab kutseasutus sisendit valdkonna ekspertidelt.</p> <p>Selline lahendus võimaldab kaasata süsteemi kujundamisse tööandjate, töötajate ja haridusvaldkonna esindajate ekspertiisi, säilitades samal ajal avaliku võimu otsustusvastutuse kutseasutusel.</p>
<p>Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit</p>	<p>Eelnõu § 12. Valdkondlik eksperdikogu lõige 4 sätestab: <i>Valdkondlike eksperdikogude nimetused, nende moodustamise ja lõpetamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.</i></p> <p>Selleks, et antud lõige oleks kooskõlas eelnõu §10 lõige 3 punktiga 12 teeme ettepaneku täiendada §12 lõiget 4 järgnevalt: Valdkondlike eksperdikogude nimetused, nende moodustamise ja lõpetamise korra ning töökorra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Selgitame, et § 12 lõige 4 alusel antava Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatakse VEK-ide moodustamise alused ja tööpõhimõtted. § 10 lõige 3 punkt 12 käsitleb kutseasutuse ülesannet antud määruse alusel VEK-ide tööd korraldada. Ettepanekut võetakse arvesse rakendusaktide väljatöötamisel.</p>
<p>Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit</p>	<p>Eelnõu § 13 Kutse andja lõige 1 sätestab: <i>Kutse andja on juriidiline isik, riigiasutus, õppeasutus või kohaliku omavalitsuse üksus, kellele kutseasutus on andnud kutse andmise õiguse.</i></p> <p>Ei saa pidada õigeks kavandatavat olukorda kus ükskõik millises kutsetegevuse valdkonnas (näiteks info-ja kommunikatsioonitehnoloogia) saaks olla kutse andjaks kohalik omavalitsus kes seda vaid soovib omamata tegelikult valdkondlikku pädevust.</p> <p>Teeme ettepaneku muuta §13 lõiget järgnevalt: Teeme ettepaneku muuta §13 lõiget järgnevalt: Kutse andja on juriidiline isik, riigiasutus, või õppeasutus või kohaliku omavalitsuse üksus, kellele</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Kutse andja õiguste andmisel täpsustatakse, et kutse andja on juriidiline isik, riigiasutus või õppeasutus, kellele kutseasutus on andnud kutse andmise õiguse. Kohaliku omavalitsuse üksus eemaldatakse võimalike kutse andjate hulgast.</p>

<p>Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit</p>	<p>kutseasutus on andnud kutse andmise õiguse.</p> <p>Eelnõu § 20 Kutseksam ja hindamine lõige 1 sätestab: <i>Kutseksam on protsess, mille käigus kutse andja hindab kutsestandardis või kompetentsiprofilis kirjeldatud kompetentsuste olemasolu kutse taotlejal.</i></p> <p>Tegelikult eelnõu ei näe ette esmakutse andmise alusena kompetentsiprofilis kirjeldatud kompetentsuste olemasolu kontrollimist kutseksamina vaid õppeasutus viib läbi §16 lõike 2 punktis 2 kohaselt „kompetentsuse hindamine sobilikus õppe- või töökeskkonnas kaasates valdkonna tööandjaid“. Ja sellega seonduvalt ei toimu ka §16 lõige 4 kohast „elektroonilist kutseksamit“.</p> <p>Seda kinnitab ka seletuskiri korduvalt näiteks punktis 1.1 Sisukokkuvõte: Halduskoormus Eelnõu ei too haldusevälistele isikutele kaasa uusi halduskoormust suurendavaid kohustusi. Halduskoormus väheneb mitmel olulisel viisil: (1) kutseõppe tasemeõppe lõpetajatele kaob dubleeriv kutseksam ja selle asemele tuleb koolilõpukutse (esmakutse), mille saamiseks pole vaja enam sooritada kutseksamit senisel kujul;</p> <p>Eelnevast tulenevalt teeme ettepanekud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • muuta §20 lõiget 1 järgnevalt: Kutseksam on protsess, mille käigus kutse andja hindab kutsestandardis või kompetentsiprofilis kirjeldatud kompetentsuste olemasolu kutse taotlejal. • Kustutada §16 lõige 4; 	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Eelnõu sätestab kaks kutse andmise liiki: esmakutse ja töömaailma kutse. § 20 reguleerib kutseksamit, mis on aluseks töömaailma kutse andmisel, mitte esmakutse puhul. Seletuskiri kirjeldab selgelt, et esmakutse hindamine toimub õppeprotsessi käigus, rakendades § 16 lõike 2 punktis 2 sätestatud kompetentsuse hindamist sobilikus õppe- või töökeskkonnas kaasates tööandjaid, ning et esmakutse puhul dubleeriv kutseksam kaob. Seetõttu ei ole põhjendatud § 20 ümber sõnastada, kuna see reguleerib ainult töömaailma kutse andmise menetlust. Samuti ei ole põhjendatud § 16 lõike 4 kustutamine, sest see säte reguleerib elektroonilise eksami läbiviimise võimalust juhtudel, kui hindamine toimub eksamipõhiselt.</p>
<p>Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit</p>	<p>Täiendav arvamus rakendusaktide kavandite kohta.</p> <p>Kuigi hea õigusloome tava nõuab koos eelnõuga ka rakendusaktide kavandeid siis käesoleval juhul saab tõdeda, et tegemist on ennatlikult liiga detailselt ette valmistatud materjaliga mis võib sõltuvalt võimalikest muudatustest eelnõus ja aruteludest osapooltega vajada põhjalikku ümber tegemist.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Rakendusaktide kavandite väljatöötamisse kaasatakse seotud osapooled ning eksperdid.</p>

	<p>Toome siin mõned näited:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakendusakti kavand 3 Tööjõu ja oskuste arendusnõukogu koosseisu ja töökorra kinnitamine (antakse Kutseseaduse § 11 lõike 1 alusel). Selles toodud Vabariigi Valitsuse korraldus näeb ette Tööjõu ja oskuste arendusnõukogu koosseisu milles valitsussektori ning tegelike tööandjate esindajate tasakaal ei ole paigas. • Rakendusakti kavand 7 Kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostamise, muutmise ja vormistamise täpsem kord (antakse Kutseseaduse § 7 lõike 3 ja § 8 lõike 4 alusel) on koostatud väga detailsena ja ei arvesta valdkondlike eksperdikogude väga olulist rolli. Näiteks • (2) Kirjalik ja põhjendatud ühissetpanek kompetentsiprofiili koostamiseks esitatakse tööandjate ja õppeasutuste poolt kutseasutuse ülesannete täitjale. Siin ei ole asjakohane nõuda ühissetpaneku esitamist kuna tööandjatel võib olla selge arusaam tuleviku ametitest (st. vajadusest vähemalt 4 aasta pärast) mida tuleks suures mahus õpetada kuid õppeasutustel puudub kas arusaam või tahe sellega tegelda. <p>§16 lõike 3 kohaselt: Kutseasutus võib kompetentsiprofiili kavandi väljatöötamisse kaasata valdkonna eksperte. Tegelikult on oluline, et valdkondlikke eksperte peab kaasama igal juhul.</p>	
<p>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda</p>	<p>Eelnõu eesmärk</p> <p>Eelnõu seletuskirjas (lk 5) on toodud välja, et kutseseaduse eelnõu eesmärk on parandada haridus- ja töömaailma sidusust ning korraldada terviklikult ümber kutsesüsteem, et see toetaks eri sihtrühmade oskuste arendamist ja karjääri kujundamist ning elukestvat õpet.</p> <p>Kaubanduskoda nõustub, et uue kutseseaduse peamine eesmärk peab olema haridus- ja töömaailma sidususe parandamine. Samas leiame, et uue seaduse peamine eesmärk ei peaks olema kutsesüsteemi terviklik ümberkorraldamine.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Seletuskirjas täpsustatud eelnõu eesmärki.</p>

	<p>Kutsesüsteemis tuleb kahtlemata teatud muudatusi teha, aga need muudatused on vahendiks, et suurendada haridus- ja töömaailma sidusust.</p> <p>Praeguse eelnõu kitsaskohana näeme seda, et eelnõu keskendub suurel määral kutsesüsteemi ümberkorraldamisele, kuid vähem rõhku on pandud haridus- ja töömaailma sidususe parandamisele. Meie hinnangul on eelnõus ka punkte, mille jõustumisel kaasneb risk, et haridus- ja töömaailma seos väheneb, mitte ei suurene. Näiteks on meie hinnangul risk, et väheneb töömaailma roll kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide väljatöötamisel ja uuendamisel. Isegi kui see risk ei realiseeru praktikas, võib tajutava riski olemasolu vähendada töömaailma usaldust ja kindlustunnet kutsesüsteemi osas.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u></p> <p>1) Sõnastada seletuskirjas eelnõu peamine eesmärk järgmiselt: <i>„Kutseseaduse eelnõu eesmärk on parandada haridus- ja töömaailma sidusust ning korraldada terviklikult ümber kutsesüsteemi, et see toetaks eri sihtrühmade oskuste arendamist ja karjääri kujundamist ning elukestvat õpet.“</i></p> <p>Teha eelnõus ja seletuskirjas täiendavaid muudatusi, et uus kutseseadus aitaks paremini ühendada haridus- ja töömaailma. Täpsemad ettepanekud sisalduvad alljärgnevatel punktides.</p>	
<p>Eesti Kaubandus- Tööstuskoda</p>	<p>Eelnõu § 3 lg-d 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt: <i>„§ 3. Kompetentsus, kompetents ja kvalifikatsioon (1) Kompetentsus on isiku tõendatud suutlikkus kasutada teadmisi, kogemusi ja hoiakuid töö- või õppeolukordades ja kutsealases arengus. Kompetentsust kirjeldatakse kompetentside kogumina. (2) Kompetents on teadmiste, oskuste ning kogemuste ja hoiakute kogum, mis võimaldab täita kindlat töö- või õppeülesannet või tegutseda teatud olukorras.“</i></p>	<p>Arvestatud. Eelnõusse täiendatud</p>

	<p>Kuna mõiste „kompetents“ defineerimisel kasutatakse sõna „oskused“, siis teeme ettepaneku lisada oskused ka kompetentsuse mõistesse.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Sõnastada eelnõu § 3 lg 1 järgmiselt: „(1) Kompetentsus on isiku tõendatud suutlikkus kasutada teadmisi, <u>oskusi</u>, kogemusi ja hoiakuid töö- või õppeolukordades ja kutsealases arengus. Kompetentsust kirjeldatakse kompetentside kogumina.“</p>	
<p>Eesti Kaubandus- Tööstuskoda Eesti Kaubandus- Tööstuskoda</p>	<p>Eelnõu § 5 on sõnastatud järgmiselt: „§ 5. Kutsetegevuse valdkond ja kutseala (1) Kutsetegevuse valdkond on terviklik majandus- või ühiskonnaelu valdkond, mis hõlmab mitut omavahel seotud kutseala. (2) Kutsetegevuse valdkondade loetelu kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. (3) Kutseala on samalaadset kompetentsust eeldav kutsetegevus.“</p> <p>Kuigi seletuskirjas (lk 12) on toodud välja, et muudatuse eesmärk on luua selgem ja ühtsem raamistik kutsealade ja kutsetegevuse valdkondade määratlemiseks, siis meile jääb ebaselgeks, mida mõeldakse mõiste „kutseala“ all. „Kutseala“ mõiste osas on õigusselguse tagamine hädavajalik, sest selle mõistega on muu hulgas seotud nii kutsestandardi kui ka kompetentsiprofiili koostamine.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas (lk 12) on üksnes kirjas, et kehtivas kutseeaduses puudub eraldi paragrahv, mis defineeriks „kutseala“ mõiste ning uue seaduse lõige 3 määratleb kutseala uue mõistena samalaadset kompetentsust eeldava kutsetegevusena, mida võib olla mitu. Lisaks on seletuskirjas näide, et õpetamise kutseala sisse kuuluvad õpetaja, kutseõpetaja, sotsiaalpedagoogi ja eripedagoogi kutsetegevused.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõus on täpsustatud kutseala mõistet.</p>

	<p>Meie hinnangul võiks seletuskirjas olla põhjalikum selgitus „kutseala“ mõiste osas. Samuti võiks seletuskiri lisaks õpetamise kutsealale sisaldada rohkem näiteid kutsealade kohta.</p> <p>Eelnõu kohaselt kehtestatakse valitsuse määrusega kutsetegevuse valdkondade loetelu. Jääb ebaselgeks, kas ja kes koostab kutsealade loetelu. Kui oleks olemas kutsealade loetelu, siis aitaks see suurendada õiguselgust „kutseala“ mõiste osas. Teeme ettepaneku anda valdkondlikule eksperdikogule kohustus määrata kutsealad.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Täiendada seletuskirjas „kutseala“ mõiste selgitust ning tuua seletuskirjas rohkem kutsealade näiteid. • Täiendada eelnõu § 5 lg 3 2. lausega järgmises sõnastuses: <p>„Kutsealad määratleb valdkondlik eksperdikogu.“</p>	
<p>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda</p>	<p>Eelnõu § 6 lg 4 on sõnastatud järgmiselt:</p> <p><i>„(4) Esmakutse on õppeasutuse otsusega tõendatud kompetentsus, et isik on omandanud kõik ametialases kompetentsiprofiilis kirjeldatud kompetentsid.“</i></p> <p>Meile valmistab muret, et esmakutse saamiseks piisab üksnes õppeasutuse otsusest. Muudatuse tulemusena võib nõrgeneda koostöö õppeasutuste ja tööandjate vahel, sest tööandjatel pole edaspidi rolli õpitulemuste või omandatud oskuste kvaliteedi hindamisel. See võib vähendada tööandjate usaldust kutsekoolide lõpetajate osas.</p> <p>Kuigi eelnõu § 16 lg 2 p-s 2 on kirjas, et esmakutse andmisel on õppeasutuse ülesandeks kutse andjana hinnata kompetentsuse sobilikkust õppe- või töökeskkonnas kaasates valdkonna tööandjaid, siis see ei maanda meie hinnangul piisavalt eelnevas punktis kirjeldatud riski. Leiame, et esmakutse andmiseks peab olema õppeasutuse ja töömaailma ühine otsus. Näiteks võiks valdkondlikul eksperdikogul olla</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu § 16 lõike 2 järgi peab õppeasutus esmakutse andmisel kaasama kompetentsuse hindamisse valdkonna tööandjaid. See tähendab, et õppija kompetentsuse hindamises osalevad lisaks õppeasutusele ka töömaailma esindajad. Täpsemad õppe hindamisse kaasamise viisid kirjeldatakse vastava haridustaseme õigusaktides näiteks kutseharidusstandardis. Haridusstandardid reguleerivad õppe alustamise ning lõpetamise tingimused ning ka kehtivas õiguses on õppe lõpetamisel kutseeksamite läbiviimine kutsehariduse õppekavade lõpetamisel kirjeldatud kutseharidusstandardis.</p>

	<p>kohustus nimetada valdkonna tööandjaid, kes teevad koos õppeasutusega ühiselt otsuse.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Sõnastada eelnõu § 6 lg 4 järgmiselt: <i>„(4) Esmakutse on õppeasutuse ja valdkonna tööandjate ühise otsusega tõendatud kompetentsus, et isik on omandanud kõik ametialases kompetentsiprofilis kirjeldatud kompetentsid.“</i></p>	
<p>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda</p>	<p>Eelnõu § 7 lg 2 on sõnastatud järgmiselt: <i>„(2) Kutsestandard koostatakse juhul, kui isiku kutsealane ligipääs tööturule või kutsealane hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega.“</i> Kaubanduskojale jääb ebaselgeks, millistel juhtudel koostatakse edaspidi kutsestandard. Selles osas ei ole abi ka seletuskirjast, sest seletuskirjas (lk 15) on sisuliselt välja toodud üksnes eelnõu sõnastus. Seetõttu ei ole selge, mida on täpsemalt mõeldud, et ligipääs tööturule on piiratud kutse omamise nõudega. Kas selle all on silmas peetud eelkõige reguleeritud kutseid või ka muid juhtumeid? Kaubanduskoja eelistus on see, et kutsestandardite koostamine oleks lubatud ka olukordades, kus tegemist ei ole reguleeritud kutsega, kuid kutsestandardi järgi on tõendatud vajadus ning kutsestandardi koostamist toetab ka valdkondlik eksperdikogu. Lisaks teeme ettepaneku tuua selle sätte või ka mõne teise eelnõu sätte juures selgelt välja, et kutsestandard töötatakse välja ja uuendatakse valdkondliku eksperdikogu algatusel ning tööturult saadud teabe alusel. See aitab tagada, et kutsestandardi väljatöötamisel ja uuendamisel on eesmärgiks haridus- ja töömaailma sidususe parandamine. Vastasel korral tekib risk, et kutseasutus koostab kutsestandardi, jättes valdkondliku eksperdikogu ja valdkonna eksperdid sisuliselt kaasamata.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnastada eelnõu § 7 lg 2 järgmiselt: 	<p>Arvestatud. Eelnõu eesmärk on muuta kutsestandardite kasutamine sihitumaks ning keskendada nende rakendamine eelkõige juhtudele, kus kutse olemasolu on vajalik tööturule ligipääsuks või kutsealaste õiguste ja hüvede kasutamiseks. Selline lähenemine võimaldab vähendada kutsesüsteemi liigset bürokraatiat ning tagada, et kutsestandardid täidavad oma põhifunktsiooni – olla kutsealase kompetentsuse hindamise alus olukordades, kus kutse omamine on õiguslikult või sisuliselt vajalik. Võrreldes VTKga, mille järgi algselt oli soov alles jätta vaid reguleeritud kutsed, on eelnõu väljatöötamisel oluliselt arvestatud töömaailma osapoolte sisendiga ning kutsestandardi koostamise vajaduse aluseks laiemalt kirjeldatud.</p> <p>Eelnõu sõnastust täiendatakse arvestades ettepanekut nii, et oleks tagatud kutsestandardite koostamine tõendatud vajaduse korral.</p> <p><i>„(2) Kutsestandard koostatakse juhul, kui isiku tööturul osalemine või tööalaste hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega või juhul, kui selleks on tööturu osaliste tõendatud vajadus“</i></p>

	<p>„(2) Kutsestandard koostatakse juhul, kui ilmneb avalikust huvist, ohutusest, tööturu toimivusest või ohust isiku varale tingitud tõendatud vajadus teatud kutsealal kvalifikatsiooni väärtustamiseks või tööturule ligipääsu reguleerimiseks.“</p> <ul style="list-style-type: none"> Kui eelnevat ettepanekut ei võeta arvesse, tuleb olulisel määral täiendada seletuskirja, et oleks selgelt arusaadav, millistel juhtudel on lubatud kutsestandardit koostada. Eelistame tõlgendust, kus kutsestandardi koostamine ei ole seotud üksnes reguleeritud kutsetega. <p>Lisada eelnõusse põhimõtte, et kutsestandard töötatakse välja ja uuendatakse valdkondliku eksperdikogu algatusel ning tööturult saadud teabe alusel.</p>	
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	<p>Eelnõu § 8 reguleerib kompetentsiprofiile. Teeme ettepaneku lisada ka sellesse sättesse või muusse sättesse sarnaselt kutsestandardite koostamisele üldine põhimõte, et kompetentsiprofiil töötatakse välja ja uuendatakse valdkondliku eksperdikogu algatusel ning tööturult saadud teabe alusel.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Lisada eelnõusse põhimõtte, et kompetentsiprofiil töötatakse välja ja uuendatakse valdkondliku eksperdikogu algatusel ning tööturult saadud teabe alusel.</p>	<p>Mittearvestatud. Selgitame, et eelnõu § 10 lõige 3 punkti kohaselt peab kutseasutus kompetentsiprofiilide kehtestamisel arvestama valdkondliku eksperdikogu eksperthinnanguga. Eksperthinnang sisaldab ka valdkondliku eksperdikogu seisukohta kompetentsiprofiili vajalikkuse kohta. Samuti on ettepanekute tegemine kompetentsiprofiilide väljatöötamiseks ja uuendamiseks vastavalt §12 lõige 3 valdkondlike eksperdikogude ülesanne.</p>
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	<p>Eelnõu § 10 lg 3 p 5 kohaselt on kutseasutuse ülesanne kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite väljatöötamine, uuendamine ja kehtestamine, arvestades valdkondliku eksperdikogu ettepanekuid ning eksperthinnanguid.</p> <p>Leiame, et kutseasutus ei peaks ise välja töötama ja uuendama kompetentsiprofiile ja kutsestandardeid, vaid kutseasutuse ülesanne peab olema sellise tegevuse korraldamine. Väljatöötamine ja uuendamine peab toimuma koostöös valdkondlike ekspertidega, sh tööturu osapooltega ning selle peab heaks kiitma valdkondlik eksperdikogu.</p>	<p>Mittearvestatud. Selgitame, et eelnõu § 10 lõige 3 punkti kohaselt peab kutseasutus kompetentsiprofiilide kehtestamisel arvestama valdkondliku eksperdikogu eksperthinnanguga. Eksperthinnang sisaldab ka valdkondliku eksperdikogu seisukohta kompetentsiprofiili vajalikkuse kohta. Samuti on ettepanekute tegemine kompetentsiprofiilide väljatöötamiseks ja uuendamiseks vastavalt §12 lõige 3 valdkondlike eksperdikogude ülesanne.</p>

	<p>Kaubanduskoda on seisukohal, et eelnõusse ja seletuskirja ei ole piisavalt tugevalt sisse kirjutatud põhimõtet, et kutseasutus lähtub kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite väljatöötamisel, uuendamisel ja kehtestamisel valdkondliku eksperdikogu seisukohast. Leiame, et kutseasutusel ei tohi olla kaalutusõigust, kas lähtuda valdkondliku eksperdikogu arvamusest või mitte, vaid sellest tuleb lähtuda.</p> <p>Isegi kui eelnõust võib välja lugeda, et kutseasutus peab kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite väljatöötamisel, uuendamisel ja kehtestamisel arvestama valdkondliku eksperdikogu ettepanekuid ning eksperthinnanguid, siis rakendusakti kavandi nr 7 kohaselt, millega kehtestatakse kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostamise, muutmise ja vormistamise täpsem kord, ei tule see põhimõte sisuliselt üldse välja, jättes väga suure kaalutusõiguse kutseasutusele. Leiame, et selles osas tuleb rakendusakti kavandit nr 7 oluliselt muuta.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Sõnastada eelnõu § 10 lg 3 p 5 järgmiselt: „5) kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite väljatöötamine, uuendamine ja kehtestamine, <u>kui selle on heaks kiitnud valdkondlik eksperdikogu;</u>“</p>	
Eesti Kaubandus- Tööstuskoda	<p>Eelnõu § 12 lg 3 on sõnastatud järgmiselt: „(3) Valdkondliku eksperdikogu ülesanded on: 1) ettepanekute tegemine kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide väljatöötamiseks ja uuendamiseks; 2) eksperthinnangu andmine kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite kavanditele; 3) tööjõu- ja oskuste vajaduse analüüsi, prognoosi ja seire uuringute järelduste kooskõlastamine ning mõju hindamine valdkonna arengule, tuvastades valdkonnaga seotud kitsaskohti ja pakkudes lahendusi; 4) tööjõu- ja oskuste vajaduse analüüsi, prognoosi ja seire uuringutes tehtud ettepanekute rakendamise seiramine.“</p>	<p>Mittearvestatud. Nõustume, et töömaailma sisuline osalus on kutsesüsteemi legitiimsuse alus.</p> <p>Selgitame, et VEKile ei saa anda otsustusõigust, sest tegemist on kollektiivorganiga ja kollektiivorgani otsuste eest saab õigusliku vastutuse võtta juriidiline isik/asutus, kes selle organi moodustab.</p> <p>Otsustusõiguse viimine kutseasutusele lahendab kehtivas õiguses esinevat probleemi õiguselgusega, kus kollegiaalse haldusorgani sisuline vastutus ei ole praktikas olnud selgelt eristatav. Haldusotsuse tegemise pädevus koos sellega kaasneva vastutusega</p>

	<p>Leiame, et kutseasutus peab kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide väljatöötamisel, uuendamisel ja kehtestamisel lähtuma valdkondliku eksperdikogu otsusest. See tähendab, et kui valdkondlik eksperdikogu toetab kutsestandardi või kompetentsiprofiili väljatöötamist või uuendamist, siis peab kutseasutus sellest ka lähtuma. Kui eksperdikogu on vastu, siis ei tohi ka kutseasutus tegevusega edasi minna. Samuti peab kutseasutus enne kutsestandardi või kompetentsiprofiili kehtestamist saama valdkondlikult eksperdikogult heakskiidu. Üksnes selline lähenemine tagab, et kutseasutus lähtub otsuste tegemisel valdkondliku eksperdikogu arvamusest.</p> <p>Seetõttu teeme ettepaneku lisada valdkondliku eksperdikogu ülesannete hulka ka otsuste tegemine kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide kehtestamiseks. See tähendab, et kui valdkondlik eksperdikogu toetab näiteks konkreetse kutsestandardi kehtestamist, siis on ka kutseasutusel õigus vastav standard kehtestada. Kui eksperdikogu on vastu, siis ei tohi ka kutseasutusel olla õigust kutsestandardit kehtestada.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Täiendada eelnõu § 12 lg 3 järgmise punktiga: „x) otsuste tegemine kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide kehtestamiseks;“</p>	<p>antakse selgelt kutseasutusele, tagades, et otsuse tegija ja vastutaja on üks ning menetlusprotsessid on läbipaistvad ja üheselt mõistetavad.</p> <p>Eelnõu § 12 lõikes 3 nähakse ette VEK roll nii kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostamiseks kui uuendamiseks, samuti eksperthinnangute andmiseks mõlemal juhul. Muuhulgas on VEK roll sisuliselt hinnata, kas kutsestandard või kompetentsiprofiil vastab sellele määratud kvalifikatsiooniraamistiku tasemele, kas nõuded kompetentsusele on piisavad ning proportsionaalsed. Seega kutseasutuse ülesanne on kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide väljatöötamine, kuid nende algatamiseks, sisuliseks valideerimiseks ja muutmiseks vajab kutseasutus sisendit valdkonna ekspertidelt. Selline lahendus võimaldab kaasata süsteemi kujundamisse tööandjate, töötajate ja haridusvaldkonna esindajate ekspertiisi, säilitades samal ajal avaliku võimu otsustusvastutuse kutseasutusel.</p>
<p>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda</p>	<p>Eelnõu § 12 lg 4 alusel kehtestab valdkondlike eksperdikogude nimetused, nende moodustamise ja lõpetamise korra Vabariigi Valitsus määrusega. Eelnõu § 10 lg 3 p 12 alusel on kutseasutuse ülesandeks valdkondlike eksperdikogude moodustamine, nende töö korraldamine ja töökorra kinnitamine ning tegevuse lõpetamine.</p> <p>Eelnõust ei selgu, kelle ülesanne on valdkondliku eksperdikogu töökorra väljatöötamine. Selle kinnitamine on kutseasutuse ülesanne, aga eelnõus pole välja toodud, et kutseasutuse ülesanne on ka töökorra väljatöötamine. Näiteks mitme teise kutseasutuse ülesande osas on eelnõus välja</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Selgitame, et § 12 lõige 4 alusel antava Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatakse VEK-ide moodustamise alused ja tööpõhimõtted. § 10 lõige 3 punkt 12 käsitleb kutseasutuse ülesannet antud määruse aluselt VEK-ide tööd korraldada. Ettepanekut võetakse arvesse rakendusaktide väljatöötamisel.</p>

	<p>toodud, et kutseasutus töötab välja ja ka kehtestab teatud dokumendi.</p> <p>Kuna kutseasutus peab eelnõu § 10 lg 3 p 5 kohaselt arvestama valdkondliku eksperdikogu ettepanekuid ning eksperthinnanguid, siis võib töökorra kinnitamisega kutseasutuse poolt kaasneda risk, et kutseasutus kinnitab töökorra, mille tulemusena on kutseasutusel võimalik lihtsamini eksperdikogu ettepanekuid arvesse võtta või kujuneb töökord selliseks, et eksperdikogul on väga keeruline ettepanekuid teha. Seetõttu teeme ettepaneku, et eksperdikogu töökorra kehtestab valitsus määrusega. Sama lahendus on täna kasutusel ka kehtivas õiguses seoses kutsenõukogude töökorraldusega.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnastada eelnõu § 12 lg 4 järgmiselt: <i>„(4) Valdkondlike eksperdikogude nimetused, nende moodustamise ja lõpetamise korra ning töökorralduse kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.“</i> <i>Muuta eelnõu § 10 lg 3 p 12 sõnastust järgmiselt:</i> • „12) valdkondlike eksperdikogude moodustamine, nende töö korraldamine ja ~~töökorra kinnitamine~~ ning tegevuse lõpetamine;“ 	
<p>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda</p>	<p>Eelnõu § 13 lg 1 on sõnastatud järgmiselt: <i>„Kutse andja on juriidiline isik, riigiasutus, õppeasutus või kohaliku omavalitsuse üksus, kellele kutseasutus on andnud kutse andmise õiguse.“</i></p> <p>Kaubanduskoda on vastu muudatusele, mille kohaselt võib edaspidi kutse andjaks olla ka kohaliku omavalitsuse üksus. Varasemalt ei ole olnud praktilist vajadust sellise võimaluse järele ja me ei näe, et selline vajadus tekiks ka edaspidi.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Sõnastada eelnõu § 13 lg 1 järgmiselt:</p>	<p>Arvestatud. Kohaliku omavalitsuse asutus eemaldatud § 13 lõikest 1.</p>

	<p>„(1) Kutse andja on juriidiline isik, riigiasutus või õppeasutus või kohaliku omavalitsuse üksus, kellele kutseasutus on andnud kutse andmise õiguse.“</p>	
<p>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda</p>	<p>Eelnõu § 13 lg 3 on sõnastatud järgmiselt:</p> <p>„(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud konkursi teistkordsel luhtumisel täidab kutse andja ülesandeid kutseasutus kuni uue kutse andja valimiseni avaliku konkursi korras.“</p> <p>Juhime tähelepanu sellele, et kui kutseasutusest saab kasvõi ajutiselt ja erandkorras kutse andja, siis võib sellega kaasneda huvide konflikt ning väheneda läbipaistvus. Põhjus peitub selles, et kutseasutusel oleksid kutse andja ülesanded, kuid samas on kutseasutusel eelnõust tulenevalt ka muud ülesanded seoses kutse andjaga. Näiteks tekiks olukord, kus kutseasutus töötab välja kutse andmise korra ja kehtestab selle ise; arvutab välja kutse taotlemise ja kutse taastõendamise tasu ning kehtestab selle ning teostab ka haldusjärelvalvet enda kui kutse andja kutse andmise tegevuse üle.</p> <p>Eelnevast tulenevalt peame mõistlikuks, et sellises erandolukorras ei oleks kutse andjaks kutseasutus, vaid mõni muu isik.</p> <p>Lisaks võiks see säte kohalduda üksnes olukorras, kus kutset antakse reguleeritud kutse osas. Muudel juhtudel ei ole selline erandlik sekkumine hädavajalik.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u></p> <p>Jätta eelnõu § 13 lg 3 eelnõust välja või muuta sõnastust selliselt, et konkursi teistkordsel luhtumisel ei täidaks kutse andja ülesandeid kutseasutus, vaid mõni muu isik.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Ettepanekut ei ole võimalik arvestada, sest Haridus- ja Teadusministeerium ei saa panna kohustusi riigiasutustele, mis ei asu HTMi haldusalas. Selline sõnastus eeldaks õigust anda teistele ministeeriumidele või valitsusasutustele siduvaid ülesandeid ilma nende nõusolekuta ja väljaspool HTMi pädevust.</p> <p>Selgitame, et tegemist on erandjuhuga, mis on üle toodud kehtivast õigusest. Sätte eesmärk on tagada reguleeritud kutsealadel kutse andmine, et isikute tegevus tööturul ei oleks piiratud juhul kui ka kutse andja konkurss luhtub, mis on ka seletuskirjas täpsemalt selgitatud. Kutseasutus täidab kutse andja ülesandeid üksnes kuni uue kutse andja valimiseni avaliku konkursi korras.</p> <p>Täpsemad tingimused kutse andja konkursi korduval luhtumisel uue konkursi korraldamiseks kirjeldatakse rakendusmääruses.</p>
<p>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda</p>	<p>Eelnõu § 13 lg 4 on sõnastatud järgmiselt:</p> <p>„(4) Kutseasutus annab kutse andmise õiguse kuni viieks aastaks ühele või mitmele avalikul konkursil valitud kutse</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Selgitame, et mitme kutse andja valimine on eelnõus ette nähtud võimalusena, mitte reeglina.</p>

andjale kutse või kutsete andmise kohta kutsetasemetel, mis on määratud kutse andja avaliku konkursi tingimustes. “

Kaubanduskoda on vastu muudatusele, mis loob võimaluse avaliku konkursi tulemusena anda kutse andja õigused rohkem kui ühele kutse andjale. Me ei näe praktilist vajadust sellise muudatuse järele, plaanitav lahendus tekitab ebaefektiivsust, ei ole kuluefektiivne ning võib vähendada motivatsiooni osaleda kutse andja konkursil. Kui valitakse kaks või ka rohkem kutse andjat, siis ei pruugi mitmele kutse andjale jaguda piisavalt rahalisi ressursse oma ülesannete täitmiseks, sest kutse taotlejatel saadav tulu jaguneb mitme organisatsiooni vahel ja seetõttu ei pruugi saadavad tulud katta kutse andmisega seotud kulusid. Lisaks on küsitav, kas ja kui hästi oleks võimalik leida sobivaid inimesi hindamis- ja kutsekomisjonide koosseisu.

Lisaks näeme eelnõus sisalduva lahenduse puhul kitsaskohana seda, kuidas tagada, et säilib kutse taotlejatele võrdne kohtlemine. Toome selle kohta kaks näidet. Esiteks, eelnõu § 10 lg 3 p 7 kohaselt on kutseasutuse ülesandeks kutse andmise korra kehtestamine. Eelnõu seletuskirjas (lk 21-22) on kirjas, et kui ühele kutsele valitakse avaliku konkursi tulemusena mitu kutse andjat, tagab kutseasutus, et kõik järgivad sama kutse andmise korda, tagades seeläbi kõigi kutse taotlejate võrdse kohtlemise. Samas jääb ebaselgeks, kuidas kutseasutus saab seda tagada. Kui kaks kutse andjat esitavad seadusele vastava kutse andmise korra, siis millise sätte alusel saab kutseasutus nõuda, et üks või teine kutse andja muudaks kutse andmise korda, et tagatud oleks sama kutse andmise kord. Teine näide, eelnõu § 25 lg 4 2. lause näeb ette, et kui avaliku konkursi tulemusena on mitu kutse andjat, siis kehtestatakse neile ühesugune kutse taotlemise tasu. Eelnõu § 25 lg 7 kohaselt ei või samale kutsele ja sama ülesehituse ning keerukusega läbi viidavale kutseeksamile kehtestada erinevas suuruses kutse taotlemise tasusid. Jääb ebaselgeks, kuidas toimub praktikas ühesuguse kutse taotlemise tasu kehtestamine. Näiteks kui tasu

Seletuskirjas selgitame, et kutseasutus kaasab jätkuvalt kutse andjate taotluste hindamiseks eksperte, moodustades vajadusel laekunud taotluste hindamiseks komisjoni, mis vaatab läbi laekunud pakkumised ning hindab pakkumuse esitanud organisatsioonide võimekust kutse andjana tegutseda. Sh annavad eksperdid sisendit kuivõrd kiireloomuline ja rohkearvuline kutse taotlemine on ning millal on põhjendatud mitme kutse andja valimine. Lisame seletuskirja põhjendused, mis juhtudel võib tekkida vajadus mitme kutse andja valimiseks ning lisame täpsemad kriteeriumid, millal valitakse mitu kutse andjat sätestatakse §4 lg 5 alusel antavas määruses.

	<p>erinevus on 20 eurot, siis kas kutseasutus kehtestab tasu kõrgema tasu alusel või madalama tasu alusel või keskmise alusel.</p> <p>Kaubanduskoja hinnangul võiks kehtima jääda tänane regulatsioon, mille kohaselt antakse kutse andja õigused ühele kutse andjale. Kui eesmärk on muuta regulatsiooni tänasest paindlikumaks, siis võiks lubada mitmel isikul ühiselt osaleda kutse andja konkursil. Sellisel juhul lepiksid erinevad osapooled ühiselt kokku nii kutse andmise korras, tasus ja muudes tingimustes ning kutseasutus ei peaks tegelema kutse taotlejate võrdse kohtlemise tagamisega. Teine alternatiiv on eelnõus sätestada, et üldreeglina antakse kutse andmise õigus ühele organisatsioonile, kuid mõjuval põhjusel ja valdkondliku eksperdikogu ettepanekul võib kutse andja õigused anda ka mitmele organisatsioonile.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Jätta kehtima tänane põhimõte, et kutse andmise õiguse saab anda ainult ühele isikule • Alternatiivina 1 pakume välja lahenduse, et mitu isikut võivad esitada ühise taotluse osaleda kutse andja konkursil. • Alternatiivina 2 pakume välja lahenduse, et kutseasutus võib kutse andja õigused anda mitmele isikule üksnes mõjuval põhjusel ning valdkondliku eksperdikogu ettepanekul. • Kui vähemalt ühte eelnevatest ettepanekutest ei võeta arvesse, siis palume seletuskirjas täpsemalt selgitada, kuidas saab kutseasutus tagada, et kutse andmise kord ja tasud oleksid ühesugused kahe või rohkema kutse andja korral. 	
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	Eelnõu § 18 lg 4 on sätestatud järgmiselt:	Osaliselt arvestatud.

	<p>„(4) Õppe lõpetamisel loetakse isikule kutse antuks kandega kutse- ja oskuste registris, kui:</p> <p>1) isik on läbinud õppe Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2005/36/EÜ kutse kvalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT L 255, 30.9.2005, lk 22–142) nimetatud reguleeritud kutsealal ja</p> <p>2) õppekava vastab kutsestandardile või kompetentsiprofiilile ning õppeasutus on riiklikult tunnustatud.“</p> <p>Hetkel jääb ebaselgeks, milliseid kutseid peetakse selle erandi all silmas. Palume selles osas täiendada seletuskirja.</p> <p>Lisaks ei ole selge, kas selle erandi alusel võib anda kutse või esmakutse. Kaubanduskoja hinnangul peaks tegemist olema esmakutsega. Palume ka selles osas seletuskirja täiendada.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lisada seletuskirja näiteid, millisel juhul saab erandit kasutada. • Tuua seletuskirjas välja, et erand puudutab esmakutseid. 	<p>Täpsustame seletuskirjas, et § 18 lg 4 on direktiivist 2005/36/EÜ tulenev kitsas erisäte, mis ei muuda üldreeglit: kutsestandardil põhineva õppekava korral omandatakse kutse ning kompetentsiprofiilil põhineva õppekava korral esmakutse.</p>
<p>Eesti Kaubandus- Tööstuskoda</p>	<p>Eelnõu § 20 lg 1 on sõnastatud järgmiselt:</p> <p>„(1) Kutseeksam on protsess, mille käigus kutse andja hindab kutsestandardis või kompetentsiprofiilis kirjeldatud kompetentsuste olemasolu kutse taotlejal.“</p> <p>Jääb ebaselgeks, millistes olukordades tuleb sooritada kutseeksam, kui õppekava koostamise aluseks on kompetentsiprofiil. Eelnõu § 16 lg 1 p 5 kohaselt on kutse andja ülesandeks kutseeksami läbiviimine, kuid eelnõu § 16 lg 3 kohaselt ei kohaldata seda sätet esmakutse andmisel. Esmakutse andja ülesanded on kirjas eelnõu § 16 lg-s 2, kuid selles sättes ei ole otseselt viidatud kutseeksamile. Samas eelnõu § 16 lg 4 sätestab, et kutseõppeasutus viib esmakutse andmisel korraldatava elektroonilise kutseeksami bi riiklikus eksamite hindamissüsteemis. Kokkuvõttes jääb segaseks, kas</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Eelnõu sätestab kaks kutse andmise liiki: esmakutse ja töömaailma kutse. § 20 reguleerib kutseeksamit, mis on aluseks töömaailma kutse andmisel, mitte esmakutse puhul. Seletuskiri kirjeldab selgelt, et esmakutse hindamine toimub õppeprotsessi käigus, rakendades § 16 lõike 2 punktis 2 sätestatud kompetentsuse hindamist sobilikus õppe- või töökeskkonnas kaasates tööandjaid, ning et esmakutse puhul dubleeriv kutseeksam kaob. Seetõttu ei ole põhjendatud § 20 ümber sõnastada, kuna see reguleerib ainult töömaailma kutse andmise menetlust. Samuti ei ole põhjendatud § 16 lõike 4 kustutamine, sest see säte reguleerib elektroonilise eksami läbiviimise võimalust juhtudel, kui hindamine toimub eksamipõhiselt.</p>

	<p>ja millises olukorras viib esmakutset pakkuv õppeasutus läbi kutseeksamit.Kaubanduskoja ettepanekud:Jätta eelnõu § 20 lg-st 1 välja sõnad „või kompetentsiprofiilis“.bKui eelnõu koostajate hinnangul on eelnõu § 20 lg 1 sõnastus korrektne, siis palume seletuskirjas tuua selgelt välja, millistel juhtudel tuleb õppeasutusel läbi viia kutseeksamit, kui õppekava koostamise aluseks on kompetentsiprofiil.b</p>	
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	<p>Eelnõu § 25 lg 10 on sõnastatud järgmiselt: <i>„(10) Kutse taotlemisega seotud kulud kaetakse:</i> 1) kutse taotleja poolt; 2) töötajale täienduskoolituseks ettenähtud vahenditest; 3) Eesti Töötukassa poolt tööturuteenuste ja -toetuste sihtkapitalist; 4) riigieelarvest.“</p> <p>Kaubanduskoja hinnangul on selle sätte sõnastus liiga range ning piirab ebamõistlikult sättes nimetatud isikutel kutse taotlemisega seotud kulude katmist. Näiteks ei võimalda see sätte kulusid kanda kutse taotleja lähedastel, näiteks abikaasal, elukaaslasel, vanemal, lapsel jne. Lisaks ei ole lubatud tulevasel tööandjal või potentsiaalsel tööandjal katta kulusid. Teeme ettepaneku jätta see sätte eelnõust välja või siis muuta sätte sõnastust paindlikumaks, et ka muud isikud saaksid kutse taotlemisega seotud kulusid katta.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanekud:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Jätta eelnõu § 25 lg 10 eelnõust välja. • Alternatiivina teeme ettepaneku muuta sõnastus paindlikumaks, et ka muud isikud võivad katta kutse taotlemisega seotud kulud. 	Arvestatud.
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	<p>Rakendusakti kavandi nr 3 p 1 kohaselt kuuluvad Tööjõu ja oskuste arendusnõukogu koosseisu järgmiste organisatsioonide esindajad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Haridus- ja Teadusministeerium, • Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 	Teadmiseks võetud. Kaalume ettepanekut rakendusakti eelnõu koostamisel.

	<ul style="list-style-type: none"> • Sotsiaalministeerium, • Kliimaministeerium, • Siseministeerium, • Kultuuriministeerium, • Rahandusministeerium, • Eesti Pank, • Eesti Töötukassa, • Eesti Tööandjate Keskliit, • Eesti Ametiühingute Keskliit, • Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, • Eesti Linnade ja Valdade Liit. <p>Kaubanduskojale valmistab muret, et üle poole nõukogu koosseisust moodustavad ministeeriumide esindajad. Meie hinnangul peab nõukogus olema tööturu esindajate osakaal suurem või vähemalt võrdne ministeeriumide esindajatega. Näiteks praegu kuulub OSKA koordinatsioonikogusse 11 liiget, kelle hulgas on 5 ministeeriumide esindajat.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Muuta Tööjõu ja oskuste arendusnõukogu koosseisu selliselt, et ministeeriumide esindajad moodustavad alla poole nõukogu koosseisust.</p>	
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	<p>Rakendusakti kavandi nr 3 p 7 kohaselt tagab Haridus- ja Teadusministeerium Tööjõu ja oskuste arendusnõukogu tegevuse administratiivse ja tehnilise teenindamise.</p> <p>Kaubanduskoja hinnangul võiks sarnaselt OSKA koordinatsioonikogule ka uue nõukogu tegevust korraldada ministeeriumi asemel kutseasutus. Tänane lahendus on praktikas hästi toimunud ning me ei näe vajadust muudatuse järele.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Panna uue nõukogu tegevuse administratiivse ja tehnilise teenindamise kohustus ministeeriumi asemel kutseasutusele.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Kaalume ettepanekut rakendusakti eelnõu koostamisel.</p>

Eesti Kaubandus- Tööstuskoda	<p>Rakendusakti kavandis nr 7 sisaldub kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostamise, muutmise ja vormistamise täpsem kord.</p> <p>Kaubanduskojale valmistab tõsist muret, et viidatud korra kohaselt on kutseasutusel õigus kutsestandardit ja kompetentsiprofiili koostada, muuta ja kehtestada ilma valdkondlike ekspertideta ja ilma valdkondliku eksperdikogu heakskiiduta. Selline lahendus ei lähe kuidagi kokku eelnõu eesmärgiga parandada haridus- ja töömaailma sidusust. Seetõttu teeme ettepaneku teha viidatud kavandis olulisi muudatusi, mille tulemusena peab suurenema valdkondlike ekspertide ja valdkondlike eksperdikogude roll kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite väljatöötamisel, uuendamisel ja kehtestamisel.</p> <p>Näiteks hetkel on rakendusakti kavandis kirjas, et kutseasutus võib kutsestandardi ja kompetentsiprofiili kavandi väljatöötamisse kaasata valdkondlikke eksperte. Leiame, et kutseasutusel peab olema kohustus, mitte võimalus eksperte kaasata. Samuti on rakendusakti kavandis kirjas, et kutseasutus analüüsib kutsestandardi ja kompetentsiprofiili koostamise vajalikkust, kaasates vajadusel valdkondlikke eksperte ja otsustab selle väljatöötamise. Leiame, et kutseasutusel peab olema kohustus kaasata valdkondlikku eksperdikogu ning kutseasutus tohib teha otsuse kutsestandardi ja kompetentsiprofiili koostamiseks üksnes siis, kui selle on heaks kiitnud valdkondlik eksperdikogu.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u></p> <p>Teha rakendusakti kavandis nr 7 mitmeid olulisi ja põhimõttelisi muudatusi, et kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostamisel ja muutmisel oleks suurem roll valdkondlikul eksperdikogul.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Kaalume ettepanekut rakendusakti eelnõu koostamisel.</p>
Kutsekoda	<p>Seaduseelnõu reguleerimisala on oluliselt laiem kui üksnes kutsete andmise ja kutsestandardite süsteem. Eelnõu loob tervikliku kutse- ja oskuste süsteemi, mis hõlmab</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Kaalume erinevaid ettepanekuid seaduse nime osas.</p>

	<p>kompetentsiprofiile, kutsestandardeid, kvalifikatsiooniraamistikku, kutse andmise menetlust, kutseasutuse ja valdkondlike eksperdikogude rolli ning ühtse kutse- ja oskuste registri toimimise. Lisaks sisaldab seadus märkimisväärsel määral regulatsiooni, mis käsitleb tööjõu- ja oskuste vajaduse analüüsi, prognoosi ja seire metoodikat, korraldust ja institutsionaalset ülesehitust.</p> <p>Seaduse § 2 sätestab, et tööjõu- ja oskuste vajaduse analüüs, prognoos ja seire moodustavad kutse- ja oskuste süsteemi ühe põhikomponendi. Samuti on tööjõuvajaduse hindamine keskne osa kutseasutuse ülesannetest (§ 10 lg 3 p 2) ning on üheks olulisemaks sisendiks kompetentsiprofiilide, kutsestandardite ja kvalifikatsiooniraamistiku arendamisel. Tööjõu- ja oskuste arendusnõukogu (§ 11) ning valdkondlikud eksperdikogud (§ 12) koondavad tööturu vajadustega seotud eksperditeadmised, mille põhjal suunatakse kutsepõhiste kvalifikatsioonide, õppekavade ja koolituspakkumise ajakohastamist.</p> <p>Arvestades, et seaduse eesmärk on tagada tööturu ja haridussüsteemi sidusus, kvalifikatsioonide ajakohasus ning tööjõu vajadustega arvestav kompetentsipõhine lähenemine, moodustab tööjõuvajaduse analüüs seaduse toimimiseks fundamentaalse osa. Tööjõuvajaduse mõõde ei ole pelgalt toetav tegevus, vaid on sisuliselt seotud kogu kutsesüsteemi uuendamisega ning mõjutab otseselt kvalifikatsioonide, kutsete, osakutsete, kompetentsiprofiilide ja kutse andmise raamistikku.</p> <p>Seetõttu ei kajasta senine pealkiri „Kutseseadus“ seaduse tegelikku eesmärki ega ulatust. Pealkirja muutmine on vajalik, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> • peegeldada seaduse sisulist ulatust, mis hõlmab nii kutse- ja oskuste süsteemi kui ka tööjõuvajaduse hindamist ja prognoosi; 	
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • tõsta esile tööjõuvajaduse analüüsi rolli, mis on süsteemi tervikliku toimimise ja strateegilise juhtimise eelduseks; • tagada selgus ja läbipaistvus, et seaduse pealkiri annaks õigesti edasi nii haridus- kui tööturupoliitika sidumise eesmärgi; • vähendada segadust võrreldes varasema kutsesüsteemi regulatsiooniga, mis ei hõlmanud tööjõuvajaduse analüüsi nii ulatuslikult. <p>Nende kaalutluste põhjal on põhjendatud ning sisuliselt vajalik, et seaduse pealkiri kajastaks ühtselt nii kutse- ja oskuste süsteemi kui ka tööjõuvajaduse raamistikku.</p> <p>Kutsekoda teeb ettepaneku kasutada eelnõu pealkirjana „Kutse-, oskuste ja tööjõuvajaduse süsteemi seadus“, mis on sisuline ja täpne, tuues üheselt esile nii oskuste ja kutsete süsteemi kui ka tööjõuvajaduse analüüsi kesksuse. Lisame kirja lõppu veel alternatiivseid nimevalikuid.</p>	
Kutsekoda	<p><i>Eelnõu § 7 lg 2 on sõnastatud järgmiselt:</i></p> <p>„(2) Kutsestandard koostatakse juhul, kui isiku kutsealane ligipääs tööturule või kutsealane hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega.“</p> <p>Kutsekoja eelistus on see, et kutsestandardite koostamine oleks lubatud ka olukordades, kus tegemist ei ole reguleeritud kutsega, kuid kutsestandardi järgi on vajadus ning kutsestandardi koostamist toetab ka valdkondlik eksperdikogu.</p> <p>Kutsekoja ettepanek:</p> <p>Sõnastada eelnõu § 7 lg 2 järgmiselt:</p> <p>„(2) Kutsestandard koostatakse juhul, kui ilmneb avalikust huvist, ohutusest, tööturu toimivusest või ohust isiku varale tingitud tõendatud vajadus teatud kutsealal kvalifikatsiooni väärtustamiseks või tööturule ligipääsu reguleerimiseks.“</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu eesmärk on muuta kutsestandardite kasutamine sihitumaks ning keskendada nende rakendamine eelkõige juhtudele, kus kutse olemasolu on vajalik tööturule ligipääsuks või kutsealaste õiguste ja hüvede kasutamiseks. Selline lähenemine võimaldab vähendada kutsesüsteemi liigset bürokraatiat ning tagada, et kutsestandardid täidavad oma põhifunktsiooni – olla kutsealase kompetentsuse hindamise alus olukordades, kus kutse omamine on õiguslikult või sisuliselt vajalik. Võrreldes VTKga, mille järgi algselt oli soov alles jätta vaid reguleeritud kutsed, on eelnõu väljatöötamisel oluliselt arvestatud töömaailma osapoolte sisendiga ning kutsestandardi koostamise alused paindlikumalt kirjeldatud.</p> <p>Eelnõu sõnastust täiendatakse arvestades ettepanekut nii, et oleks tagatud kutsestandardite koostamine tõendatud vajaduse</p>

		korral. „(2) Kutsestandard koostatakse juhul, kui isiku tööturul osalemine või tööalaste hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega või juhul, kui selleks on tööturu osaliste tõendatud vajadus
Kutsekoda	<p>Eelnõu § 3, lg 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:</p> <p>„(1) Kompetentsus on isiku tõendatud suutlikkus kasutada teadmisi, kogemusi ja hoiakuid töö- või õppeolukordades ja kutsealases arengus. Kompetentsust kirjeldatakse kompetentside kogumina.</p> <p>(2) Kompetents on teadmiste, oskuste ning kogemuste ja hoiakute kogum, mis võimaldab täita kindlat töö- või õppeülesannet või tegutseda teatud olukorras.“</p> <p>Kutsekoda teeb ettepaneku kasutada mõlema mõiste defineerimisel sama tegurite loetelu ja sõnastada eelnõu § 3, lg 1 sõnastus sarnaselt lõikega 2 järgnevalt:</p> <p>„(1) Kompetentsus on isiku tõendatud suutlikkus kasutada teadmisi, oskusi kogemusi ja hoiakuid töö- või õppeolukordades ja kutsealases arengus. Kompetentsust kirjeldatakse kompetentside kogumina.“</p>	<p>Osaliselt arvestatud.</p> <p>§ 3 mõistete sõnastust on täpsustatud arvestades erinevatelt osapooltelt laekunud ettepanekuid.</p>
Kutsekoda	<p>Eelnõu § 4, lg 1 sätestab:</p> <p>„Kvalifikatsiooniraamistik on võrdlusraamistik, mis eristab kutse- ja haridustasemeid omandatud teadmiste, oskuste, iseseisvuse ja vastutuse ulatuse alusel.“</p> <p>Kutsekoda leiab, et kvalifikatsiooniraamistik annab aluse võrrelda haridus- ja kutsetasemeid, aga ei erista neid otseselt.</p> <p>Kutsekoda teeb ettepaneku sõnastada eelnõu §4. lg 1 järgnevalt:</p> <p>„Kvalifikatsiooniraamistik on võrdlusraamistik, mis eristab kvalifikatsioonitasemeid teadmiste ja oskuste ning iseseisvuse ja vastutuse ulatuse alusel ning võimaldab kvalifikatsioonide seostamist kutse- ja haridustasemetega.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Kvalifikatsiooniraamistiku eesmärk on seaduse kontekstis selgelt ja üheselt siduda kõik kvalifikatsioonid – nii haridustasemed kui kutsetasemed – ühte võrdlusraamistikku. Eelnõu kontseptsioon käsitleb kutse- ja haridustasemeid kvalifikatsioonide liikidena, mille võrdlemine ja seostamine toimub just nende omandatud teadmiste, oskuste, iseseisvuse ja vastutuse ulatuse alusel.</p>
Kutsekoda	<p>Eelnõu §10, lg 3 loetelupunkt 8 on sõnastatud järgmiselt:</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Eelnõu senine sõnakasutus jääb muutmata, sest paragrahvi 10 lõike</p>

	<p>„kutse andmisega seotud kulude arvestamise põhimõtete ja kalkulatsiooni vormide kehtestamine;“</p> <p>Eelnõu §10, lg 3 loetelupunkt 9 on sõnastatud järgmiselt: „kutse taotlemise ja kutse taastõendamise tasu kehtestamine;“</p> <p>Kutsekoda teeb ettepaneku kasutada läbivalt ühesugust sõnastust: „kutse taotlemise ja kutse taastõendamise kulud, kutse taotlemise ja taastõendamise tasud“</p> <p>3.2 Eelnõu §10, lg 3 loetelupunkt 13 on sõnastatud järgmiselt: „kutse andmisega seotud dokumentide arhiveerimise korra väljatöötamine ja kehtestamine;“</p> <p>Kutsekoja hinnangul ei teki kutse andjatel arhiiviväärtuslikke dokumente arhiiviseaduse mõistes.</p> <p>Kutsekoda teeb ettepaneku sõnastada eelnõu §10, lg 3 loetelupunkt 13 ja §27, lg 1 asendada sõna „arhiveerimine“ sõnaga „dokumentide säilitamine“ ja sõnastada järgnevalt: „kutse andmisega seotud dokumentide säilitamise korra väljatöötamine ja kehtestamine;“</p>	<p>3 punktid täidavad sisuliselt erinevaid eesmärke ning seetõttu ei ole võimalik ega normitehniliselt põhjendatud neid ühtse väljenduse alla koondada. Punkt 8 käsitleb kulude arvestamise põhimõtteid ja kalkulatsiooni, mis on kutse andja sisemine kulupõhine toiming. Punkt 9 käsitleb aga taotleja poolt makstavat tasu, mis on õiguslikult teistsugune kategooria ning mille kehtestamine on riigi reguleeritud rahaline kohustus. Sõnade „kulu“ ja „tasu“ samastamine võiks tekitada segadust: kulu on kutse andja tegelik rahaline väljaminek, tasu on aga määrusega kehtestatav summa, mille taotleja kutse andjale maksab. Õigusselguse huvides kasutatakse eelnõus järjekindlalt mõistet „tasu“ kutse taotleja makstava rahalise kohustuse tähistamiseks, mistõttu ei ole pakutud muudatus põhjendatud.</p> <p>§ 10 lg 3 p 13 ja § 27 sisu on muudetud. § 10 lg 3 p 13 alusel kehtestab kutseasutus täiendavad teabehalduse nõuded. § 27 reguleerib isikuandmete töötlemist kutse andmise ja haldusjärelvalve menetlustest, sh isikuandmete säilitamise tähtaegu.</p>
<p>Kutsekoda</p>	<p>Kutsekoda ei pea õigeks tekkivat olukorda, kus omavalitsustele (edaspidi KOV) laieneb võimalus kutse andja õiguste taotlemiseks. Selle kohaselt võib KOV anda ka inseneri kutseid, elektrikute kutseid, millist iganes kutset ta soovib anda. Nii võib tekkida olukord, kus meil on 20 kutseandjat ühele kutsele ja nt Tartu annab kutseid oma sotsiaaltöötajatele, Tallinn omadele, Võru, Põlva omadele. Leiame, et sellise</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eelnõu § 13, lg 1 on sõnastatud järgmiselt: „Kutse andja on juriidiline isik, riigiasutus, õppeasutus või kohaliku omavalitsuse üksus, kellele kutseasutus on andnud kutse andmise õiguse.“ • olukorra tekkimine toob kaasa hoomamatu halduskoormuse kasvu ja devalveerib kutsesüsteemi terviklikkuse. • Kutsekoda teeb ettepaneku sõnastada eelnõu § 13, lg 1 järgmiselt: „Kutse andja on juriidiline isik, riigiasutus või 	<p>Arvestatud.</p>

	õppeasutus, kellele kutseasutus on andnud kutse andmise õiguse.“	
Kutsekoda	Haridusseadus (RT I, 01.07.2025) sätestab, et „Õppeasutus on haridusasutus, kus toimub õpetamine ja õppimine vastavalt õppekavale“. Seega laieneb selliselt sõnastatuna kutse andja õiguste taotlemise õigus kõigile õppekava alusel õpet läbiviivatele juriidilistele isikutele, sh lasteaiad, üldhariduskoolid, erakoolid jne. Kutsekoda teeb ettepaneku kaaluda mõiste „õppeasutus“ kitsendamist ja asendada see näiteks mõistetega „ kutse- ja kõrgharidust andvad õppeasutused “.	Mittearvestatud. Esmakutse andmise õiguse taotlemisel pole õppeasutusena tegutsemine ainus tingimus. Esmakutse andjale kehtivad tingimused on kirjeldatud §15.
Kutsekoda	Eelnõu § 13 lg 4 on sõnastatud järgmiselt: „(4) Kutseasutus annab kutse andmise õiguse kuni viieks aastaks ühele või mitmele avalikul konkursil valitud kutse andjale kutse või kutsete andmise kohta kutsetasemetel, mis on määratud kutse andja avaliku konkursi tingimustes.“ Kutsekoda on vastu muudatusele, mis loob võimaluse avaliku konkursi tulemusena anda kutse andja õigused rohkem kui ühele kutse andjale. Me ei näe praktilist vajadust sellise muudatuse järele, plaanitav lahendus tekitab ebaefektiivsust, ei ole kuluefektiivne ning võib vähendada motivatsiooni osaleda kutse andja konkursil. Kutsekoja hinnangul võiks kehtima jääda tänane regulatsioon, mille kohaselt antakse kutse andja õigused ühele kutse andjale. Kutsekoja ettepanek: Jätta kehtima tänases Kutseseaduses sätestatud põhimõte, et kutse andmise õiguse saab anda ainult ühele juriidilisele isikule.	Selgitame. Mitme kutse andja valimine on eelnõus ette nähtud võimalusena, mitte reeglina. Säte loob võimaluse valida rohkem kui ühe kutse andja, kus lühikese aja jooksul tuleb hinnata palju taotlejaid. Seletuskirjas selgitame, et kutseasutus kaasab jätkuvalt kutse andjate taotluste hindamisse eksperte, moodustades vajadusel laekunud taotluste hindamiseks komisjoni, mis vaatab läbi laekunud pakkumised ning hindab pakkumuse esitanud organisatsioonide võimekust kutse andjana tegutseda. Sh annavad eksperdid sisendit kuivõrd kiireloomuline ja rohkearvuline kutse taotlemine on ning millal on põhjendatud mitme kutse andja valimine.
Kutsekoda	Eelnõu § 13, lg 3 on sõnastatud järgmiselt: „Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud konkursi teistkordsel luhtumisel täidab kutse andja ülesandeid kutseasutus kuni uue kutse andja valimiseni avaliku konkursi korras.“	Mittearvestatud. Ettepanekut ei ole võimalik arvestada, sest Haridus- ja Teadusministeerium ei saa panna kohustusi riigiasutustele, mis ei asu HTMi haldusalas. Selline sõnastus eeldaks õigust anda teistele

	<p>Kutsekoda leiab, et see säte võib luua huvide konflikti §10, lg3, loetelupunktides 6-10 sätestatuga. Kui ühe juriidilise isiku pädevuses on kutse andmise reeglite kehtestamine ja järelevalve kutse andjate tegevuse üle ja samal ajal saab ta ka ise olla see, kellele ta ise need reeglid kehtestab ja kelle üle järelevalvet teostatakse, on tegemist huvide konfliktiga.</p> <p>Kutsekoda teeb ettepaneku kutse andja avaliku konkursi teistkordsel luhtumisel anda kutse andja ülesanded vastava regulatsiooni kehtestanud riigiasutusele ja sõnastada see järgnevalt:</p> <p>„Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud konkursi teistkordsel luhtumisel täidab kutse andja ülesandeid vastava kutseala regulatsioonid kehtestanud riigiasutus.“</p>	<p>ministeeriumidele või valitsusasutustele siduvaid ülesandeid ilma nende nõusolekuta ja väljaspool HTMi pädevust.</p> <p>Selgitame, et tegemist on erandjuhuga, mis on üle toodud kehtivast õigusest. Sätte eesmärk on tagada reguleeritud kutsealadel kutse andmine, et isikute tegevus tööturul ei oleks piiratud juhul kui ka kutse andja konkurss luhtub, mis on ka seletuskirjas täpsemalt selgitatud. Kutseasutus täidab kutse andja ülesandeid üksnes kuni uue kutse andja valimiseni avaliku konkursi korras.</p>
Kutsekoda	<p>Eelnõu §18, lg 4 on sõnastatud järgmiselt:</p> <p>„Õppe lõpetamisel loetakse isikule kutse antuks kandega kutse- ja oskuste registris, kui:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) isik on läbinud õppe Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2005/36/EÜ kutsevalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT L 255, 30.9.2005, lk 22–142) nimetatud reguleeritud kutsealal ja 2) õppekava vastab kutsestandardile või kompetentsiprofiilile ning õppeasutus on riiklikult tunnustatud. <p>Kutsekoda teeb ettepaneku, et õigusselguse huvides võiks seletuskirjas nimetada need kutsed, mille suhtes erand kehtestatakse. Samuti on oluline, et olukorras, kus õppekava vastab kutsestandardile või kompetentsiprofiilile ning õppeasutus on riiklikult tunnustatud, õppeasutus anda esmakutse.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Täpsustame seletuskirjas selgelt, et § 18 lg 4 on direktiivist 2005/36/EÜ tulenev kitsas erisäte, mis ei muuda üldreeglit: kutsestandardil põhineva õppekava korral omandatakse kutse ning kompetentsiprofiilil põhineva õppekava korral esmakutse.</p>
Kutsekoda	<p>Eelnõu §19, lg2. punkt 10 sätestab, et kutseandmise korras sisaldub ka kutse kehtivusaeg. Kutsekoda on seisukohal, et kutse kehtivusaeg vajab laiapõhjalist kokkulepet turuosaliste vahel ja võiks sisalduda kutsestandardis.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Kutse kehtivusaeg ei kuulu kutsestandardi reguleerimisalasse, sest kutsestandardis kirjeldatakse üksnes kutsealase kompetentsuse nõudeid. Kutsestandard on dokument, mis määratleb, milliseid teadmisi, oskusi ja vastutust kutse vastavale EKRI tasemele eeldab.</p>

	Kutsekoda teeb ettepaneku lisada kutse kehtivuse aeg kutsestandardisse.	Kutsestandard ei ole mõeldud sisaldama menetluslikke elemente või kutse andmise tehnilisi tingimusi. Eelnõu järgi saab ka kutse andmise korra kehtestamisel kutse kehtivuse aja turuosalistega kokku leppida.
Kutsekoda	Eelnõu §20, lg 1 sätestab: „Kutseeksam on protsess, mille käigus kutse andja hindab kutsestandardis või kompetentsiprofiilis kirjeldatud kompetentsuste olemasolu kutse taotlejal.“ Kutsekoda on seisukohal, et kompetentsiprofiilis kirjeldatakse kompetentside kogumit, mis kokku loovad eelduse kompetentsuse kujunemiseks. Kutsekoda teeb ettepaneku sõnastada eelnõu §20, lg 1 järgnevalt: „Kutseeksam on protsess, mille käigus kutse andja hindab kutsestandardis või kompetentsiprofiilis kirjeldatud kompetentside olemasolu kutse taotlejal“.	Arvestatud.
Kutsekoda	Eelnõu §21, lg 3 punkti 4 sätestab, et kutsekomisjoni ülesanne on „vajadusel hindamiskomisjoni moodustamine“. Samas sätestab eelnõu §22 lg 1 „Kutse andja võib moodustada kutse taotleja kompetentsuse hindamiseks hindamiskomisjoni.“ Kutsekoda teeb ettepaneku, et õigusselguse huvides on vaja hindamiskomisjoni moodustamine läbivalt, kas kutsekomisjoni või läbivalt kutse andja ülesandeks sõnastada.	Mittearvestatud. Hindamiskomisjoni moodustamine ei ole igal juhul vajalik ning seetõttu on mõistlik jätta kutsekomisjonile võimalus otsustada, kas hindamiseks moodustatakse eraldi hindamiskomisjon või kasutatakse teisi hindamismeetodeid. Samal ajal võimaldab § 21 lg 3 p 4 kutsekomisjonil vajaduse korral ise hindamiskomisjoni moodustada, näiteks valdkondades, kus hindamise maht või eripära seda eeldab. Kohustus moodustada hindamiskomisjon igal juhul looks põhjendamatut lisabürokraatiat ja suurendaks kutse andjate halduskoormust ilma sisulise vajaduseta.
Kutsekoda	Kutsekoja hinnangul vajavad paragrahvi 21 lõiked 2, 3 ja 4 sõnastuse muutmist, kuna eelnõus kasutatud sõnastus on mitmes aspektis ebaselge. Näiteks ei ole selge, millistel juhtudel peab kutseasutus moodustama kutsekomisjoni või miks peab kutsekomisjon esitama hindamise korraldamise ja tulemuste kohta koostatud protokollid kutse andjale. Kutsekomisjon on organ, kes teeb hindamisprotokollid aluseks	Osaliselt arvestatud. Selgitame, et kutseasutusel on kohustus vastavalt eelnõu §13 lõikele 3 täita kutse andja ülesandeid. Sellisel juhul laienevad kutseasutusele kutseandja ülesanded sh ülesanne moodustada kutsekomisjon. Tegemist on erandjuhuga, mis on üle toodud kehtivast õigusest. Sätte eesmärk on tagada reguleeritud kutsealadel kutse andmine, et isikute tegevus tööturul ei oleks piiratud juhul kui

	<p>võttes kutse andmise otsuse, mistõttu puudub vajadus esitada see eraldi kutse andjale.</p> <p>Kutse andmisega seotud dokumentide säilitamise kohta peaks kutset andval organisatsioonil olema sisemine kord, mis arvestab kutseasutuse kehtestatud põhimõtteid. Seda ei ole vaja seaduses eraldi reguleerida.</p> <p>Lõige 2 sätestab, et kui pole konkursiga valitud kutseandjat, korraldab kutsekomisjoni tööd kutseasutus. Ebaselgeks jääb, millistel asjaoludel selline olukord üldse tekkida saab. Teeme ettepaneku see säte välja jätta.</p> <p>Lõige 4 on samuti segadust tekitav. Sissejuhatava lause kohaselt ei tohi kutsekomisjoni liige osaleda muu hulgas isiku kompetentsuse hindamisel, kuid sama lõike punkt 3 sätestab, et ta ei tohi seda teha juhul, kui ta on osalenud hindamiskomisjoni töös. Selline sõnastus jätab ebaselgeks, milline on kutsekomisjoni liikme lubatud roll hindamises ja otsustamises.</p> <p>Allpool esitatud sõnastusettepanekus oleme muutnud ka lõike 3 punktide järjestust nii, et esmalt on loetletud ülesanded, mida kutsekomisjon täidab juhul, kui hindamiskomisjoni ei moodustata, ning seejärel ülesanded, mis on seotud hindamiskomisjoni moodustamisega. See muudab meie hinnangul lõike selgemaks. Lisaks oleme jaganud senise lõike 4 kaheks eraldi lõikeks: esimeses on sätestatud, millal kutsekomisjoni liige ei tohi osaleda otsustamisel, ning teises, millal ta ei tohi osaleda hindamises.</p> <p>Kutsekoda teeb ettepaneku sõnastada eelnõu §21 järgnevalt:</p> <p>„ (1) Kutse andja moodustab kutse andmise erapooletuse tagamiseks kutsekomisjoni, kuhu kuuluvad selle valdkonna kutse andmisest huvitatud osapoolte erialaste teadmiste ja kogemustega esindajad.</p> <p>(2) Kutsekomisjoni tööd korraldab konkursiga valitud kutse andja.</p>	<p>ka kutse andja konkurss luhtub, mis on ka seletuskirjas täpsemalt selgitatud. Kutseasutus täidab kutse andja ülesandeid üksnes kuni uue kutse andja valimiseni avaliku konkursi korras.</p> <p>Muudetud sõnastust § 21 lõigete 5 ja 6 sõnastust vastavalt ettepanekule.</p>
--	--	--

	<p>(3) Kutsekomisjoni ülesanded on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kutse andmise korra eelnõu väljatöötamine; 2) kompetentsuse hindamise juhendite, eksamimaterjalide ning muude kutse andmiseks vajalike dokumentide väljatöötamine ja kinnitamine; 3) kutset taotleva isiku kompetentsuse kutsestandardi nõuetele vastavuse hindamine; 4) hindamise korraldamise ja hindamise tulemuste kohta protokoll koostamine; 5) kutset taotlevale isikule kutse andmise või andmata jätmise otsustamine; 6) vajadusel hindamiskomisjoni moodustamine, kes hindab kutset taotleva isiku kompetentsuse vastavust kutsestandardi nõuetele 7) hindamiskomisjoni tegevuse kohta esitatud kaebuste lahendamine. <p>(4) Kutsekomisjoni liige ei tohi osaleda kutset taotleva isiku ega talle kutse andmise otsustamisel, kui:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ta on vahetult seotud kutset taotlevale isikule kutse andmiseks ettevalmistava koolituse või väljaõppe korraldamisega; 2) ta on kutset taotleva isiku tööandja või muul viisil isiklikult huvitatud kutse andmisest; 3) ta on osalenud hindamiskomisjoni töös või muud asjaolud tekitavad kahtlust tema erapooletuses. <p>(5) Kutsekomisjoni liige ei tohi osaleda kutset taotleva isiku kompetentsuse hindamisel käesoleva paragrahvi lõike 4 punktides 1 ja 2 nimetatud põhjustel ja muudel erapooletust mõjutavatel asjaoludel.</p> <p>(6) Kui kutsekomisjoni liikmel ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik vastata käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 esitatud kriteeriumitele, peab olema kutse andmise korras kirjeldatud, kuidas on tagatud erapooletu ja kvaliteetne hindamine.“</p>	
--	--	--

<p>Kutsekoda</p>	<p>Eelnõu § 24, lg 1 sätestab: „Kutse andjal on õigus kutsekomisjoni ettepanekul peatada kutse andmise otsuse kehtivus, kui kutset omava isiku tegevus ei vasta kutsestandardis kirjeldatud nõuetele kuni peatamise aluse äralangemiseni.“ Kutsekoda toetab kutse kehtivuse peatamise õigusliku võimaluse loomist ja teeme ettepaneku kaaluda positiivse kehtivuse peatamise lisamist. Näiteks kui isik on lapsehoolduspuhkusel või kaitseväeteenistuses, võiks olla ka isiku algatusel võimalik kutse otsuse kehtivusaeg peatada ja seeläbi kehtivusaega pikendada objektiivsete asjaolude tõttu.</p>	<p>Mittearvestatud. Eelnõu § 24 eesmärk on sätestada kutse kehtivuse peatamise õiguslik mehhanism olukordadeks, kus kutset omava isiku tegevus ei vasta kutsestandardis kirjeldatud nõuetele. See tähendab, et peatamine on järelevalveline meede, mis kaitseb avalikku huvi, teenuse kvaliteeti ja kutse usaldusväärust. Peatamise aluseks ei ole ega saa olla isiku enda soov ajutiselt kutsetegevusest loobuda, sest see muudaks peatamisinstituudi olemust ja seoks kutse kehtivuse põhjendamatult individuaalsete elusündmustega. Seletuskirja järgi ei ole isiku vabatahtlik soov kutse peatamiseks peatamise alus – kutse kehtivuse peatamine peab alati tulenema sisulisest vajadusest hinnata kutsealase pädevuse vastavust nõuetele, mitte haldusvälisest asjaolust.</p>
<p>Kutsekoda</p>	<p>Eelnõu § 55, loetelupunkt 2 sätestab: „2) paragrahvi 9 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(5) Kui küttesüsteemi ohutuse hindamiseks ei ole asjakohast teavet, võib Päästeamet või kohaliku omavalitsuse üksus küttesüsteemi kütteseadme, korstna ja ühenduslõõri nõuetele vastavuse kohta nõuda eksperthinnangut. Eksperthinnangu koostab 5. taseme kutsega pottseppmeister, 5. taseme kutsega korstnapühkija-meister või vastava valitud kompetentsiga 6. taseme kutsega tuleohutusekspert. Eksperthinnangu koostanud isik esitab eksperthinnangu...“ Kehtivas kutsestandardis (14.02.2025 – 13.02.2030) on ekspertiisi tegemise õigus Pottseppmeister, tase 5 spetsialiseerumisega Pottseppmeister-ekspert, tase 5 kutse omanik. Kutsekoda teeb ettepaneku täpsustada eelnõu selle tuginevalt ja sõnastada järgnevalt: „(5) Kui küttesüsteemi ohutuse hindamiseks ei ole asjakohast teavet, võib Päästeamet või kohaliku omavalitsuse üksus küttesüsteemi kütteseadme, korstna ja ühenduslõõri nõuetele vastavuse kohta nõuda eksperthinnangut. Eksperthinnangu koostab 5. taseme kutsega pottseppmeister,</p>	<p>Arvestatud. Täpsustatud sõnastust nii, et see oleks kooskõlas sätte üldise sõnastusega sh tuleohutusekspertide kvalifikatsiooniga. Lisatud vastava kompetentsiga 5. taseme kutsega pottseppmeister.</p>

	<p>spetsialiseerumisega Pottseppmeister-ekspert, tase 5 kutse omanik.“</p>	
<p>Kutsekoda</p>	<p>Kutsekoda teeb ettepaneku muuta alushariduse seaduse (AHS) paragrahve 29 ja 38.</p> <p><u>Paragrahv 29</u></p> <p>Kehtivas alushariduse seaduse § 29 lõikes 5 on sätestatud lasteaia abiõpetaja kvalifikatsiooninõuded järgmiselt:</p> <p>„(5) Lasteaia abiõpetaja kvalifikatsiooninõuded on:</p> <p>1) vähemalt keskharidus ja lapsehoidja kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele või</p> <p>2) vähemalt keskharidus ja pedagoogilised kompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.“</p> <p>Sama paragrahvi lõikes 6 on sätestatud, et käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 nimetatud õpetaja pedagoogilised kompetentsid on kirjeldatud õpetaja kutsestandardis ning lõikes 5 nimetatud abiõpetaja pedagoogilised kompetentsid on kirjeldatud lapsehoidja kutsestandardis.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada AHS § 29 järgmiselt:</p> <p>1) lisada lõikesse 5 punkt 3 järgmises sõnastuses: „3) vähemalt keskharidus ja õpetaja, tase 5 kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.“</p> <p>2) lõike 6 lõppu lisada sõnad „ ja õpetaja, tase 5 kutsestandardis“.</p> <p>Selgituseks märgime, et alushariduse seaduse loomise ajal ei olnud veel kutsestandardit õpetaja tase 5. Tänapäevaks on kutsestandard kehtiv ja toimub kutse andmine. Selle kutsestandardi töökirjelduses on öeldud, et viienda kutsetaseme õpetaja töötab abiõpetajana koolis või lasteaias ning alustava huvihariduse õpetajana huvikoolis.</p> <p><u>Paragrahv 38</u></p> <p>Kehtivas alushariduse seaduse paragrahvis 38 lõikes 1 on lapsehoidja kvalifikatsiooninõuded sätestatud järgmiselt:</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 32 lõike 3 järgi ei kavandata ühte seaduseelnõusse erinevate seaduste muutmise sätteid, mis ei ole seotud ühise reguleerimisobjekti või ühise eesmärgi saavutamiseiga. Alushariduse seaduse regulatsiooni kutse seaduse eelnõu ei puuduta. Seega esitatakse ettepanek eraldiseisvana Haridus- ja Teadusministeeriumi alus- ja põhihariduse osakonnale.</p>

	<p>„Lapsehoidja kvalifikatsiooninõuded on vähemalt keskharidus ja 4. taseme lapsehoidja kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.“</p> <p>Teeme ettepaneku muuta AHS § 38 lõige 1 sõnastada järgmiselt:</p> <p>„(1) Lapsehoidja kvalifikatsiooninõuded on vähemalt keskharidus ja lapsehoidja kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.“</p> <p>Lisaks teeme ettepaneku tunnistada § 38 lõige 2 kehtetuks.</p> <p>Selgituseks märgime, et edaspidi määratletakse lapsehoidja kutse ainult ühel EKR tasemel, s.o tasemel 5, kuna lapsehoidja töös vajalikud kompetentsid vastavad oma teadmiste rohkuselt, keerukuselt, iseseisvuse ja vastutuse ulatuse poolest EKR 5. tasemele.</p>	
Tallinna linn	<p>Seaduse eelnõu § 14 sätestab kutse andja valimisega seonduva. Muuhulgas on sätestatud tingimused, millele peab kutse andja konkursil osaleja vastama. Sama paragrahvi lõike 1 punkti 2 kohaselt peab kutse andja konkursil osaleja olema moodustanud kutsekomisjoni. Miks peab kutsekomisjon olema moodustatud juba siis, kui ei olegi veel teada, kas taotleja osutub konkursil valituks?</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Nõue esitada kutsekomisjon juba konkursil osalemise etapis on kehtestatud eesmärgiga hinnata kutse andja tegelikku valmisolekut ja suutlikkust täita kutse andmise ülesannet. Seletuskirja järgi peab kutse andja konkursil osalejal olema tõendatud võimekus tagada usaldusväärne, sõltumatu ja kvaliteetne kompetentsuse hindamine ning vältida huvide konflikti olukordi.</p> <p>Kutsekomisjoni kavandatud koosseisu esitamine on oluline just selleks, et kutseasutus saaks hinnata, kas taotlejal on olemas pädevad, erapooletud ja valdkonda tundvad eksperdid, kelle kaasamine on kutse andmise tuumiktingimus. Tegemist ei ole lõpliku komisjoni kinnitamisega, vaid eeldatava nimekirja esitamisega, mis näitab, et taotleja on sisuliselt ette valmistatud ning suudab kohe pärast õiguse saamist hindamisprotsessi käivitada.</p> <p>Kui komisjoni esitamist nõutaks alles pärast konkursi võitmist, suureneks risk, et kutse andja ei ole tegelikult võimeline moodustama nõuetele vastavat komisjoni, mis omakorda võiks takistada hindamise läbiviimist ja seeläbi mõjutada kutse taotlejate õigusi.</p>

Tallinna linn	Eelnõu § 15 lõige 1 sätestab: „ <i>Kutseasutus annab esmakutse andmise õiguse riiklikult tunnustatud õppeasutusele kutse andjana tegutsemiseks pärast õppekava registreerimist Eesti hariduse infosüsteemis, kui õppekava vastab ametialasele kompetentsiprofiilile.</i> “ Kas esmakutse andmise õiguse saamiseks peab kutseasutus läbima §-s 14 nimetatud konkursi?	Selgitame. Esmakutse andmise õigust ei saa taotleda valikul konkursil vaid ainult §15 toodud tingimustel st õiguse saab vaid riiklikult tunnustatud õppeasutus õppekava registreerimisel juhul kui õppekava vastava ametialasele kompetentsiprofiilile. Esmakutse andmise õiguse saab õppeasutus ainult enda vastava õppekava lõpetajatele esmakutse andmiseks. Juhul kui õppeasutus soovib tegutseda ka kutse andjana st. anda kutsestandardi alusel kutset töömaailma taotlejatele, siis on tal võimalik osaleda avalikul konkursil ja taotleda kutse andja staatust vastavalt § 14 kirjeldatud tingimustele.
Tallinna linn	Kutse andja ülesanne on muuhulgas korraldada kutse andmise korra eelnõu, mille kehtestab kutseasutus (seaduse eelnõu § 16 lõige 1 punkt 4, § 19 lõige 2). Vastavalt seaduse eelnõu § 13 lõikele 4 võib kutseasutus anda kutse andmise õiguse ka mitmele kutse andjale. Mis saab, kui kutse andjaid on mitu? Kas sellisel juhul peavad kutse andjad tegema kutse andmise korra eelnõu koostamisel koostööd või esitavad nad mõlemad eraldi eelnõud kinnitamiseks kutseasutusele?	Selgitame. Mitme kutse andja valimine on seaduses ette nähtud erandjuhuna, kui selleks on põhjendatud vajadus. Juhul kui ühele kutsele on vajadusest tulenevalt valitud mitu kutse andjat siis vastavalt eelnõu §19 lõikele neli kohaldatakse ühele kutsele alati ühte ja sama kutse andmise korda. Kutse andmise korra kehtestab §10 alusel kutseasutus.
Tallinna linn	Kutseasutus võib tunnistada õppeasutuse kutse andja õiguse esmakutse andmiseks kehtetuks muuhulgas siis, kui: õppekava ei vasta kutsestandardile või kompetentsiprofiilile (seaduse eelnõu § 17 lõige 2 punkt 3). Seaduse eelnõu § 15 lõikest 1 tulenevalt on esmakutse andmise õiguse saamise eelduseks see, et õppekava vastab ametialasele kompetentsiprofiilile, kuid selle õiguse võib tunnistada kehtetuks ka siis, kui õppekava ei vasta kutsestandardile. Seega on seaduse eelnõu § 15 lõige 1 ning 17 lõige 2 punkt 3 vastuolulised ja jääb selgusetuks, kas esmakutse andmise õiguseks peab õppekava vastama kutsestandardile ja/või kompetentsiprofiilile või peab vastama üksnes kompetentsiprofiilile.	Selgitame. Seaduse § 17 lõige 2 punkt 3 annab kutseasutusele õiguse tunnistada esmakutse andmise õigus kehtetuks juhtudel, mis hõlmab nii kompetentsiprofiili alusel loodud õppekavasid (tulevikumudel), kui ka kutsestandardile vastavaid õppekavasid üleminekuperioodil, mil kutsestandard võib veel olla mõne õppekava alus. Üleminekuperioodil võrdsustatakse õppekavade aluseks olevad kutsestandardid ja kompetentsiprofiilid, et tagada õppeasutustele, kes praeguses süsteemis annavad kutset enda õppijatele võimalus jätkata esmakutse andmist nende kutsete osas, millele nad olid kutse andjad enne seaduse muutmist. Selle lahenduse eesmärk on vältida olukorda, kus varasemalt kutse andmise õigust omanud õppeasutus

		kaotaks selle üksnes seetõttu, et õiguslik alusdokumendi tüüp muutub.
Tallinna linn	Seaduse eelnõu § 22 annab kutse andjale õiguse moodustada kutse taotleja kompetentsuse hindamiseks hindamiskomisjoni. Kas kutse andja võib moodustada ka mitu hindamiskomisjoni, kui kutse andja annab mitut erinevat kutset?	Selgitame. Sätte eesmärk on anda kutse andjale õigus ja paindlikkus moodustada hindamiskomisjon juhtudel, kus see on kutse andmise protsessi läbiviimiseks vajalik. Kuigi sätte sõnastus kasutab ainsust, ei piirata sellega kutse andja võimalust moodustada rohkem kui üks komisjon, kui hindamismaht ja -korraldus seda nõuavad. Tegemist on tavapärase normitehnilise väljendusega, kus ainsuse kasutamine ei tähenda kitsendust ega välista mitmuse põhimõtte rakendamist.
Tallinna linn	Paragrahvi 26 lõike 1 kohaselt kaetakse kutseõppe tasemeõppe tegevustoetuse alusel moodustatud koolituskohal õppiva õpilase õppe lõpetamiseks sooritatava kutseeksami kulud riigieelarvest üks kord, kui õpilane osaleb kutseeksamil õppeaja jooksul või aasta jooksul pärast lõpetamist. Kes katab kulud, kui õpilasel on vaja läbida korduseksam(id)?	Selgitame. Riigieelarvest kaetakse ühe kutseeksami sooritamise kulud õppeasutuse tasemeõppe tegevustoetuse alusel õppivale õppijale. See tähendab, et igal õppijal on õigus tasuta osaleda ühel ametlikul kutseeksamil õppeperioodi jooksul või kuni aasta pärast selle lõpetamist. Kui kutseksam ebaõnnestub, tuleb vastavalt kutseharidusstandardile koolil korraldada õppija õpitulemuste hindamine. Sellisel juhul ei ole tegemist enam kutseeksamiga kutse andmise mõttes, vaid olukorraga, kus õppijal on vaja täita õppekava lõpetamise tingimusi.
Tallinna linn	Eelnõu §-ga 43 muudetakse investeerimisfondide seadust. Juhin tähelepanu, et seaduse õige nimetus on investeerimisfondide seadus, mitte investeerimisfondi seadus nagu on öeldud eelnõus.	Arvestatud.
Eesti Üliõpilaskondade Liit	Eelnõu § 8 kohaselt kasutatakse kompetentsiprofiile õppe- ja koolituskavade koostamise alusena. Samuti sätestab § 13 lõike 5, et kõrgkool võib saada kutse andja õiguse juhul, kui õppekava vastab kutsestandardile. EÜL-i hinnangul võivad need sätted aidata parandada hariduse ja tööturu vahelist seost, mis on õppijate jaoks oluline, kuna see toetab sujuvamat üleminekut tööturule. Samas peab nende põhimõtete	Teadmiseks võetud.

	<p>rakendamisel arvestama kõrghariduse eripära. Kõrgharidus ei keskendu üksnes konkreetse ametikoha oskustele, vaid arendab ka laiemat teadmiste ja oskuste pagasit, sealhulgas analüüsi-, uurimis-, kriitilise mõtlemise ja teaduspõhise probleemi lahendamise oskust. EÜL nõustub antud paragrahvide eesmärgiga, kuid rõhutab, et kõrgharidus ei peaks keskenduma ainult olemasolevatele töökohtadele. Kõrghariduse roll on läbi üldoskuste arendamise valmistada õppijaid ette ka tuleviku töödeks ja ühiskondlikeks rollideks, mida ei pruugi veel eksisteerida. Seetõttu peab kutseüsteemi ja kõrghariduse koostöö olema üles ehitatud partnerlusel, kus kutsestandardid ja kompetentsiprofiilid annavad sisendit õppekavade arendamiseks, kuid õppekavade akadeemiline ülesehitus kujuneb kõrgkoolide ja erialakogukondade koostöös. Samuti peab tagama, et kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide arendamisel oleksid kaasatud kõrgkoolide esindajad ning arvestataks kõrghariduse eesmärkidega. Siinkohal soovime veel rõhutada, et on ka oluline, et kutseharidust omandavatel õppurid omandaksid tugevad üldpädevused, et hõlbustada nende võimalusi jätkata enda haridusteed kõrghariduses ning pidada vastu kiireloomuliselt muutuval tööturul</p>	
<p>Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing</p>	<p>Lisada § 16 lõikesse 2 või eraldi paragrahvina nõue, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> – esmakutse andmisel peavad kõik sama ametialase kompetentsiprofiili alusel õpetavad õppeasutused kasutama ühtset hindamisraamistikku või standardiseeritud hindamismudelit, mille kehtestab HTM või kutseasutus koostöös valdkondliku eksperdikoguga. – hindamismudeli loomisel tuleb kaasata valdkonna tööandjad ja erialaliidud. <p><i>Põhjus:</i> tagab koolide ja kutsete võrreldavuse ning tööandjate usalduse, välistab sisulised erinevused hindamistes ja väldib olukorda, kus esmakutse kvaliteet varieerub sõltuvalt koolist.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu § 16 lõike 2 järgi peab õppeasutus esmakutse andmisel kaasama kompetentsuse hindamise valdkonna tööandjaid. See tähendab, et õppija kompetentsuse hindamises osalevad lisaks õppeasutusele ka töömaailma esindajad. Täpsemad õppe hindamise kaasamise viisid kirjeldatakse vastava haridustaseme õigusaktides, näiteks kutseharidusstandardis. Haridusstandardid reguleerivad õppe alustamise ning lõpetamise tingimused ning ka kehtivas õiguses on õppe lõpetamisel kutseksamite läbiviimine kutsehariduse õppekavade lõpetamisel kirjeldatud kutseharidusstandardis.</p>

Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing	<p>Hindamiskomisjonide koostamise ja rolli täpsustamine Täiendada § 16 lõiget 2 või § 21 põhimõtteid nii, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esmakutsete puhul kehtivad selgelt reguleeritud hindamiskomisjoni moodustamise nõuded, sh tööandjate esindatuse minimaalne tase (nt vähemalt 1/3 komisjonist). • Komisjoniliikmete sõltumatuse ja erapooletuse nõuded peavad kehtima samal tasemel kui kutsekomisjonidele, vältimaks tööandjate kriitikat erapooletuse puudumise osas. <p><i>Põhjendus:</i> Tööandjate peamine mure on tööandjate vähene või ebajärjekindel roll kutse andmisel. Selge raamistik loob usaldust.</p>	<p>Selgitame. Esmakutse andmisel kohaldatakse vastavaid haridusstandardeid ning neist tulenevaid nõudeid õpiväljundite saavutamise hindamisel. Esmakutse andmise lihtsustatud kord õppeasutustele vähendab dubleerimist ja võimaldab kutse omandamist juba õppeprotsessi käigus, toetades elukestva õppe põhimõtteid ja tööjõu kiirendatud siirdumist tööturule. Esmakutse andmisel on õppeasutusel kutse andjana vastavalt eelnõu § 16 lõike 2 punktile 2 kohustus kaasata õpilase kompetentsuse hindamisse sobilikus õppe- või töökeskkonnas valdkonna tööandjaid. Samas ei näe seadus ette, et tööandjate kaasamine peab toimuma ühe komplekseksamina õppe lõpus.</p>
Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing	<p>Esmakutse mõtestamine selgelt kutsesüsteemi osana Täiendada § 6 ja § 18 selgitusega, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esmakutse on kutsesüsteemi üks kvalifikatsiooniliik ja osa ühtsest kvalifikatsiooniraamistikust, mitte pelgalt kooli siseotsus. • Esmakutse omamine annab tööturul selge signaali vastava kompetentsuse olemasolu kohta ning on võrreldav töömaailma kutsega kvalifikatsiooniraamistikus määratud tasemel. <p><i>Põhjendus:</i> Tähtis kutsehariduse maine ja õppijate motivatsiooni seisukohalt; väldib tööandjate arusaama, et koolilõpukutse on „teisejärguline”.</p>	<p>Selgitame. Täpsustame seletuskirjas, et § 18 lg 4 on direktiivist 2005/36/EÜ tulenev kitsas erisäte, mis ei muuda üldreeglit: kutsestandardil põhineva õppekava korral omandatakse kutse ning kompetentsiprofiilil põhineva õppekava korral esmakutse.</p>
Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing	<p>Esmakutse andmise protsessi detailsem reguleerimine Täpsustada § 15 ja § 16 lõikeid, et seaduses oleks selgelt kirjas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esmakutse andmisel rakendatavad hindamise kvaliteedikriteeriumid (tõenduspõhised hindamismeetodid, hindajate kompetentsinõuded jne). • nõue dokumenteerida hindamismudel ja hindamiskriteeriumid ühtsetes juhendites, mis peavad olema avalikud ja võrreldavad. 	<p>Selgitame. Eelnõu § 16 lõike 2 järgi peab õppeasutus esmakutse andmisel kaasama kompetentsuse hindamisse valdkonna tööandjaid. See tähendab, et õppija kompetentsuse hindamises osalevad lisaks õppeasutusele ka töömaailma esindajad. Täpsemad õppe hindamisse kaasamise viisid kirjeldatakse vastava haridustaseme õigusaktides, näiteks kutseharidusstandardis. Haridusstandardid reguleerivad õppe alustamise ning lõpetamise tingimused ning ka</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • õppekava vastavuse kontroll kompetentsiprofiilile peab sisaldama hindamise korralduse kontrolli (ehk et mitte ainult õpiväljundid, vaid ka hindamismudel vastab nõuetele). <p><i>Põhjendus:</i> HTM ametnikud on viidanud vajadusele reguleerida seda kutsehariduspoliitika tasandil, kuid seaduses peab olema alusnorm, mis kohustab välja töötama detailsemad regulatsioonid.</p>	<p>kehtivas õiguses on õppe lõpetamisel kutseksamite läbiviimine kutsehariduse õppekavade lõpetamisel kirjeldatud kutseharidusstandardis. Kutsehariduse puhul on kutseharidusstandardi alusel toimuva oskuste demonstratsiooni põhimõtted ja ühtsed juhendid koostöös koolidega väljatöötamisel 2026. aasta jooksul.</p>
<p>Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing</p>	<p>Tööandjate rolli tugevdamine ja selge osalus esmakutse andmisel</p> <p>Täiendada § 16 lõiget 2 punktiga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “Tööandjaid kaasatakse hindamisse läbipaistvalt, dokumenteeritult ja ühtlustatud põhimõtete järgi, mille kutseasutus kehtestab.” <p><i>Põhjendus:</i> Vähendab tööandjate kriitikat, et esmakutse ei taga piisavat töömaailma sisendit</p>	<p>Mittearvestatud</p> <p>Selgitame, et tööandjate kaasatus õppe pakkumisse säilib kompetentsiprofiilide kaudu. Eelnõu § 8 järgi on kompetentsiprofiil õppe- ja koolituskavade koostamise alus ning esmakutse antakse õppekava lõpetamisel just kompetentsiprofiilis kirjeldatud kompetentside omandamise korral. Samal ajal näeb eelnõu § 12 ette valdkondlikud eksperdikogud, kuhu kuuluvad töötajate, tööandjate, kutse- ja erialaühenduste ning haridus- ja koolitusasutuste esindajad ning mille ülesanne on teha ettepanekuid kompetentsiprofiilide väljatöötamiseks ja uuendamiseks ning anda nende kavanditelet eksperthinnang. See tähendab, et esmakutse aluseks olevate kompetentside kujundamisele on kaasatud töömaailma esindajad.</p> <p>Teiseks tuleneb töömaailma kaasamine hindamise tasandil. Eelnõu § 16 lõike 2 järgi peab õppeasutus esmakutse andmisel kaasama kompetentsuse hindamisse valdkonna tööandjaid. See tähendab, et õppija kompetentsuse hindamises osalevad lisaks õppeasutusele ka töömaailma esindajad. Täpsemad õppe hindamise kaasamise viisid kirjeldatakse vastava haridustaseme õigusaktides näiteks kutseharidusstandardis. Haridusstandardid reguleerivad õppe alustamise ning lõpetamise tingimused ning ka kehtivas õiguses on õppe lõpetamisel kutseksamite läbiviimine kutsehariduse õppekavade lõpetamisel kirjeldatud kutseharidusstandardis.</p> <p>Kolmandaks tuleneb töömaailma sisendi süsteemne arvestamine tööjõu ja oskuste arendusnõukogu kaudu. Eelnõu § 11 kohaselt on</p>

		<p>tegemist Vabariigi Valitsuse moodustatud nõukoguga, kuhu kuuluvad töö- ja haridusvaldkonna osapooled ning mille ülesanne on koondada tööjõu nõudluse ja oskuste vajadusega seotud teavet ning teha ettepanekuid kutse- ja oskuste süsteemi arendamiseks.</p> <p>Seega näeb eelnõu ette töömaailma kaasamise kolmel tasandil: kompetentsiprofiilide kujundamisel (valdkondlikud eksperdikogud), õppijate kompetentsuse hindamisel (tööandjate kaasamine hindamisse) ning süsteemi strateegilisel kujundamisel (tööjõu ja oskuste arendusnõukogu). Kirjeldatud meetmete kaudu on tagatud, et esmakutse aluseks olevad kompetentsid ja nende hindamine on seotud tööturu vajadustega.</p>
<p>Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing</p>	<p>Esmakutse positsiooni selgem väljatoomine kutse- ja oskuste süsteemis</p> <p>Lisada § 2 või § 6 juurde põhimõte, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esmakutse toetab koolilõpetajate sujuvat üleminekut tööturule ja loob aluse kutse- ja osakutse taotlemiseks tööandjate juures. <p><i>Põhjendus:</i> aitab raamida esmakutset kui osa terviklikust kvalifikatsioonisüsteemist, mitte eraldiseisvat koolisisest taset.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Täiendatud seletuskirja esmakutse ja tööturule siirdumise seoses selgitusega.</p>
<p>Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing</p>	<p>Üldine põhjendus muudatustele</p> <p>Tööandjate skeptilisus</p> <p>Tööandjad on väljendanud, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nad ei näe vajadust koolilõpu kutse järele; • hindamise erapooletus on nende hinnangul ohus; • soovitakse senist kutse andmise mudelit jätkata. <p>Lisatud ettepanekud loovad tööandjate jaoks usaldusliku raamistiku ja ühtsed kvaliteedinõuded.</p> <p>EKEÜ seisukoht</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esmakutse peab olema osa kutsesüsteemist; • vaja on tagada võrreldavus, ühine kvaliteediraam ja selged hindamis põhimõtted. 	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu kohaselt on esmakutse selgelt määratletud kutsesüsteemi osana ning see tugineb kompetentsiprofiilidele, mis on ühtlased kogu süsteemis ja mille koostamise kaasatakse tööandjad. Nii kompetentsiprofiilide väljatöötamine kui ka hindamispraktikad lähtuvad töömaailma vajadustest ning on seotud OSKA uuringute ja valdkondlike ekspertkogude tööga, mis ühendab tööandjaid, koolitusasutusi ja kutseasutust.</p> <p>Seletuskirjas on kirjeldatud, et tööandjate usalduse tagamiseks peab õppeasutus kaasama tööandjaid nii õpingute ajal kui ka õppe lõpus toimivas hindamises. See tagab, et õpilaste kompetentsuse hindamine ei ole pelgalt koolisisene tegevus, vaid tugineb eriala töömaailma esindajate teadmistele ja kogemustele.</p>

	<p>EKEÜ soovidega kooskõlas olevad muudatused tugevdavad kutsehariduse mainet, suurendavad läbipaistvust ja süsteemsust.</p> <p>EKEÜ ettepanek on täiendada eelnõud nii, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> • esmakutse oleks selgelt määratletud ja väärtustatud kutsesüsteemi osa, • hindamine oleks standardiseeritud ja usaldusväärne, • tööandjate roll oleks selgelt ja ühtselt reguleeritud, • koolide vahel oleks võrreldavus tagatud, • kvaliteet oleks läbipaistev ja järelevalve piisav. <p>Need muudatused loovad aluse usaldusväärsele ja mõtestatud esmakutsele ning vähendavad tööandjate vastuseisu.</p>	<p>Isiku omandatud esmakutse kantakse kutse- ja oskuste registrisse samamoodi nagu töömaailma kutse, mis tagab läbipaistvuse, jälgitavuse ja võrreldava info kõigi kutsete kohta.</p>
<p>Eesti Ehitusettevõtjate Liit</p>	<p>Kutseseaduse eelnõu seletuskirja punktis 2 sõnastatud eesmärk: Seaduse eesmärk Kutseseaduse eelnõu eesmärk on parandada haridus- ja töömaailma sidusust ning korraldada terviklikult ümber kutsesüsteem, et see toetaks eri sihtrühmade oskuste arendamist ja karjääri kujundamist ning elukestvat õpet.</p> <p>Kommentaar: <i>Seaduse eesmärk omaette ei peaks olema kutsesüsteemi täielik ümberkorraldamine.</i> <i>Eesmärk peaks olema selgelt ja ühemõtteliselt sõnastatud, et see oleks ühiskonna kõikidele osapooltele üheselt arusaadav. Seaduse eesmärk peab olema selgelt ja ühemõtteliselt sõnastatud ka seaduse preambulis (mitte ainult seletuskirjas).</i></p> <p>Sõnastusettepanek: Kutseseaduse eesmärk on töö- ja haridusmaailma sidumine, et toetada inimeste tööelu</p>	<p>Arvestatud. Täiendatud seletuskirja. Eelnõu seletuskirjas on seaduse eesmärk kirjeldatud põhjalikult, rõhutades vajadust parandada haridus- ja töömaailma sidusust ning luua terviklik ja kaasaegne kutse- ja oskuste süsteem, mis toetab sihtrühmade oskuste arendamist ja elukestvat õpet. Eelnõu eesmärgiks on süsteemi uuendamine ja sidususe parandamine, ümberkorraldamine on vahend antud eesmärgi saavutamiseks.</p>

	kujundamist ja elukestvat oskuste arendamist, arvestada tööturu vajadustega ning kohanduda ühiskonnaelu muutustega.	
Eesti Ehitusettevõtjate Liit	<p>§ 3 (1) Eelnõu tekst: Kompetentsus on isiku tõendatud oskus kasutada teadmisi, kogemusi ja hoiakuid töö- või õppeolukordades ja kutsealases arengus. Kompetentsust kirjeldatakse kompetentside kogumina.</p> <p>Kommentaari: <i>Teadmiste kasutamise oskusest ainuüksi ei piisaku omandatud teadmisi ja kogemusi pole ametialal töötamiseks piisavalt, siis ei piisa ainuüksi nende kasutamise oskusest.</i></p> <p>Sõnastusettepanek:</p> <p>§ 3 (1) Kompetentsus on isiku tõendatud suutlikkus kasutada ametialal töötamiseks vajalikke omandatud teadmisi, kogemusi ja hoiakuid töö- või õppeolukordades ja kutsealases arengus. Kompetentsust kirjeldatakse kompetentside kogumina.</p>	Arvestatud.
Eesti Ehitusettevõtjate Liit	<p>§ 6 Kutse, kutsetase, osakutse ja esmakutse</p> <p>(4) Eelnõu tekst: Esmakutse on õppeasutuse otsusega tõendatud kompetentsus, et isik on omandanud kõik kompetentsiprofiilis kirjeldatud ametialased kompetentsid.</p> <p>Kommentaari: <i>Ainuüksi õppeasutuse otsusest ei piisa kompetentsuse tõendamiseks. Kui tööturu esindajat hindamisprotsessi ja otsustamisse ei kaasata, siis muutub esmakutsesisuliselt kooli lõputunnistuseks mis ei pruugi tööturule tegelikult omandatud kompetentsidest tõest ülevaadet anda.</i></p> <p><i>Näide: Täna korraldavad kutsekoolides kutseeksameid tööturu kutse andjad ja tihti esineb olukordi kus suur osa õpperühmast</i></p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu ei näe ette esmakutse andmist „pelgalt kooli lõputunnistusena“ ning kommentaaris väljendatud probleem on eelnõus juba süsteemselt maandatud. Töömaailma kaasamine esmakutse andmisel toimub kolmel tasandil, mistõttu ei ole põhjendatud muuta otsustamismehhanismi selliselt, et esmakutse antakse õppeasutuse ja tööandjate „ühise otsusega“.</p> <p>1. Kompetentsiprofiilide tasand – tööandjad kujundavad esmakutse aluseks olevad nõuded.</p> <p>Kompetentsiprofiilid, millele esmakutse tugineb, töötatakse välja valdkondlikes eksperdikogudes, kuhu kuuluvad tööandjate, töötajate, kutse- ja erialaühenduste ning haridusasutuste esindajad (eelnõu § 12). Seega määrab töömaailm ise, millist kompetentsust esmakutse eeldab.</p>

	<p><i>kutseeksameid edukalt ei soorita. Samas korraldatakse neile järgneva paari päeva jooksul kooli eksam mille tulemusena sisuliselt kõik kooli lõpetavad (eelnõu kohaselt saavad kõik lõpetajad esmakutsed).</i></p> <p>Sõnastusettepanek: (4) Esimärgutse on õppeasutuse ja tööandjate ühise otsusega tõendatud kompetentsus, mis kinnitab, et isik on omandanud kõik õppekava aluseks olevas kutsestandardis või kompetentsiprofiilis kirjeldatud ametialased kompetentsid.</p>	<p>2. Hindamise tasand – tööandjate osalemine õppija hindamises on kohustuslik.</p> <p>Eelnõu § 16 lõike 2 järgi peab õppeasutus esimärgutse andmisel kaasama valdkonna tööandjaid kompetentsuse hindamisse. See tähendab, et tööandjad osalevad otseselt hindamisprotsessis ning annavad sisulise hinnangu õppija kompetentsusele.</p> <p>3. Süsteemi strateegiline tasand – töömaailma sisendi pidev kogumine ja suunamine.</p> <p>Tööjõu ja oskuste arendusnõukogu (eelnõu § 11) koondab tööandjate ja haridusvaldkonna esindajaid ning annab suuniseid kutse- ja oskuste süsteemi arendamiseks. See tagab, et kogu süsteemi kujundamine on läbivalt tööturu vajadustega kooskõlas. Kokkuvõttes on tööandjate roll esimärgutse sisulises kujundamises, hindamises ja süsteemi juhtimises selgelt tagatud ning mitmekihiline. Antud põhjendustel ei ole vajalik ega otstarbekas täiendada § 6 lõiget 4 viisil, mis muudaks esimärgutse andmise kahasse otsustamiseks.</p>
<p>Eesti Ehitusettevõtjate Liit</p>	<p>§ 7 Kutsestandard</p> <p>(2) Eelnõu tekst: Kutsestandard koostatakse juhul, kui isiku kutsealane ligipääs tööturule või kutsealane hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse andmise nõudega:</p> <p>Kommentaari:</p> <p>Selline käsitus pärsib kutse süsteemi arengut ja tööturu motivatsiooni sellesse panustada ning ei toeta seaduse eesmärki.</p> <p>Sõnastusettepanek: (2) Kutsestandard koostatakse juhul, kui ilmneb avalikust huvist või ohutusest või tööturu toimivusest või ohust isiku varale tingitud vajadus teatud kutsealal kvalifikatsiooni väärtustamiseks või tööturule ligipääsu reguleerimiseks.</p> <p>(2)¹ Kutsestandard koostatakse ja uuendatakse VEK-i (valdkondlik ekspertkogu) algatusel ja</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu eesmärk on muuta kutsestandardite kasutamine sihitumaks ning keskendada nende rakendamine eelkõige juhtudele, kus kutse olemasolu on vajalik tööturule ligipääsuks või kutsealaste õiguste ja hüvede kasutamiseks. Selline lähenemine võimaldab vähendada kutse süsteemi liigset bürokraatiat ning tagada, et kutsestandardid täidavad oma põhifunktsiooni – olla kutsealase kompetentsuse hindamise alus olukordades, kus kutse omamine on õiguslikult või sisuliselt vajalik. Võrreldes VTKga, mille järgi algselt oli soov alles jätta vaid reguleeritud kutsed, on eelnõu väljatöötamisel oluliselt arvestatud töömaailma osapoolte sisendiga ning kutsestandardi koostamise vajaduse aluseks laiemalt kirjeldatud.</p> <p>Eelnõu sõnastust täiendatakse arvestades ettepanekut nii, et oleks tagatud kutsestandardite koostamine tõendatud vajaduse korral.</p>

	<p>tööturult saadud sisendi alusel, et määratleda minimaalne teadmiste, oskuste ja hoiakute lävend kutse- või ametialal tegutsemiseks.</p> <p>(2)² Kutsealadel, kus on kehtivad kutsestandardid, võetakse kompetentsiprofiilide koostamisel aluseks kutsestandardid.</p> <p>Kommentaar: <i>Ainult selliselt on võimalik ka sisuliselt tagada Kutseseaduse seletuskirja punktis 2 sõnastatud eesmärk.</i></p>	
<p>Eesti Ehitusettevõtjate Liit</p>	<p>§ 8 Kompetentsiprofiil</p> <p>(3) Eelnõu tekst: Kompetentsiprofiili alusel koostatud õppe- ja koolituskava lõpetamisel antakse esmakutse kompetentsiprofiilis kirjeldatud ametialal tegutsemiseks:</p> <p>(4) kompetentsiprofiilide koostamise, muutmise ja vormistamise täpsema korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister.</p> <p>Kommentaar: <i>Seaduse eelnõu kohaselt tahetakse valdav osa tööturu kutsestandardeid kaotada asendades need kompetentsiprofiilidega- samas omavad kompetentsiprofiilidest sisulist ettekujutust vaid üksikud tööturu esindajad. Lisaks pole täna veel kehtestatud kompetentsiprofiilide koostamise, muutmise ja vormistamise täpsemat korda.</i></p> <p><i>Tööturu esindajatena oleme seisukohal, et olemasolevat kutsesüsteemi ei tohi lõhkuda enne kui kompetentsiprofiilidel põhinev uus kutsesüsteem ja selle toimivus on ka kõikidele tööturuosapooltele arusaadav ja on kujunenud veendumus, et see toetab parimal viisil kutseseaduse eelnõu seletuskirja punktis 2 sõnastatud eesmärki.</i></p> <p>Sõnastusettepanek:</p> <p>(3) Kompetentsiprofiili või kutsestandardi alusel koostatud õppe- ja koolituskava lõpetamisel antakse esmakutse</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu näeb ette tööturu sisulise ja süsteemse kaasamise kolmel tasandil, mistõttu ei ole vajalik taastada paralleelset topeltsüsteemi, kus õppekavade aluseks on nii kutsestandardid kui kompetentsiprofiilid.</p> <p>1. Tööturu sisend kompetentsiprofiilide kujundamisse on süsteemselt tagatud.</p> <p>Kompetentsiprofiilid töötatakse välja valdkondlikes eksperdikogudes, kuhu kuuluvad töandjate, töötajate, kutse- ja erialaühenduste ning haridusasutuste esindajad (eelnõu § 12). See tähendab, et kompetentsiprofiili sisu ei otsusta õppeasutus üksi – vastupidi, selle määravad just töömaailma osapooled. Seletuskirjast nähtub, et profiil on loodud asendama kutsestandardite jäikust ja tagama paindlikumat reageerimist tööturu vajadustele.</p> <p>2. Tööturu kaasamine hindamisse on kohustuslik.</p> <p>Eelnõu § 16 lõike 2 järgi peab õppeasutus esmakutse andmisel kaasama kompetentsuse hindamisse valdkonna töandjaid. Seega ei saa esmakutsest kujuneda „pelgalt kooli lõputunnistus“, kuna töandjad osalevad otseselt hindamises ja annavad oma sisulise panuse kompetentsuse tõendamisse.</p> <p>3. Tööturu strateegiline sisend on tagatud riiklikul tasandil.</p> <p>Tööjõu ja oskuste arendusnõukogu (eelnõu § 11) koondab töandjate ja haridusvaldkonna esindajaid ning juhib kogu süsteemi arengut, tagades oskuste ja tööjõuvajaduse seose.</p>

	<p>kompetentsiprofiilis või kutsestandardis kirjeldatud kutse- või ametialal tegutsemiseks:</p>	
<p>Eesti Ehitusettevõtjate Liit</p>	<p>§ 10 Kutseasutus ja § 12 Valdkondlik ekspertkogu Kommentaar: Kutseaduse eelnõu kohaselt kaotatakse ära kutsenõukogud ja asendatakse valdkondlike ekspertkogudega: Kehtiva kutseaduse kohaselt on kutsenõukogu kutseasutuse juures tegutsev, võrdsetel alustel sama kutsetegevuse valdkonna töötajate, tööandjate, kutse- ja erialaühenduste ning riigi esindajatest koosnev haldusorgan, kelle tegevuse eesmärk on oma kutsetegevuse valdkonnas kutsesüsteemi arendamine ja rakendamine ja kelle ülesandeks muuhulgas on: 1) ettepanekute tegemine kutsestandardite väljatöötamiseks ja uuendamiseks; 2) kutsestandardite kinnitamine; 3) kutset andva organi õiguse andmine ja osalemine kutset andva organi kutse andmise tegevuse üle teostatavas haldusjärelvalves. 4) kutse andmise korra kinnitamine; 5) kutse andmise ja kutse taastõendamise tasu suuruste kinnitamine; Käesoleva eelnõu kohaselt läheb kogu tänaste laiapõhjaliste kutsenõukogude otsustusõigus üle ainuisikuliselt kutseasutusele ja moodustavate valdkondlike ekspertkogude ülesandeks jääks peaausjalikult nõustav ja seirav roll (hinnangute andmine, prognoosi ja seire uuringute järelduste kooskõlastamine ning mõju hindamine valdkonna arengule ja uuringutes tehtud ettepanekute rakendamise seiramine) ilma igasuguse siduva otsustusõiguseta. Selline lähenemine eelnõu kontekstis kindlasti ei parandada haridus- ja töömaailma sidusust vaid pigem kaugendab tööturu haridusmaailmast. Tööturu esindajatena oleme seisukohal, et kehtivas seaduses sätestatud laiapõhjaliste kutsenõukogude</p>	<p>Mittearvestatud. Nõustume, et töömaailma sisuline osalus on kutsesüsteemi legitiimsuse alus. Nõustume, et töömaailma sisuline osalus on kutsesüsteemi legitiimsuse alus. Selgitame, et VEKile ei saa anda otsustusõigust, sest tegemist on kollektiivorganiga ja kollektiivorgani otsuste eest saab õigusliku vastutuse võtta juriidiline isik/asutus, kes selle organi moodustab.</p> <p>Otsustusõiguse viimine kutseasutusele lahendab kehtivas õiguses esinevat probleemi õigusselgusega, kus kollegiaalse haldusorgani sisuline vastutus ei ole praktikas olnud selgelt eristatav. Haldusotsuse tegemise pädevus koos sellega kaasneva vastutusega antakse selgelt kutseasutusele, tagades, et otsuse tegija ja vastutaja on üks ning menetlusprotsessid on läbipaistvad ja üheselt mõistetavad.</p> <p>Eelnõu § 12 lõikes 3 nähakse ette VEK roll nii kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostamiseks kui ka uuendamiseks, samuti eksperthinnangute andmiseks mõlemal juhul. Muuhulgas on VEK roll sisuliselt hinnata, kas kutsestandard või kompetentsiprofiil vastab sellele määratud kvalifikatsiooniraamistiku tasemele, kas nõuded kompetentsusele on piisavad ning proportsionaalsed. Seega kutseasutuse ülesanne on kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide väljatöötamine, kuid nende algatamiseks, sisuliseks valideerimiseks ja muutmiseks vajab kutseasutus sisendit valdkonna ekspertidelt.</p>

	<p>otsustusõigus peab kutseandjate kogude kaotamise korral loodava eelnõuga üle minema valdkondlikele ekspertkogudele. Ainult nii on võimalik tagada haridus- ja töömaailma sidusus ja sisuline koostöö (osapoolte seisukohtasid ja ettepanekuid arvesse võttes) selliselt, et see motiveeriks mõlemat osapoolt võrdselt, toetaks parimal moel eri sihtrühmade oskuste arendamist ja karjääri kujundamist ning elukestvat õpet.</p> <p>Oleme seisukohal, et kutseasutusel (HTM) ei tohiks olla õigust rakendada või kehtestada kutsete süsteemi arengut ja toimivust mõjutada võivaid sisudokumente, mida laiapõhjaline valdkondlik ekspertkogu pole kinnitanud (heaks kiitnud).</p> <p>Esitatud eelnõu tekst seda kahjuks võimaldab.</p>	
<p>Eesti Ehitusettevõtjate Liit</p>	<p>§ 13. Kutse andja</p> <p>(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud konkursi teistkordsel luhtumisel täidab kutse andja ülesandeid kutseasutus.</p> <p>Kommentaar:</p> <p><i>Siin tuleks arutada- kui konkursil pole 2 korda järjest ühtegi osalejat- mida siis teha ? kas kaotada kutsestandardid ja kutse andmine üldse? Kui esimene konkurss luhtub, siis peaks teistkordseks konkursiks ka asutus, kes kutse andja ülesanded täitma hakkab, selleks vajaliku võimekuse tõendama. Ka sellisel juhul peaks väljatöötatud kalkulatsioonid, KA korrad ja ka kutsekomisjoni koosseisu kinnitama valdkondlik ekspertkogu (võimude lahususe printsiip). Vastasel korral kinnitab kutse andja ühes isikus ise kõik kutse andmisega seotud dokumendid (s.h tasud) ja teeb ka kutse andmise/mitteandmise otsused.</i></p> <p>(4) Kutseasutus annab kutse andmise õiguse kuni viieks aastaks ühele või mitmele avalikul konkursil valitud kutse andjale kutse või kutsete andmise kohta kutsetasemetel, mis on määratud kutse andja avaliku konkursi tingimustes.</p> <p>Sõnastusettepanek:</p>	<p>Osaliselt arvestatud.</p> <p>Selgitame, et mitme kutse andja valimine on eelnõus ette nähtud võimalusena, mitte reeglina.</p> <p>Seletuskirjas selgitame, et kutseasutus kaasab jätkuvalt kutse andjate taotluste hindamiseks eksperte, moodustades vajadusel laekunud taotluste hindamiseks komisjoni, mis vaatab läbi laekunud pakkumised ning hindab pakkumuse esitanud organisatsioonide võimekust kutse andjana tegutseda. Sh annavad eksperdid sisendit kuivõrd kiireloomuline ja rohkearvuline kutse taotlemine on ning millal on põhjendatud mitme kutse andja valimine. Lisame seletuskirja põhjendused, mis juhtudel võib tekkida vajadus mitme kutse andja valimiseks ning lisame täpsemad kriteeriumid, millal valitakse mitu kutse andjat sätestatakse §4 lg 5 alusel antavas määruses.</p> <p>Kutseasutuse asumine kutse andja rolli on erandjuht. Eelnõu lahendus on vajalik kutsesüsteemi toimivuse ja isikute tööturule ligipääsu tagamiseks.</p>

		<p>(4) Kutseasutus annab kutse andmise õiguse kuni 5 aastaks ühele avalikul konkursil valitud kutse andjale.</p> <p>Kutsevaldkonna eripärast tingituna võib põhjendatud juhul kutse andmise õiguse anda mitmele avalikul konkursil valitud kutse andjale kui nad vastavad konkursiga kehtestatud kõikidele tingimustele.</p>	
Eesti Keskliit	Tööandjate	<p>Seaduse eesmärk (seletuskirja punkt 2)</p> <p>Eelnõu praeguse sõnastuse kohaselt on eelnõu eesmärk parandada haridus- ja töömaailma sidusust ning korraldada terviklikult ümber kutsesüsteem, et see toetaks eri sihtrühmade oskuste arendamist ja karjääri kujundamist ning elukestvat õpet. Teeme ettepaneku täpsustada Kutseseaduse eelnõu eesmärgi sõnastust, et vältida muljet, nagu oleks eesmärk kutsesüsteemi täielik ümberkorraldamine.</p> <p>Pakutud uus sõnastus: <i>"Kutseaduse eelnõu eesmärk on tagada haridus- ja töömaailma sidusus selliselt, et see toetaks parimal moel eri sihtrühmade oskuste arendamist, karjääri kujundamist ning elukestvat õpet."</i></p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Täiendatud seletuskirja. Eelnõu seletuskirjas on seaduse eesmärk kirjeldatud põhjalikult, rõhutades vajadust parandada haridus- ja töömaailma sidusust ning luua terviklik ja kaasaegne kutse- ja oskuste süsteem, mis toetab sihtrühmade oskuste arendamist ja elukestvat õpet. Eelnõu eesmärgiks on süsteemi uuendamine ja sidususe parandamine, ümberkorraldamine on vahend antud eesmärgi saavutamiseks.</p>
Eesti Keskliit	Tööandjate	<p>Kompetentsuse mõiste täpsustamine (§ 3)</p> <p>Eelnõu kohaselt „kompetentsus on isiku tõendatud oskus kasutada teadmisi, kogemusi ja hoiakuid töö- või õppeolukordades ja kutsealases arengus. Kompetentsust kirjeldatakse kompetentside kogumina.“</p> <p>Meie hinnangul teadmiste kasutamise oskusest ainuüksi ei piisa- kui omandatud teadmisi ja kogemusi pole ametialal töötamiseks piisavalt, siis ei piisa ainuüksi nende kasutamise oskusest.</p> <p>Tööandjate ettepanek on sõnastada eelnõu § 3 lg 1: <i>"Kompetentsus on isiku tõendatud suutlikkus kasutada ametialal töötamiseks vajalikke omandatud teadmisi, kogemusi ja hoiakuid töö- või õppeolukordades ja kutsealases arengus. Kompetentsust kirjeldatakse kompetentside kogumina."</i></p>	<p>Arvestatud.</p>

Eesti Keskliit	Tööandjate Kutseala mõiste täpsustamine (§ 5) Tööandjate ettepanek (§ 5 lg 3 "Kutseala"): täiendada definitsiooni selgitusega, kuidas ja kelle poolt kutsealasid määratletakse: <i>"Kutsealad määratleb valdkondlik eksperdikogu."</i>	Osaliselt arvestatud. Kutseala definitsioon eelnõus ja seletuskirjas täpsustatud.
Eesti Keskliit	Tööandjate Esmakutse mõiste ja andmise kord (§ 6) Tööandjate ettepanek (§ 6 lg 4 "Esmakutse"): kaasata tööandjad esmakutse andmise protsessi. Ainult õppeasutuse otsusest ei piisa – vastasel juhul taandub esmakutse sisuliselt kooli lõputunnistuseks, mis ei pruugi tööandjate silmis pädevusi kinnitada. Teeme ettepaneku § 6 lg 4 sõnastada järgnevalt: <i>"Esmakutse on õppeasutuse ja tööandjate ühise otsusega tõendatud kompetentsus, mis kinnitab, et isik on omandanud kõik õppekava aluseks olevas kompetentsiprofilis või kutsestandardis kirjeldatud ametialased kompetentsid."</i>	Selgitame. Eelnõu § 16 lõike 2 järgi peab õppeasutus esmakutse andmisel kaasama kompetentsuse hindamise valdkonna tööandjaid. See tähendab, et õppija kompetentsuse hindamises osalevad lisaks õppeasutusele ka töömaailma esindajad. Täpsemad õppe hindamise kaasamise viisid kirjeldatakse vastava haridustaseme õigusaktides näiteks kutseharidusstandardis. Haridusstandardid reguleerivad õppe alustamise ning lõpetamise tingimused ning ka kehtivas õiguses on õppe lõpetamisel kutseeksamite läbiviimine kutsehariduse õppekavade lõpetamisel kirjeldatud kutseharidusstandardis.
Eesti Keskliit	Tööandjate Kutsestandardite vajadus ja koostamine (§ 7) Eelnõu § 7 sätestab lõikes 2: Kutsestandard koostatakse juhul, kui isiku kutsealane ligipääs tööturule või kutsealane hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega. Tööandjate ettepanek on jagada praegune ebaselge lõige kaheks ning sätestada võimalikeks ajenditeks avalik huvi ja ohutuse kõrval ka tööturu vajadus: <ul style="list-style-type: none"> • § 7 lg 2 (uus): "Kutsestandard koostatakse juhul, kui ilmneb avalikust huvist, ohutusest, <i>tööturu toimimisest või ohust isiku varale tingitud vajadus teatud kutse- või ametialal kvalifikatsiooni väärtustamiseks või tööturule ligipääsu reguleerimiseks.</i>" • § 7 lg 2¹ (uus): "Kutsestandard koostatakse ja uuendatakse valdkondliku ekspertkomisjoni <i>algatusel ja tööturult saadud sisendi alusel, et määratleda minimaalne</i> 	Arvestatud. Eelnõu eesmärk on muuta kutsestandardite kasutamine sihitumaks ning keskendada nende rakendamine eelkõige juhtudele, kus kutse olemasolu on vajalik tööturule ligipääsuks või kutsealaste õiguste ja hüvede kasutamiseks. Selline lähenemine võimaldab vähendada kutsesüsteemi liigset bürokraatiat ning tagada, et kutsestandardid täidavad oma põhifunktsiooni – olla kutsealase kompetentsuse hindamise alus olukordades, kus kutse omamine on õiguslikult või sisuliselt vajalik. Võrreldes VTKga, mille järgi algselt oli soov alles jätta vaid reguleeritud kutsed, on eelnõu väljatöötamisel oluliselt arvestatud töömaailma osapoolte sisendiga ning kutsestandardi koostamise vajaduse aluseks laiemalt kirjeldatud. Eelnõu sõnastust täiendatakse arvestades ettepanekut nii, et oleks tagatud kutsestandardite koostamine tõendatud vajaduse korral.

	<i>teadmiste, oskuste ja hoiakute lävend kutse- või ametialal tegutsemiseks."</i>	
Eesti Keskliit	Tööandjate	<p>Kompetentsiprofiilide rakendamine (§ 8) Kuna kutsestandardid on haridusasutuste ja tööandjate poolt põhjalikult planeeritud ning kirjeldavad tööturu vajadusi kõige paremini, on Tööandjate ettepanek võtta kompetentsiprofiilide loomisel aluseks olemasolevaid kutsestandardeid.</p>
Eesti Keskliit	Tööandjate	<p>Kutseasutuse ja valdkondlike ekspertkomisjonide roll (§ 10 ja § 12) Kutseasutuse eelnõu kohaselt kaotatakse ära kutseõukogud ja asendatakse valdkondlike ekspertkogudega. Eelnõu kohaselt läheb kogu tänaste kutseõukogude otsustusõigus üle ainuisikuliselt kutseasutusele ja moodustavate valdkondlike ekspertkogude ülesandeks jääks peaaugult nõustav ning seirav roll (hinnangute andmine, prognoosi ja seire uuringute järelduste koostamine ning mõju hindamine valdkonna arengule ja uuringutes tehtud ettepanekute rakendamise seiramine) ilma igasuguse siduva otsustusõigusega. Selline lähenemine eelnõu kontekstis kindlasti ei parandada haridus- ja töömaailma sidusust, vaid pigem eemaldab tööturu haridusmaailmast. Tööturu esindajatena oleme seisukohal, et kutseõukogude kaotamise korral peab eelnõuga valdkondlikele ekspertkogudele üle minema ka tänaste kutseõukogude otsustusõigus.</p>
		<p>Teadmiseks võetud. Antud põhimõttega on juba arvestatud kompetentsiprofiilide meetodika väljatöötamisel. Märkusega arvestatakse kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite koostamise määruse väljatöötamisel.</p> <p>Mittearvestatud. Nõustume, et töömaailma sisuline osalus on kutsesüsteemi legitiimsuse alus. Nõustume, et töömaailma sisuline osalus on kutsesüsteemi legitiimsuse alus. Selgitame, et VEKile ei saa anda otsustusõigust, sest tegemist on kollektiivorganiga ja kollektiivorgani otsuste eest saab õigusliku vastutuse võtta juriidiline isik/asutus, kes selle organi moodustab.</p> <p>Otsustusõiguse viimine kutseasutusele lahendab kehtivas õiguses esinevat probleemi õigusselgusega, kus kollegiaalse haldusorgani sisuline vastutus ei ole praktikas olnud selgelt eristatav. Haldusotsuse tegemise pädevus koos sellega kaasneva vastutusega antakse selgelt kutseasutusele, tagades, et otsuse tegija ja vastutaja on üks ning menetlusprotsessid on läbipaistvad ja üheselt mõistetavad.</p> <p>Eelnõu § 12 lõikes 3 nähakse ette VEK roll nii kutsestandardite jakompetentsiprofiilide koostamiseks kui uuendamiseks, samuti eksperthinnangute andmiseks mõlemal juhul. Muuhulgas on VEK roll sisuliselt hinnata, kas kutsestandard või kompetentsiprofiil vastab sellele määratud kvalifikatsiooniraamistiku tasemele, kas nõuded kompetentsusele on piisavad ning proportsionaalsed. Seega kutseasutuse ülesanne on kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide</p>

		väljatöötamine, kuid nende algatamiseks, sisuliseks valideerimiseks ja muutmiseks vajab kutseasutus sisendit valdkonna ekspertidelt.
	<p>Töøjõu- ja oskuste arendusnõukogu koosseis (§ 11) Töøjõu ja oskuste arendusnõukogu (rakendusakt, § 11) kavandatud koosseisus on oluliselt suurem avaliku sektori osakaal, sh võrreldes praeguse praktikaga. Soovitus: sätestada tasakaalustatud esindatus (samaväärne avaliku sektori ja tööandjate esindatus), et nõukogu otsused peegeldaksid mõlema poole vaateid. Avaliku sektori osakaalu suurendamine ei ole ka kooskõlas rahvastiku vananemise ja tööealise elanikkonna vähenemisega. Täna ses olukorras peaks avaliku sektori ülesandeid vähendama, mitte juurde tekitama.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Töøjõu ja oskuste arendusnõukogu koosseis ja ülesanded täpsustakse rakendusakti väljatöötamise käigus.</p>
Eesti Tööandjate Keskliit	<p>Eelnõu § 25 kohaselt on kutse taotlemise tasu kulupõhine ning riigilõiv suureneb. Toetame läbipaistvuse ja kulupõhisuse põhimõtet, kuid palume hinnata riigilõivu tõusu mõju väiksematele erialaliitudele ja sektoriorganisatsioonidele, et vältida nende osalusvõime vähenemist kutsesüsteemis ja tööandjate esindatuse koondumist üksikute suuremate osapoolte kätte.</p>	<p>Arvestatud. Võttes arvesse mitmetelt partneritelt saadud tagasisidet ning välja toodud riske jäetakse eelnõust välja riigilõivu tõstmine, et säilitada laiapõhjaline ligipääs kutse andja õiguste taotlemisele.</p>
Eesti Tööandjate Keskliit	<p>Eelnõu § 36 kohaselt kehtivad kutsestandardid kuni 31.12.2028. Üleminekuperiood on vajalik, kuid oluline on tagada selge kommunikatsioon ja praktilised juhised sektoritele, et vältida ebakindlust ettevõtetes ja õppeasutustes ning tagada sujuv üleminek.</p>	<p>Arvestatud. Kutsestandarditelt kompetentsiprofiilidele ülemineku perioodi on pikendatud kuni 31. august 2029.</p>
Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon	<p>Kutse ja esmakutse Seletuskirja kohaselt loob eelnõu väidetavalt tervikliku kutse- ja oskuste süsteemi, mis muuhulgas eristab selgemalt tasemeõppe lõpetamisel saadava esmase kutse ja töömaailma kutse rollid ning loob esmakutse mõiste, et siduda kutseõpe ja töömaailma kutsevalifikatsioonid loogiliseks õpiteeks. Hetkel kehtiv üksnes kutsestandarditel põhinev süsteem ei ole andnud</p>	<p>Selgitame. Mure, et esmakutse võib hakata konkureerima töömaailma kutsega või asendada tööandjate poolt antavaid kutseid, ei vasta eelnõu eesmärgile ega seletuskirjas kirjeldatud mudelile. Esmakutse roll on selgelt piiratud: see on tasemeõppe lõpetamisel tõendatav esmane kutsevalifikatsioon, mis kinnitab õppekavas kirjeldatud kompetentside omandamist. See ei asenda töömaailma kutset ega</p>

	<p>piisavalt paindlikku alust õppekavade loomiseks ning kutse andmise protsessid on olnud ajamahukad. Eelnõuga nähakse koolilõpetajatele ette koolilõpukutse (esmakutse ehk initial professional qualification) andmine õppeasutuse lõpetamisel, loobudes senistest dubleerivatest tööandjate läbiviidud kutseksamitest kutseõppeasutuse lõpetamisel reguleerimata kutsealadel. Esamakutse viitab õppeasutuse tõendatud kutsevalifikatsioonile pärast ametialase kompetentsiprofiilil põhineva õppekava läbimist. Eesmärk on luua selge erisus kooli lõpetamisel saadava esmase kutse ja töömaailma kutse vahel.</p> <p>EVEA hinnangul seisneb probleem selles, et ei ole võimalik aru saada, kas esmakutse konkureerib töömaailma kutsega või on tegemist nn baastasemel kutsega, mille alusel on võimalik kompetentsuse arenedes omandada kõrgema taseme kutseid. Näeme ohtu selles, et tähtajatute esmakutsete automaatsel väljastamisel õppeasutuse lõpetamisel võib ära kaduda üldse vajadus töömaailma kutsete ja kutsealade reguleerimise järele. Oluliseks muutub hoopis kooli lõputunnistus, muu dokument või</p> <p>kanne kutse- ja oskuste registris, mis sisuliselt hakkab tõendama ametikohtadel tegutsemiseks vajalike kompetentside olemasolu.</p> <p>Esmakutse mõiste toomine seadusesse võimaldab eelnõu autorite arvates selgelt eristada formaalhariduses omandatud kutsevalifikatsiooni töömaailma antavast kutsest. See peaks toetama ka kutseõppe reformi, kus vastavalt uuendatud kutseharidusstandardile toimub tööturule siirdumiseks vajalike kutseoskuste hindamine praktilises tööolukorras oskuste demonstratsioonil, mis võib toimuda kutseeksamina ja osade kaupa kogu õppe jooksul. Õppeasutuses kompetentsiprofiili alusel loodud tasemeõppe õppekava edukal läbimisel omandatakse edaspidi esmane kutsevalifikatsioon ehk koolilõpukutse ehk esmakutse. Esamakutse andjaks on</p>	<p>vähenda tööandjate rolli, sest esmakutse andmisel on õppeasutusel kohustus kaasata hindamisse tööandjaid, tagades töömaailma sisulise rolli hindamises.</p> <p>Esmakutse kehtivuse tähtajatus on kooskõlas kehtiva õigusega, kus koolilõpudokumendile kantavad kutsed on tähtajatud.</p> <p>Seetõttu ei peeta põhjendatuks EVEA väidet, et esmakutse vähendaks tööandjate kutsete rolli või tekitaks segadust. Eelnõu ja seletuskiri käsitlevad kahte esmakutset ja kutset eraldi ning selgelt eristatud funktsioonidega, mistõttu kommentaari ei arvestata.</p>
--	---	---

	<p>õppeasutus ning esmakutse saadakse vaid juhul, kui on tõendatud kõik ametialase kompetentsiprofiili kompetentsusnõuded. Esmakutse andmisel on õppeasutusel kutse andjana kohustus kaasata õpilase kompetentsuse hindamisse sobilikus õppe- või töökeskkonnas valdkonna tööandjaid. Eelnõus on reguleerimata, kuidas selline kaasamine täpsemalt toimuma hakkab ja kuidas jagunevad osapoolte vahel sellega seotud kulud.</p> <p>EVEA arvates ei muuda see kutsete süsteemi rohkem arusaadavaks, kui eristatakse kahte erinevat kutse liiki: esmakutset ehk koolilõpukutset ja töömaailma kutset ning kehtestatakse erinevad nõuded nende kehtivuse osas. Koolilõpukutse ehk esmakutse antakse koolilõpetajale edaspidi alati tähtajatult. Pärast õpingute lõppu ning töökogemuse omandamist on õppijal võimalik karjääri edenedes taotleda kutsestandardil põhinev töömaailma kutse konkursiga valitud kutse andja juures. Ei ole selge, kas see saab olema nii ainult nn reguleeritud kutsealadel või ka reguleerimata kutsealadel. Eelnõu kohaselt koostatakse kutsestandard ainult juhul, kui isiku kutsealane ligipääs tööturule või kutsealane hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega. Samuti ei ole selge, kui kauaks ajaks jäävad kehtima töömaailma väljastatud kutsed. Kutse kehtivusaeg peab sisalduma kutse andmise korras, mille kehtestab kutseasutus.</p>	
Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon	<p>Kutsestandard ja kompetentsusprofiil</p> <p>Eelnõus sätestatakse, et kui õppekava aluseks on kutsestandard, siis sooritatakse kutseksam ja saadakse kutse. Kui õppekava aluseks on kompetentsiprofiil ja õppija on saavutanud kõik ametialases kompetentsiprofiilis kirjeldatud kompetentsid, siis saadakse õppeasutuse lõpetamisel esmakutse. Arusaadav on, et töömaailma ja hariduse koostööks on vajalik ühtne kompetentsuste kirjeldamine õppekavade kujundamise alusena. Küsitav on aga vajadus luua</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu eesmärk on täiendada kutsestandarditel põhinevat süsteemi paindlikuma vahendiga – kompetentsiprofiiliga –, et tagada kiiresti arenevates ja interdistsiplinaarsetes valdkondades ajakohane ning tööturu vajadustest lähtuv õppe sisu. Kompetentsiprofiil ei asenda kutsestandardeid ega loo paralleelsüsteemi, vaid pakub võimalust kirjeldada pädevusi seal, kus kutsestandardi koostamine ei ole põhjendatud (nt reguleerimata ja kiiresti muutuvates valdkondades).</p>

	<p>alternatiivne võimalus kutsestandardite asemel või kõrval kasutada töömaailmas vajalike kompetentside süstemaatilist ja ajakohastatud kirjeldust. Kutsestandarditel põhineva süsteemi jäikus, nende aeglane uuendamine ja piiratud sobivus interdistsiplinaarsete või kiiresti arenevate valdkondade puhul takistavad tööjõu oskuste vajaduse piisavalt kiiret kajastumist õppes. Võib küsida, et kas kompetentsiprofiilide kasutuselevõtt loob uue paindlikuma võimaluse tööturu sisendi põhjal õppekavade loomiseks ja arendamiseks, sh mikro kvalifikatsioonide tasandil. Kindlasti toob kompetentsiprofiilide loomine ja kasutuselevõtt nii kutseüsteemile tervikuna kui ka õppeasutustele kaasa täiendavaid kulusid. Ka jääb arusaamatuks, kuidas just kompetentsiprofiilid võimaldavad vältida kutsestandardite sagedast ümbervormistamist. Samuti ei selgu eelnõust, kas kompetentsiprofiile saab kasutada ka sisendi andmisel üldharidusõppekavadele.</p> <p>Oluline on vajadus saada ülevaade uuendamist vajavatest kutsestandarditest. Selleks hinnatakse, kas kutsestandardid on aluseks mõnele õppekavale ja kas toimub töömaailma kutseandmine. Kõik kutsestandardid, millel ei ole tööle siirdumiseks formaalseid kvalifikatsiooninõudeid, kuid mis on õppekavade aluseks, vaadatakse üle OSKA analüüside alusel koos valdkondlike eksperdikogude, õppeasutuste ning sotsiaalpartneritega. Selgitatakse välja, kas on vajadust luua kompetentsiprofiil või mitte. Millistest kriteeriumitest lähtudes seda otsustatakse? Kompetentsiprofiil määratletakse kui ameti, kutseala või kutsetegevuse valdkonna põhine kompetentside kirjeldus vastaval kvalifikatsiooniraamistiku tasemel, mis annab ülevaate kutsete või oskuste kogumist, millest esmakutse koosneb. Eelnõu seletuskirja kohaselt peaks kompetentsiprofiilil olema oluline roll õppekavade loomisel, eelkõige tasemehariduses ja täiendkoolituses, mis peaks</p>	<p>Lisaks säilivad kompetentsiprofiilidele samad kvaliteedinõuded nagu kutsestandarditele, tagades meetodilise tugevuse. Seletuskiri kirjeldab selgelt, et standardite ja profiilide kasutus eristatakse õppekavade eesmärkidest lähtudes ning uuendamist vajavad kutsestandardid vaadatakse süstemaatiliselt üle koos OSKA, ekspertkogude ja tööandjatega.</p> <p>Seetõttu ei ole põhjendatud väide, et profiilid tekitavad segadust või ohustavad kutsestandardite rolli.</p>
--	--	---

	<p>võimaldama koondada töömaailmas olulised pädevused paindlikumalt ja valdkondade ülesemalt kui seni kasutuses olnud kutsestandard. Ehkki kompetentsiprofiil võib olla koostatud nii kitsamalt ametile kui laiemalt kutsealale või tegevusvaldkonnale, antakse esmakutse vaid konkreetse ameti kõigi kompetentside omandamisel, mis on kirjeldatud ametialases kompetentsiprofiilis. Kas konkreetse ameti kompetentsidest piisab tegutsemiseks kogu kutsealal või tegevusvaldkonnas? Eelnõus ei ole see selgelt sõnastatud. Eelnõu kohaselt jäävad kompetentsiprofiilidele kehtima samad kvaliteedi- ja koostamisnõuded kui kutsestandarditele, mis peaks tagama kutsestandardiga võrreldava usaldusväarsuse ja metodoloogilise tugevuse. Lõppkokkuvõttes aga ei ole üldse selge, millal on õppekava aluseks kutsestandard, millal kompetentsiprofiil ja millal ei ole õppekava üldse esmakutse või kutsega seotud. Ja kui kompetentsiprofiil on eelnõus läbivalt seotud õppekavadega, siis kompetentsiprofiili defineerivas paragrahvis viidatakse hoopis ametialase kompetentsiprofiili alusel kehtestatud koolituskava lõpetamisele. Teiste sõnadega ei ole üheselt arusaadav, kas saab kehtestada ka eraldi ametialaseid, kutsealaseid ja kutsetegevuse valdkonna kompetentsiprofiile.</p>	
<p>Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon</p>	<p>Kompetentsus ja kompetentsid Kutseõppeasutuse seaduse tähenduses on õpiväljundid õppimise tulemusel omandatavad teadmised, oskused ja hoiakud, mis on kirjeldatud õppekava, mooduli, teema või õppeaine läbimiseks vajalikul miinimumtasemel. Kõrgharidusseaduse järgi on kõrgharidustaseme õpe tõendus põhisel käsitusel põhinev õpe, mille tulemusena õppija omandab teadmised, oskused ja hoiakud, mis on vajalikud aktiivseks panustamiseks ühiskonda, töötamiseks, teadus- ja arendustegevuseks ning elukestvaks õppeks. Kehtiva kutseseaduse kohaselt on kompetentsus edukaks kutsetegevuseks vajalik teadmiste, oskuste, kogemuste ja</p>	<p>Selgitame. Kommentaari ei arvestata, sest eelnõus esitatud mõistete „kompetents“ ja „kompetentsus“ eristamine on teadlik ja eesmärgipärane, et järgida rahvusvahelist praktikat ning tagada ühtne terminikasutus kogu kutsesüsteemis. Kompetentsus tähendab tõendatud suutlikkust tegutseda töö- või õppeolukorras, samal ajal kui kompetents kirjeldab selle suutlikkuse koosseisu (teadmised, oskused, kogemused ja hoiakud). Esmakutse ei eelda töökogemust, vaid õppekava läbimisel tõendatud pädevust, mistõttu ei saa eeldada töökogemuse rolli samal viisil nagu töömaailma kutse puhul. Oskused ei ole</p>

	<p>hoiakute kogum. Erinevalt haridust reguleerivatest seadustest on siia loetellu lisandunud kogemus ja tõenäoliselt on selle põhjuseks asjaolu, et kogemus tekib peale hariduse omandamist töötamise käigus. Eelnõus ei määratleta kompetentsust täpselt samas tähenduses kui kehtivas seaduses. Eelnõus on kompetentsus kui tõendatud suutlikkus kasutada teadmisi, kogemusi ja hoiakuid töö- või õppeolukordades ja kutsealases arengus. Eelnõu määratleb uue mõistena kompetentsi kui teadmiste, oskuste, kogemuste ja hoiakute kogumi, mis võimaldab täita kindlat töö- või õppeülesannet või tegutseda teatud olukorras. Kompetentsid moodustavad kompetentsuse. Esimene küsimus tekib, et milleks on vaja tekitada segadust kahe sarnase mõiste kasutamisega. Teine probleem on seotud sellega, et esmakutse tõendab eelnõu kohaselt ka kogemuste olemasolu, aga üldjuhul ei ole kooli lõpetajal töö tegemise käigus tekkivaid kogemusi. Omaette probleemiks on veel see, et eelnõus on kompetentsuse definitsioonist välja jäänud oskused.</p>	<p>definitsioonist välja jäetud – need sisalduvad kompetentsi mõistes, mis moodustab kompetentsuse aluse. Seetõttu ei ole muudatus ettepanek vastavuses eelnõu ülesehituse ja põhimõtetega ning kommentaariga <i>ei arvestata</i>.</p>
<p>Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon</p>	<p>Ettevõtjate ja tööandjate osalemine kutsesüsteemis Kutsesüsteem on seni toiminud tugeva koostööplatvormina erinevate osapoolte (tööandjad, õppeasutused, erialaliidud, kutsenõukogud) vahel ning eksisteerib vajadus säilitada sisuline koostöö ka pärast süsteemi struktuurimuudatusi. Eelnõus tuleks arvestada sellega ja näha ette senisest sisulisem valdkondlik koostöö eksperdikogudes ning tööandjate kaasamine nii kutsestandardite kui ka kompetentsiprofiilide väljatöötamisse. Eelnõus ei ole täpsemalt reguleeritud, kuidas toimub valdkondliku koostöö ekspertkogude moodustamine. See ülesanne on antud valitsuse pädevusse ilma kaalutlusõiguse kriteeriumiteta.</p>	<p>Selgitame. Valdkondlike eksperdikogude moodustamine reguleeritakse täpsemalt rakendusmääruses, mis koostatakse hilisemas etapis. Rakendusmääruste kavandid on lisatud eelnõule.</p>

<p>Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon</p>	<p>Kutseasutuse roll kutsestandardite ja kompetentsusprofiilide koostamisel Eelnõu kohaselt on kutseasutuse ülesandeks muuhulgas kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite koostamise meetodika väljatöötamine ning kompetentsiprofiilide ja kutsestandardite väljatöötamine, uuendamine ja kehtestamine, arvestades valdkondliku eksperdikogu ettepanekuid ning eksperthinnanguid. Ebatavaline on, et organ ise töötab välja meetodika oma otsuste tegemiseks. EVEA hinnangul ei peaks kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostajaks olema senine kutsestandardite koostamise korraldamise ülesande täitja, aga kui nii on otsustatud, siis vastava meetodika peaks välja töötama mõni muu organ, näiteks tööjõu ja oskuste arendusnõukogu või valdkonna eest vastutav minister, kes kehtestab kutsestandardite koostamise, muutmise ja vormistamise täpsema korra.</p>	<p>Selgitame. Kutsestandardite koostamise, muutmise ja vormistamise kord kehtestatakse Haridus- ja Teadusministri määrusega vastavalt § 7 lg 3 ning § 8 lg 4. Määruse kavand on lisatud eelnõule. Kutseasutusel on ülesanne välja töötada täpsemad meetodilised juhendmaterjalid kutsestandardite ja kompetentsiprofiilide koostamiseks, samuti tagada ekspertide kaasatus nii kutsestandardite kui kompetentsiprofiilide väljatöötamisse. Lisaks on vastavalt § 10 lg 3 punkt 4 peab kutseasutus arvestama kutsestandardite kehtestamisel valdkonna eksperdikogu eksperthinnangut.</p>
<p>Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon</p>	<p>Esmakutse andmed õppeasutuse lõpudokumentidel Eelnõu järgi annab esmakutse õppeasutus otsusega ametialase kompetentsiprofiili alusel koostatud õppekava lõpetamisel. Kuidas see otsus vormistatakse? Kehtiva kutseõppeasutuse lõpudokumentide vormistamise korra kohaselt, kui koolile on antud õigus tegutseda kutset andva organina ning kool on andnud lõputunnistuse saajale kutse või osakutse, kantakse lõputunnistusele õppekava nimetuse järel tekst „ja talle on antud kutse” või „ja talle on antud osakutse”, kutse või osakutse nimetus ja tase ning registreerimisnumber kutseregistris.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Õppeasutuse lõpudokumentidele kantavad andmeväljad täpsustakse vastava õppetaseme lõpudokumentide väljastamist reguleerivates õigusaktides.</p>
<p>Eesti Töötukassa</p>	<p>Eelnõus, nt §-des 6 ja 8 kasutatakse termineid „amet“ ja „ametiala“, aga eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, mida nende all mõeldakse. Palume täpsustada eelnõus terminite kasutust ning avada eelnõus ja/või seletuskirjas nimetatud terminite mõiste.</p>	<p>Selgitame. Eelnõu kontekstis ei ole mõisteid „amet“ ja „ametiala“ käsitletud eraldiseisvate, iseseisvalt defineeritavate õigusmõistetena, vaid need on kasutusel oma tavapärasel keelelises tähenduses töömaailmas levinud ja arusaadavatena.</p>

		<p>Eelnõu keskne terminoloogiline raamistik tugineb mõistetele <i>kompetentsus</i>, <i>kompetents</i>, <i>kompetentsiprofiil</i>, <i>kutseala</i> ja <i>kutsetegevuse valdkond</i>, mis on seaduse tasandil määratletavad ning mille kaudu kirjeldatakse kutse omandamise ja hindamise loogikat. Mõisted „amet“ ja „ametiala“ on seetõttu kasutusel oskuste ja töörollide kirjeldamisel, mitte normitehniliste põhimõistetena, mis vajaksid eraldi definitsiooni.</p> <p>Kuna nimetatud mõisted ei ole eelnõu regulatiivse ülesehituse kandvad mõisted ega loo iseseisvaid õigusi või kohustusi, ei ole põhjendatud neid lisada seadusesse definitsioonidena. Eelnõu eesmärk on tagada ühtne ja selge terminoloogiline raamistik kompetentsipõhise süsteemi toimimiseks, vältides liigset mõistestikku, mis võiks õigusruumi killustada.</p>
<p>Eesti Töötukassa</p>	<p>Eelnõu § 25 lõike 10 punkti 3 kohaselt kutse taotlemisega seotud kulud kaetakse Eesti Töötukassa poolt tööturuteenuste ja -toetuste sihtkapitalist.</p> <p>Tööturumeetmete seaduse (TöMS) § 16 kohaselt rahastatakse tööturumeetmeid töötuskindlustuse seaduse §-s 38¹ sätestatud tööturuteenuste ja -toetuste sihtkapitali vahenditest, riigieelarve sihtotstarbelistest eraldistest ja tööturumeetmete rahastamiseks ettenähtud Euroopa Liidu või muudest toetustest. Seega ei ole ainult ühe võimaliku rahastusallika väljatoomine asjakohane. Lisaks selgitame, et TöMS § 6 kohaselt tööturuteenused, nende eesmärgid, neid saama õigustatud isikud, nende osutamise tingimused ja korraldus ning rahastamine sätestatakse Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud tööhõiveprogrammis. Seega ei ole ette teada, kas üldse ja mis allikast rahastatava tööturuteenusena töötukassal kutse taotlemisega seotud kulud on võimalik hüvitada.</p> <p>Ettepanek on Eelnõu § 25 lõike 10 punkt 3 välja jätta, kuna tööturumeetmete rahastamine on reguleeritud ja toimub TöMSi ja selle alusel kehtestatud tööhõiveprogrammi alusel.</p>	<p>Arvestatud.</p>

<p>Eesti Töötukassa</p>	<p>Eelnõu § 31 kohaselt kutseeksami kulused hüvitatakse vastavalt varem kehtinud korrale kuni 2029. aasta 30. juunini. Seletuskirja kohaselt kutseeksamite kompenseerimise senine kord jätkub ühtselt kuni 2029. aasta augustini ja kompenseerimiseks ühtne tähtaeg (31. august 2029). Palume täpsustada eelnõu §-i 31 või seletuskirja vastavalt sellele, kumba tähtaega on kavas rakendada.</p> <p>Juhul, kui eelnõu §-s 31 muudetakse hüvitamise tähtaega ja õige tähtaeg on 31. august 2029, siis seonduvalt tuleks täpsustada tähtaega ka § 32 lõikes 2 ja muuta vastavalt ka seletuskirja.</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>Eesti Töötukassa</p>	<p>Seletuskirjas § 8 lõigete 1, 2 ja 3 selgituse kohaselt määratletakse lõigetes 1 ja 2 kompetentsiprofiil kui ameti, kutseala või kutsetegevuse valdkonna põhine kompetentside kirjeldus vastaval kvalifikatsiooniraamistiku tasemel, mis annab ülevaate kutsete või oskuste kogumist, millest esmakutse koosneb. Kompetentsiprofiilil on oluline roll õppekavade loomisel, eelkõige tasemehariduses ja täiendkoolituses, mis võimaldab koondada töömaailmas olulised pädevused paindlikumalt ja valdkondade ülesemalt kui seni kasutuses olnud kutsestandard.</p> <p>Lõige 3 täpsustab, et ehkki kompetentsiprofiil võib olla koostatud nii kitsamalt ametile kui laiemalt kutsealale või tegevusvaldkonnale, antakse esmakutse vaid konkreetse ameti kõigi kompetentside omandamisel, mis on kirjeldatud ametialases kompetentsiprofiilis.</p> <p>Töötukassa osutab tasemeõppes osalemise toetamise teenust. Toetatavad õppekavad valitakse välja OSKA valdkondlike uuringute põhjal. Töötukassa toetab õppekavasid, kus valmistatakse ette töötamiseks põhikutsealal, mille esindajate järele on tööturul kasvav nõudlus, kuid esindajaid napib.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõu eesmärk ongi tugevdada haridus- ja töömaailma seotust, sh lõimida senisest tihedamalt kutseüsteem ning OSKA tööjõu- ja oskuste vajaduse analüüs üheks tervikuks. Nagu seletuskirjas § 8 lõigete 1–3 juures kirjeldatud, on kompetentsiprofiil kavandatud uueks, paindlikumaks alusdokumendiks, mis toob samasse mõisteruumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • töömaailma ootusest lähtuvad pädevused, • OSKA uuringute tulemused ning • haridussüsteemi vajadus ajakohase õppekava aluse järele. <p>Eesmärk on vältida olukorda, kus OSKA seab vajadused, kuid kutseüsteem ei toeta nende kiiret ülekandumist õppekavadesse ja hindamisse.</p> <p>Interdistsiplinaarsete kompetentsiprofiilide puhul selgitame, et profiil ei loo iseenesest uut kvalifikatsiooni. Seletuskirja kohaselt antakse esmakutse vaid konkreetse ameti kõigi kompetentside omandamisel, mis on kirjeldatud antud ametiala kompetentsiprofiilis.</p> <p>Seega, kui kompetentsiprofiil hõlmab valdkondade üleseid oskusi, siis:</p>

	<p>Palume täpsustada juhul, kui kompetentsiprofiil on nõ kutsete ja valdkondade ülene, interdistsiplinaarne, siis kas see toob kaasa õppekavad, mille sees toimub spetsialiseerumine erinevate valdkondade erinevatele põhikutsealadele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • õppekava võib tõepoolest sisaldada spetsialiseerumisvõimalusi, kui töömaailma vajadus seda eeldab; • kuid esmakutse antakse siiski üksnes selle konkreetse ameti piires, mille kompetentsid on õppija omandanud;profiilide ülesehitus võimaldab OSKA analüüsi põhjal tuvastatud oskusi siduda mitme valdkonna õppekavadega, kuid esmakutse saadakse alati seotud konkreetse ametiga, mitte kõigi profiili valdkondadega korraga.
<p>Eesti Töötukassa</p>	<p>Seletuskirja punktis 6.3. hinnatakse kavandatud muudatuse „kutsestandardite koostamise aluste täpsem reguleerimine ja kutsestandardite arvu vähendamine“ mõju.</p> <p>Punkti 6.3 neljandas lõigus on hinnatud mõju reguleerimata kutsete kutse andjatele. „Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitava mõju risk: Kuna Eesti tööturg on vähe reguleeritud, siis kutsestandardite kasutusala täpsustamine ja vabatahtlike kutsete tarbeks standardite koostamise võimaluste tasuliseks muutmine puudutab vaid väga kitsast osa kõigist tööturu ametitest ehk mõju ulatus on pigem väike.“</p> <p>Töötukassa rahastab osades valdkondades, mis ei ole reguleeritud, koolitusi, mis valmistavad ette kutse omandamiseks, et inimene saaks vajadusel kutse omandada ja saada konkurentsieelise. Kui nüüd kutsestandardeid ei koostata, jääb ebaselgeks, millele avatud koolitusturg saab tugineda põhjaliku koolituse õppekava koostamisel. Näiteks hooldustöötaja või tugiisiku puhul.</p> <p>Punkti 6.3. viimases lõigus on hinnatud mõju tööturuteenustele ja riigivalitsemisele. Muudatuse mõju ulatus on hinnatud suureks, kuna tööturumeetmetest kasu saajate hulk on märkimisväärne. Ebasoovitava mõju riskiks on tööturumeetmetest pakutava koolituse läbimisel erapooletu hindamise kadumine kutseeksami näol, mis oli üks indikaator koolituse tulemuslikkuse mõõtmiseks. See risk maandatakse tööalaste koolituste kvaliteeditagamise meetmetega.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Nii tasemeõppe kui erinevate koolituse õppekavade alusena luuakse edaspidi kutsestandardite kõrvale kompetentsiprofiilid. Samuti on võimalik tööturul vajalike oskuste õpetamiseks siduda mikroqualifikatsiooniõpe kas kutsestandardis või kompetentsiprofiilis sisalduvate oskustega. Mikroqualifikatsiooni õppekavade puhul peab koolituse pakkuja läbima kvaliteedihindamise ning õppekava registreerimise protsessi, mis annab tellijale täiendava kvaliteedikindluse. Vastavalt täiskasvanute koolituse seadusele on koolitaja kohustus hinnata koolitusel osaleja õpiväljundite saavutamist, seda ka kehtivas süsteemis, kus täiskasvanute koolituse läbimise järgselt on kutseeksami sooritamine vabatahtlik.</p>

	<p>Samas ei nähtu seletuskirjast, mis meetmeid tööalaste koolituste kvaliteedi tagamiseks rakendatakse. Palume seletuskirja vastavalt täiendada.</p>	
<p>Eesti Puuetega Inimeste Koda</p>	<p>Mõistete selgus, ligipääsetavus ja mõistlikud kohandused kutse andmise protsessis</p> <p>Eelnõus kasutatavad mõisted, nagu „kompetentsuse hindamine“, „sobiv eksamikeskond“, „elektrooniline eksam“, „ligipääsu tagamine“, ei ole piisavalt selgelt määratletud eelkõige ligipääsetavuse ja kohanduste vaatest. Nende tegelik puudumine võib praktikas viia subjektiivse tõlgenduseni, mistõttu ligipääsetavus on vaid näiline. Seni, kuni puudub üheselt mõistetav kohustus tagada ligipääsetavus ja rakendada mõistlikke kohandusi, võib jääda puuetega inimeste kompetentsus hindamisviisi tõttu märkamata.</p> <p>See puudutab nii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • füüsilist ligipääsetavust (ruumid, liikumine), • kommunikatiivset ligipääsetavust (viipekeel, lihtsas keeles juhendid), • digiligipääsetavust (ekraanilugeja kasutamine, kontrastid, alternatiivsed eksamivormid), • hindamiskorralduse paindlikkust (pikendatud aeg, suuline eksam, praktilise hindamise kohandused). <p>EPIKoja seisukoht on, et eelnõu vajab täiendamist, et vältida olukordi, kus taotleja tegelik kompetentsus ei avaldu eksamivormi tõttu (nt standardiseeritud kirjalik eksam, praktiline ülesanne, ajapiirangud).</p> <p>Soovitame:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koostada juhendmaterjal, mis avab ligipääsetavuse ja mõistlike kohanduste tagamise põhimõtted ning toob selged näited (nt viipekeeletõlge, lihtsas keeles juhendmaterjalid, alternatiivsed eksamivormid, hindamisaja pikendamine); • lisada seletuskirja näitlik loetelu võimalikest kohandustest ja universaalse disaini rakendamise viisidest; 	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Kommentaari tõstatab olulise teema seoses ligipääsetavuse, kaasava hindamise ja mõistlike kohanduste tagamisega kutse andmise protsessis. Küsimus on põhimõtteline ning puudutab kutse andmise kvaliteedi, õiguskindluse ja võrdsuspõhimõtete tagamist. Edasistes rakendusaktides ning juhendmaterjalide koostamisel analüüsitakse põhjalikumalt, millisel kujul on kõige otstarbekam ligipääsetavuse põhimõtteid täpsustada ning kuidas tagada ühtsem praktika erinevate kutseandjate vahel. Kommentaaris tehtud ettepanekud – sh näitliku kohanduste loetelu lisamine ning kutse andjate koolitamine – on väärtuslik sisend jätkuvatele aruteludele ja rakendusetappide ettevalmistamisele.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • tagada, et kõik kutse andjad läbiksid koolituse, mis käsitleb erivajadustega õppijate hindamise eripära; • lisada hindamismeetodite määrusesse kohustus tagada toevajadusega õppijatele alternatiivsed hindamisviisid ning rakendada universaalse disaini põhimõtteid kogu hindamisprotsessi ülesehituses. <p>Selline lähenemine toetab õiguskindlust ning ühtset praktikat üle Eesti ning reaalse, mitte üksnes formaalse võimaluse omandada kutse võrdsel alusel teistega.</p>	
Eesti Puuetega Inimeste Koda	<p>Tööellu naasmise toetamine pärast rasket haigust või tervisepiirangu tekkimist</p> <p>Pärast tervisepiirangu tekkimist ei saa inimesed tihti ravi või taastumise tõttu jätkata varasemal ametikohal või täiskoormusega töötamist.</p> <p>Uus kutse- ja oskuste süsteem peab toetama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • paindlikku ümberõpet, mis arvestab inimese terviseseisundiga; • oskuste järkjärgulist omandamist, sh osakutse tasandil; • vähenenud töövõimega inimeste ligipääsu kutseõppele ja kvalifikatsioonile; • katkestustega õpiteede jätkamise võimalust. <p>Oluline on vältida, et pikk ravi- või taastumisperiood katkestaks inimese kvalifikatsioonitee või vähendaks tema konkurentsivõimet tööturul.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõuga nähakse ette paindlike õpiteede arvestamine kompetentsuse hindamisel läbi kompetentsiprofiilide koostamise, mikro kvalifikatsioonide seostamise tööturu vajadustega ning VÕTA kasutamise kutse andmisel.</p> <p>§ 23 kohaselt on varasema õppe ja töökogemuse arvestamine kohustuslik osa kutse andmisest, mitte vabatahtlik lisand. See tähendab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • varasem töökogemus, sh osaline töökogemus enne haigestumist, <i>tuleb</i> arvesse võtta; • varasemad täiendkoolitused, katkestatud õpingud ja tööülesannete täitmine loetakse pädevuse tõendamisel kehtivaks; • kvalifikatsiooniteed ei alga nullist pärast pikemat ravi- või taastumisperioodi. <p>Paragrahv § 23 lg 3 kohustab kutseandjaid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • töötama välja läbipaistvad VÕTA-juhised; • arvestama mitteformaalõppe, iseseisva õppe ja töökogemuse kaudu omandatud kompetentse; • tagama, et varasemat pädevust hinnatakse võrdselt uue õppega. <p>See loob süsteemi, kus inimese taastumise ajal kogutud oskused ei kao, vaid neid saab arvesse võtta vähendatud koormusega õpiteel.</p>

		<p>Kompetentsiprofiilid kirjeldavad kutseala või ameti oskusi modulaarse ja osadeks jaotatud loogika alusel, mis võimaldab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • läbida õpinguid väikeste üksuste kaupa; • omandada esmalt madalama mahuga või kergema koormusega kompetentse; • naasta õpingutele pärast katkemist ilma, et peaks õppetööd täielikult alustama otsast. <p>See toetab otseselt isikuid, kelle töökoormus või tervislik seisund ei võimalda täiskoormusega õppimist.</p>
<p>Eesti Inimeste Koda Puuetega</p>	<p>Tervise tõttu haavatavate sihtrühmade kaasamine analüüsi ja poliitikakujundamisse</p> <p>Eelnõus loodavad struktuurid (Tööjõu- ja oskuste arendusnõukogu, valdkondlikud eksperdikogud jm) kujundavad edaspidi oskuste- ja kvalifikatsioonipoliitikat.</p> <p>EPIKoja seisukoht on, et tuleb kaasata süsteemselt puuetega inimeste ja krooniliste haigustega inimeste organisatsioone. Oluline on analüüsida tööellu naasmise takistusi tervisepiiranguga inimeste vaates ning koguda andmeid, mis toetavad tervisepiiranguga inimeste karjääriteede alustamist, jätkamist ja seal püsimist.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Kommentaari tõstatab olulise tähelepaneku tervisepiiranguga ja muude haavatavate sihtrühmade süsteemse kaasamise kohta oskuste- ja kvalifikatsioonipoliitika kujundamisse.</p> <p>Valdkondlikud eksperdikogud hõlmavad tööandjate, töötajate, erialaühenduste ja haridusasutuste esindajaid, mis võimaldab kaasata vajadusel ka konkreetseid sihtrühmi esindavaid organisatsioone sõltuvalt valdkonna eripärast ja käsitletavast teemast. Lisaks on iga OSKA valdkondliku uuringu koostamisel võimalik määratleda sihtrühmapõhiseid fookuseid, sealhulgas tervisepiiranguga inimeste tööellu naasmise ja karjääriteede jätkamise takistusi, kui uuringu eesmärk seda eeldab.</p> <p>Seega kinnitame, et eelnõus loodud struktuurid võimaldavad vajaduspõhist ja süsteemset kaasamist ning annavad raamistikku, mille sees saab vastavate sihtrühmade osalust iga uuringu ning eksperdiprotsessi puhul eesmärgipäraselt korraldada.</p>

<p>Eesti Inimeste Koda</p> <p>Puuetega</p>	<p>Kogemusnõustajate kutse küsimus</p> <p>Kogemusnõustaja baasõpe on reguleeritud Sotsiaalhoolekande seadusest tuleneva § 68 lõike 5 alusel. Kutse reformi osana ei ole ette nähtud kogemusnõustaja kutse ametlikku loomist, kuigi teenus on laialdaselt kasutusel sotsiaalvaldkonnas, tervishoius ja tööturuteenustes ning ühtse kvaliteedi ja standardi loomiseks on vajalik ametliku kutse loomine.</p> <p>Praegune olukord tekitab mitmeid probleeme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kvalifikatsiooni kontrollimise aluseks on vaid koolituse läbimist kinnitav tunnistus; • Kogemusnõustajate Koja register ei ole seaduslik ega anna kutsetasemele vastavat kindlustunnet professionaalsusest; • teenuse kvaliteet on kõikumine ning puudub ühtne standard; • see mõjutab usaldusväärset kogu valdkonnas. <p>EPIKoja seisukoht on, et kutse loomine või vähemalt kompetentsiprofiili väljatöötamine on vajalik, et luua ühtne kvaliteediraamistik ja tagada nõustamisteenust saavate klientide kaitse ning teenuse läbipaistvus.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Eelnõuga ei looda ega kaotata ühtegi kutset. Eelnõu §7 lõige 2 kirjeldab tingimused, mis juhul kutsestandard luuakse sh juhul kui isiku kutsealane ligipääs tööturule või kutsealane hüvede andmine ja saamine on piiratud kutse omamise nõudega.</p> <p>Viidatud kogemusnõustaja koolituse õppekava koostamise aluseks sobib eelnõu §8 kirjeldatud kompetentsiprofiil. Kompetentsiprofiilid koostatakse nii õppe- kui koolituskavade aluseks ning sobivad ka mikrokvalifikatsiooni õppeks.</p>
<p>Tartu Ülikool</p>	<p>Eelnõus eristatakse konkursita valitud kutse andjat ja esmakutse andjat.</p> <p>Eelnõu § 13 lg 5 kohaselt annab kutseasutus kõrgkoolile kutse andja õiguse kõrgkooli avalduse alusel ilma sellekohast konkurssi korraldamata, kui õppekava vastab kutsestandardile ja kõrgkool on riiklikult tunnustatud. Seletuskirjas märgitakse (lk 28), et sätte eesmärk on tagada, et kõrgkooli lõpetajatele on tagatud juurdepääs tööturule nendel kutsealadel, kus juba tööturule sisenemisel on kehtestatud kutsekvalifikatsiooninõuded, näiteks õpetajatel jne.</p> <p>Eelnõu § 15 lg 1 kohaselt annab kutseasutus esmakutse andmise õiguse riiklikult tunnustatud õppeasutusele</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Juhul kui tööturule sisenemiseks on tulenevalt õigusaktidest vajalik kutse olemasolu, nagu õpetaja kutse puhul, siis on ka edaspidi õppekava aluseks kutsestandard ning õppeasutus, antud juhul ülikool jätkab enda lõpetajatele konkursita kutse andjana. Juhul kui õppeasutus otsustab valdkonnas, kus kutse ei ole tööturule sisenemiseks vajalik võtta aluseks kompetentsiprofiili, näiteks pärandtehnoloogia valdkonnas, siis saab õppeasutus antud õppekava registreerides taotleda esmakutse andja õigust antud õppekava lõpetajatele.</p>

	<p>kutse andjana tegutsemiseks pärast õppekava registreerimist Eesti hariduse infosüsteemis, kui õppekava vastab ametialasele kompetentsiprofiilile.</p> <p>Palun selgitada § 13 lg-s 5 sätestatud kutse ja §-s 15 sätestatud esmakutse andmise erisusi, sh seoses rakendussätetega §-des 32 ja 33. Palume täpsustada, kuidas kavandatav regulatsioon rakendub õpetajakoolituse puhul. Ebaselgeks jääb, kas õpetajakoolituses hakkab õppeasutus andma esmakutset või käsitatakse sellisel juhul õppeasutust konkursita valitud kutse andjana.</p>	
Tartu Ülikool	<p>Eelnõu § 15 lg 3 kohaselt loetakse õppekava kompetentsiprofiilile vastavaks, kui õppekavaga kirjeldatud õpiväljundites sisalduvad kõik ametialases kompetentsiprofiilis esitatud kompetentsusnõuded; õppekava vastavust hindab õppekava registreerimisel Haridus- ja Teadusministeerium. Palun selgitada, kas esmakutse andmise õigust on võimalik taotleda/saada ka juba avatud õppekava muutmisel.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Täpsemad tingimused õppekava muutmisel esmakutse andmise õiguse taotlemiseks täpsustakse rakendusmääruste väljatöötamise käigus.</p>
Tartu Ülikool	<p>Eelnõu § 16 lg 3 p 2 kohaselt peab õppeasutus esmakutse andjana hindama kutse saaja kompetentsust sobilikus õppe- või töökeskkonnas kaasates valdkonna tööandjaid (sama sõnastus ka kutseeksami osas § 16 lg 1 p-s 5). Palun selgitada, kas kõrgharidustaseme lõpetamisel toimuv lõputöö kaitsmine või sooritatav lõpueksam on kompetentsuse hindamiseks jätkuvalt sobilik või on mõeldud täiendavat hindamist?</p>	<p>Selgitame. Kõrgharidustaseme lõpetamisel toimuv lõputöö kaitsmine või sooritatav lõpueksam on kompetentsuse hindamiseks jätkuvalt sobilik. Eelnõuga ei ole mõeldud täiendavat hindamist. Eelnõu loob tingimused, et ka madalamatel haridustasemetel saaks loobuda õpiväljundite topelthindamisest.</p>

<p>Tartu Ülikool</p>	<p>Eelnõu § 18 lg 4 kohaselt loetakse õppe lõpetamisel isikule kutse antuks kandega kutse- ja oskuste registris, kui: 1) isik on läbinud õppe Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT L 255, 30.9.2005, lk 22–142) 2 (2) nimetatud reguleeritud kutsealal ja 2) õppekava vastab kutsestandardile või kompetentsiprofiilile ning õppeasutus on riiklikult tunnustatud. Seletuskirjas märgitakse (lk 38), et kui varem loeti vastava erisuse alusel kutse antuks isikule väljastataval akadeemilisel õiendil tehtava märkega, siis eelnõus nähakse ette ka antud erisuse alusel antud kutsete kandmine kutse ja oskuste registrisse, koondades ülevaate kõikidest Eestis väljastatud kutsekvalifikatsioonidest. Eelnimetatud direktiivis reguleeritakse arstide, õdede, hambaarstide, veterinaararstide, ämmaemandate, proviisorite ja arhitektide õpet. Arvestades, et hetkel ei ole kõigi eelnimetatud erialade kohta kutsestandardeid, siis palun selgitada, kas on kavas need koostada (sh arstide, hambaarstide kohta). Samuti palun selgitada, kas kutseseaduse jõustumisel tuleb kutse- ja oskuste registrisse teha kanded kõigi eelnimetatud erialade lõpetajate kohta.</p>	<p>Selgitame. Täpsustatud seletuskirjas, et § 18 lg 4 on direktiivist 2005/36/EÜ tulenev kitsas erisäte, mis ei muuda üldreeglit: kutsestandardil põhineva õppekava korral omandatakse kutse ning kompetentsiprofiilil põhineva õppekava korral esmakutse. Tervishoiutöötajate kvalifikatsiooninõuded on reguleeritud tevishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel ning kutseseaduse jõustumisel ei teki antud seaduse kohaselt kohustust kehtestada antud valdkondades kutsestandard ega kanda eelnimetatud erialade lõpetajaid kutse- ja oskuste registrisse.</p>
<p>Tartu Ülikool</p>	<p>Kutse- ja oskuste registri põhimääruse kavandi kohaselt on andmete registrisse kandmise aluseks muuhulgas õppeasutuse juhi käskkiri kutse andmise kohta, kui kutse annab konkursita valitud kutse andja, või esmakutse andmise kohta, kui esmakutse annab esmakutse andja. Teen ettepaneku asendada sõnastus <i>õppeasutuse juhi käskkiri</i> sõnastusega <i>õppeasutuse otsus</i>.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Arvestame märkusega kutse- ja oskuste registri põhimääruse koostamisel.</p>

Tartu Ülikool	Kutse- ja oskuste registri põhimääruse kavandi kohaselt kannab kutse saaja andmed registrisse kutse andja (§ 13 lg 1 p 2). Kõrgkooli antava (esma)kutse puhul tuleb kaaluda võimalusi, et kutsete andmed saaksid liikuda kutse- ja oskuste registrisse otse EHISest vastava andmevahetuse teel.	Teadmiseks võetud. Arvestame ettepanekut EHIS-e edasiste arenduste planeerimisel, et andmevahetus kõrgkoolide kutse andmisel EHIS-e ning kutse- ja oskuste registri vahel võimalusel automatiseerida.
Kaitseväge Akadeemia	Toetame ettepanekut täpsustada seaduse nimetust ning muuta seaduse nimetus kutse- ja oskuste seaduseks, kuna eelnõus on läbivalt kasutatud vastavaid mõisteid ning nimetus annab selgemalt edasi seaduse reguleerimisala. Nimetuse muutmine toob kutse kõrval selgemalt esile ka mõiste „oskus“, mis lisab kutseõppe omandamise juurde olulise kvalitatiivse mõõtme.	Arvestatud.
Kaitseväge Akadeemia	Positiivse muudatustena näeme, et seaduse muutmisega pööratakse senisest enam tähelepanu kutseõppe ning töömaailmas omandatavate kutsekvalifikatsioonide sidumisele. See toetab paindlikuma ja loogilisema õpitee kujundamist, sealhulgas mikrokvalifikatsioonide võimaluste arendamist kutseõppes. Samas võib tähenda ka seda, et senisest enam hakatakse riigi/ministeeriumite poolt suunama vastuvõtu mahtusid, erialade avamist ja õppekavade sisu. Seega tuleks arvestada et nt OSKA analüüsid ei muutuks õppekavade planeerimisel liiga jäigaks suuniseks, et kõrgkoolidel säiliks õppekavade kujundamisel siiski kõrgkooli autonoomia.	Teadmiseks võetud.
Kaitseväge Akadeemia	Kuna eelnõus toodud muudatuste tulemusel vähendatakse kutsestandardite koguhulka märkimisväärselt, siis on üheks riskiks see, et teatud õppekavadele võivad kaduda selged alused, mis omakorda võivad luua erinevaid tõlgendusi, milliseid oskusi õppekaval lõpetaja peab omama. Kompetentsiprofiilide loomisel peaksid kõrgkoolid olema kindlasti samuti kaasatud (lisaks tööandjatele). Muudatused võivad teatud määral hägustada piire kutsehariduse ja rakenduskõrghariduse vahel. Tuleb hästi läbi	Teadmiseks võetud.

	mõelda, milline on rakenduskõrgkooli roll võrreldes kutsekoolidega.	
Kaitseväge Akadeemia	Kutse- ja oskuste registri põhimääruse kavandi kohaselt kannab kutse saaja andmed registrisse kutse andja (§ 13 lg 1 p 2). Kõrgkooli antava (esma)kutse puhul tuleb kaaluda võimalusi, et kutsete andmed saaksid liikuda kutse- ja oskuste registrisse otse EHISest vastava andmevahetuse teel.	Teadmiseks võetud. Arvestame ettepanekut EHIS-e edasiste arenduste planeerimisel, et andmevahetus kõrgkoolide kutse andmisel EHIS-e ning kutse- ja oskuste registri vahel võimalusel automatiseerida.